

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ο΄

ΤΕΥΧ. Α΄

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1993

ΑΡΙΘ. 5

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ*

Ἐξετάζοντες τὸ ζήτημα τῆς ἐπιδεινώσεως τῶν σχέσεων Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, ἐπισημάναμε ἕως τώρα τὰ κύρια σημεῖα καὶ συμπτώματα τῆς Παθολογίας τῶν σχέσεων αὐτῶν. Αὐτὰ εἶναι κυρίως δύο, δηλαδή ἀφ' ἑνὸς ὁ θεσμὸς τῆς Οὐνίας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ προβαλλομένη ἀπαράδεκτη μορφή τοῦ παπικοῦ Πρωτείου.

Ἡ Οὐνία κατασκευάσθηκε ὡς «Δούρειος ἵππος» τοῦ Παποκαισαρισμοῦ πρὸς καθυπόταξι

Τοῦ κ. **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**

Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς καὶ κατέστη στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀνοικτὴ αἰμορροῦσα πληγή. Ὅπως ἔχομε ἤδη ἐπισημάνει, καὶ διαπρεπεῖς Ρωμαιοκαθολικοὶ ἔχουν μαζί με Ὁρθοδόξους τονίσει στὴν Ἀνακοίνωσι τοῦ Freising, ὅτι «ἐκεῖ ὅπου ἡ Οὐνία χρησιμοποιήθηκε ὡς μέθοδος, δὲν πέτυχε τὸν σκοπὸ τῆς, ποῦ ἦταν νὰ προσεγγίση τὶς Ἐκκλησίες, ἀλλὰ προεκάλεσε νέες διαιρέσεις. Ἡ κατάστασις, ποῦ δημιουργήθηκε ἔτσι, ὑπῆρξεν αἰτία συγκρούσεων καὶ ὀδυνῶν, ποῦ σημάδεψαν βαθειὰ τὴ συλλογικὴ μνήμη καὶ τὴ συλλογικὴ συνείδησι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν»¹⁵⁷. Παρομοία οὐσιαστικὴ καταδίκη τῆς μεθόδου καὶ τοῦ «μοντέλου» τῆς Οὐνίας ἔγινε καὶ ἀπὸ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς συνέδρους στὴν Ariccia (Ρώμης)¹⁵⁸ καί, ὅπως εἰ-

δαμε, διὰ στόματος πολλῶν ἄλλων διαπρεπῶν Ρωμαιοκαθολικῶν.

Ἐξ ἄλλου τὸ «Παπικὸν Πρωτεῖον», ποῦ ἀναγνωρίζοταν στὴν πρώτη χριστιανικὴ χιλιετία ὡς «Πρωτεῖον Τιμῆς», ἐξελίχθηκε εἰς «Πρωτεῖον Δικαιοδοσίας καὶ Ἐξουσίας» καὶ ἔτσι προσκρούει στὴν πανορθόδοξη, ὅπως καὶ στὴν ὑγιὰ παγχριστιανικὴ συνείδησι.

Ἡ θεραπεία τῶν δύο αὐτῶν παθολογικῶν συμπτωμάτων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ χωρὶς κάθαρσι καὶ ἐξυγιάνισι τῆς μνήμης καὶ χωρὶς πνεῦμα χριστιανικῆς μετανοίας, συγχωρητικότητος, ἀγάπης, ταπεινοφροσύνης, αὐτοελέγχου, αὐτοπεριορισμοῦ καὶ εἰλικρινείας. Ἡ εἰλικρίνεια δὲν συμβιβάζεται με διπροσώπους διπλωματικοὺς ἐλιγμοὺς καὶ με πολιτικὴν ἀνάλογη πρὸς τὴν δῆθεν «εἰρηνόφιλη» πολιτικὴ, τὴν ὁποία χρησιμοποιοῦσαν πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἐκεῖνοι, ποῦ μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα ἱμπεριαλιστικοῦ οἴστρου ἐτοίμαζαν πυρετωδῶς τὰ ὄπλοστάσια τους. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ἐνότης μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὅταν τὸ μὲν «Ποντιφικὸν Συμβούλιον γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν» προβάλλη ἀξιεπαίνως τὴν «Ἐκκλησιολογία τῆς Κοινωνίας Ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν», οἱ δὲ διπλωματικὲς Ὑπηρεσίαι τῆς «Ἁγίας Ἐδρας» προβάλλουν τὴν Παποκεντρικὴ Ἐκκλησιολογία καὶ ἐπιδιώκουν τὴν ἐπεκτατικὴ διεΐσδυσι στὶς Ὁρθόδοξες χώρες καὶ οὐσιαστικῶς ἀποβλέπουν στὴ διάβρωσι, ἀποδυνάμωσι, συρρίκνωσι καὶ ἄλωσι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὸν οἱ μὲν ἐμψυχωτῆς τοῦ Συμβουλίου ἐκεῖνου νὰ ἀποκηρύττουν τὴν Οὐνία ὡς μέθοδο καὶ «μοντέλο» ἐνώσεως, αὐτὸς δὲ ὁ Πάπας καὶ ἄλλοι ἀξιωματοῦχοι τοῦ Βατικανοῦ νὰ συνεχίζουν νὰ εὐχώνται τὴν ἀνθησι καὶ πρόοδο τῶν Οὐνιτικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐκπλήρωσι τῆς — οὐσιαστικῶς ἀνθρακωτικῆς — ἀποστολῆς των. Δὲν εἶναι ἀνεκτόν, ὅτι, ἐνῶ ὁ διακεκριμένος ἐπίσκοπος Pierre Duprey φροντίζει

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 115 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

157. Frans Bowen, Freising 1990..., ἐν: «Proche - Orient Chrétien», Jerusalem, τόμ. XL, 1990, τεῦχος III-IV, σσ. 279-287. Πρβλ. André de Halleux, μν. ἔ., σσ. 3-29.

158. «Le Document d' Ariccia» — L' uniatisme, méthode d' union du passé, et recherche actuelle de la pleine communion, ἐν: Irénikon, 1992, ἀρ. 4, σσ. 491-498. Waclaw Hryniewicz, Hoffnung, den Dialog zu retten, ἐν: Ostkirchliche Studien 40 (1991, ἀρ. 4), σσ. 319-323.

ἀξιειπαίνως, ὥστε μέσα στις προσφωνήσεις και στα Γράμματα του σημερινού Πάπα και ἐντὸς ἄλλων ἐπισήμων κειμένων νὰ ἐπαναλαμβάνονται συνεχῶς οἱ βαρυσήμαντοι λόγοι τοῦ ἀειμνήστου Πάπα Παύλου Στ', κατὰ τοὺς ὁποίους οἱ Ἱερέτες τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν πρέπει «νὰ ἀναγνωρίζουν και νὰ σέβονται ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ὡς Ποιμένας ἐκείνης τῆς μερίδος τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ, πού ὁ Θεὸς ἔχει ἐμπιστευθῆ σ' αὐτούς, φροντίζοντας γιὰ τὴ **συνοχὴ καὶ αὐξηση τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποφεύγοντας κάθε τι, πού θὰ ἤμποροῦσε νὰ διασκορπίσῃ τὸ ποίμνιο ἢ νὰ δημιουργήσῃ σύγχυσι στὶς τάξεις του**»¹⁵⁹, ἀντιθέτως οἱ κρατικὲς Ὑπηρεσίαι τῆς «Ἁγίας Ἐδρας» δημιουργοῦν τὴ σύγχυσι αὐτὴ μὲ τὸ νὰ στέλλουν μέσα σὲ ἀκραιφνῶς ὀρθόδοξα ποιμνια σήμερι ρωμαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων, «ἀποστολικῶν διαχειριστῶν» μὲ ἐπισκοπικὸ βαθμὸ, νουντισίων, ἱερέων, μελῶν ἀνδρικῶν καὶ γυναικειῶν μοναχικῶν ταγμάτων καὶ ἀδελφοτήτων, στελεχῶν «πολιτιστικῶν» κέντρων καὶ μορφωτικῶν ἰνστιτούτων, ὅπως καὶ ἀναρίθμητες ἐφοδιοπομπές μὲ τόνους τροφίμων, ἐνδυμάτων, φαρμάκων, βιβλίων καὶ λοιπῶν ἀγαθῶν, πού διανέμονται ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς οὐνιτικῆς δραστηριότητος. Ἐπίσης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ δεκτόν, ὅτι, ἐνῶ οἱ σοβαροὶ θεολογικοὶ ρωμαιοκαθολικοὶ κύκλοι σιωποῦν γιὰ τὸ Παπικὸν Πρωτεῖον ἢ ζητοῦν νὰ τὸ ἀπομυθεύσουν καὶ ἀποδυναμώσουν καὶ νὰ τὸ ἐπαναφέρουν στὴ μορφὴ, τὴν ὁποία εἶχε αὐτὸ στὴν ἠνωμένη Ἐκκλησία τῆς πρώτης χιλιετίας, ἀντιθέτως μερικοὶ ἀξιωματοῦχοι τοῦ Βατικανοῦ προβάλλουν τὸ «Παπικὸν Πρωτεῖον Δικαιοδοσίας (Ἐξουσίας)» ὡς θεόδοτο «συστατικὸ» στοιχεῖο τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἀκόμη χειρότερον εἶναι, ὅτι ὁ Πάπας ἐσχάτως εὐκαίρως - ἀκαίρως προβάλλει τὸ Πρωτεῖον του καὶ μάλιστα προσπαθεῖ ὁ ἴδιος νὰ τὸ ὑπερασπισθῆ μὲ τὴ χρησιμοποίησι τῶν γνωστῶν λογικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν σφαλμάτων, στὰ ὁποία καταφεύγει ἢ προσπάθει πρὸς παρουσίαι τοῦ Πρωτείου ὡς θεσμοῦ, πού εἰσήχθη στὴν Ἐκκλησία ὄχι de jure humano, ἀλλὰ δῆθεν de jure divino. Χαρακτηριστικὴ εἶναι λ.χ. ἡ ὁμιλία τοῦ Πάπα, πού ἐγίνε τὴν 27ῃ Ἰανουαρίου 1993. Στὴν ὁμιλία αὐτὴ ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ πλῆθος, πού εἶχε προσέλθει γιὰ τὴν τακτικὴ ἐβδομαδιαία ἀκρόασι, δὲν ἀναφέρθηκε σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ φλέγοντα ἐπίκαιρα θέματα, πού ἀπασχολοῦν τὴ σημερινὴ ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ μίλησε ὁ ἴδιος pro domo sua καὶ ἐπανέλαβε τὶς

γνωστὲς θέσεις «περὶ τοῦ Ρωμαίου Ποντίφηκος ὡς διαδόχου τοῦ πρωτοκορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου»¹⁶⁰.

Στὴν ὁμιλία αὐτὴ, ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «L' Osservatore Romano», ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' ἐπανέλαβε τὴ σχετικὴ δογματικὴ διδασκαλία τῆς Α' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, κατὰ τὴν ὁποία ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης, δυνάμει θεοῦ δικαίου, ἔχει τὸ Πρωτεῖον «ὑπεράνω ὅλης τῆς Ἐκκλησίας». «Πρόκειται, προσθέτει, περὶ οὐσιώδους οἰκοδομικοῦ λίθου τῆς ὀργανικῆς καὶ ἱεραρχικῆς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν εἶναι δυνατόν σὲ ἀνθρωπίνῃ δυνάμει νὰ τὸν ἀλλάξῃ. Σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας θὰ ὑπάρχουν δυνάμει τῆς θελήσεως τοῦ Χριστοῦ διάδοχοι τοῦ Ἀπ. Πέτρου». Μάλιστα ὁ Ρωμαῖος Ποντίφηξ, γιὰ νὰ ἀποκρούσῃ προφανῶς τὶς ἐν ὀνόματι τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ ἐπιφυλάξεις ἐναντίον τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Α' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, προσέθεσε: «Ἡ Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ ἔχει παραλάβει τὴ διδασκαλία αὐτὴ ἐκ τῆς Α' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ καὶ τὴν ἐπαναλαμβάνει, ἐφ' ὅσον ἐξῆρε τὴν ὑφισταμένη σύνδεσι ἀνάμεσα στὸ Πρωτεῖον τοῦ Διαδόχου τοῦ Πέτρου καὶ στὴ συλλογικότητα, τὴν ὁποία ἔχει τὸ collegium τῶν διαδόχων τῶν Ἀποστόλων, **χωρὶς νὰ ἐξασθενίσῃ τὸν ὀρισμὸν τοῦ Πρωτείου...**»¹⁶¹. Εἶναι φανερό, ὅτι ὁ Πάπας ἀνησυχεῖ μήπως ἀποδυναμωθῆ ἢ διατύπωσις τοῦ σχετικοῦ δόγματος, πού ἐγίνε ἀπὸ τὴν Α' Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ.

Ἐκ τῶν σημειωθέντων γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ εὐκταία ἐπανάληψις καὶ ἀναζωογόνησις τοῦ ἀνασταλέντος καὶ «παγωμένου» ἐλπιδοφόρου διαλόγου μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν πρέπει νὰ μὴ εἶναι ἀκαρπῆ ἀδολοσχία ἐπὶ αὐτονοήτων καὶ ἀνωδύνων ζητημάτων, γιὰ τὰ ὁποία ὑπάρχει συμφωνία, ἀλλὰ γόνιμη συζητήσις ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν συγκεκριμένων σημείων τῶν ὑπάρχουσῶν διαφορῶν ἢ ἀντιθέσεων (τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ ἰσχύῃ καὶ γιὰ ὅλους τοὺς θεολογικοὺς διεκκλησιαστικοὺς διαλόγους). Μάλιστα ὁ ἐπίσημος διάλογος μεταξὺ τῆς Ὀρθόδοξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ προτάξῃ τὴν θεραπευτικὴ ἀντιμετώπισι τῶν δύο κυρίων συμπτωμάτων τῆς ἐπιδεινώσεως τῆς κρίσεως στὶς τεταμέναι σχέσεις τῶν δύο χωρισμένων Ἐκκλησιῶν. Γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα: Τί δεόν γενέσθαι; Πῶς ἢ ἐπισημανθεῖσα

160. Ἐφημ. «Καθολικὴ», 16 Φεβρ. 1993.

161. Der Bischof von Rom ist Nachfolger Petri - Ansprache des Papstes bei der Generalaudienz am 27. Januar, ἐν: L' Osservatore Romano (ἐκδ. σὲ γερμανικὴ γλῶσσα), 5 Φεβρουαρίου 1993, σ. 5.

159. Pierre Duprey, Das Dekret des II. Vatikanischen Konzils..., σ. 655 (βλ. τὶς ὑπ' ἀρ. 41 καὶ 42 ὑποσημειώσεις).

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΤΡΙΑ ΔΟΚΙΜΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΤΟΥ «ΓΝΟΦΟΥ ΑΓΝΩΣΙΑΣ»

ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΘΕΙΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑ Κ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΕΝΑ ΔΟΚΙΜΙΟ ΠΟΥ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΒΕΝΙΑΜΙΝ (Θεωρία)*

Αυτὲς οἱ διερευνητικὲς σκέψεις τοῦ ἑαυτοῦ μας φέρνουν στὴν ὑπαρξὴ καὶ γεννοῦν τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ, τὸν Ρουβὴμ, πὸν ὀρθὰ ὀνομάζεται καὶ **Υἱὸς τῆς Διορατικότητος**. Γιατὶ εἶναι πραγματικὰ τυφλὸς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος πὸν δὲν λογίζεται, οὔτε ἀντιλαμβάνεται, οὔτε διαβλέπει, τίς τιμωρίες πὸν πρόκειται νὰ ἔλθουν καὶ πού, ὡς ἐκ τούτου, δὲν φοβάται καὶ ἁμαρτάνει καὶ ἔτσι αὐτοκαταδικάζεται (Τίτου 3,11).

Ὁ Ρουβὴμ σωστὰ καὶ δίκαια ὀνομάστηκε καὶ ἀποκληθῆκε **Παῖδι τῆς Διορατικότητος**, γιὰ τὸ ὅταν ἐγεννήθηκεν ὁ Ρουβὴμ ἢ μητέρα του ἢ Λεῖα ἐφώνασε μὲ κραυγὴ λέγοντας: «Ὁ Κύριος εἶδε τὴν ὀδύνη μου καὶ τὴν ταπεινώσή μου καὶ μοῦ χάρισε παιδί, γιὰ τὴν ὥρα θὰ μὲ ἀγαπάει ὁ ἄντρας μου» (Γένεσις 29,32). Κατὰ τέτοιο περιόπου τρόπο μὲ τὴν αὐτοσυναίσθηση τῶν προηγουμένων, τῶν παλαιῶν ἁμαρτημάτων τῆς καὶ μὲ τὸ φάσμα τῆς ὀργῆς τοῦ Δίκαιου Κριτῆ, ἡ ψυχὴ ἀρχίζει νὰ σκέπτεται ὅτι πρέπει νὰ δῆ τὸ Θεό, ὡς Ρουβὴμ, δηλαδὴ μὲ μεγάλο φόβο γιὰ τὸν ἐπικείμενο πόνον τῆς τιμωρίας γιὰ τὴν ἁμαρτία, συγχρόνως δὲ νὰ βλέπῃ τὸ Θεὸ ὑπὸ τὸ πρῶμα τῆς Εὐσπλαχνίας πὸν Ἐκεῖνος διαθέτει, γιὰ νὰ ζητήσῃ στὴ συνέχεια τὸ πολὺ Ἐλεὸς Του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Πὼς ἡ λύπη γεννιέται μέσα μας

Ὅταν ὁ Ρουβὴμ ἀρχισε νὰ μεγαλώνῃ ἐγεννήθηκεν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 117 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

Παθολογία θὰ ὀδηγήσῃ μεσοπροθέσμως ἢ καὶ βραχυπροθέσμως μὲν στὴ Θεραπευτικὴ, μακροπροθέσμως δὲ στὴν Ὑγιεινὴ τῶν σχέσεων αὐτῶν;

Ἄς ἐπιτραπῇ νὰ παραθέσωμε στὴ συνέχεια μερικὲς σκέψεις γιὰ τὸν ἀναγκαῖο ρεαλιστικὸ καὶ ὄχι οὐτοπιστικὸ προσανατολισμὸν τῆς Θεραπευτικῆς, πὸν θὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν ἐξάλειψιν τῶν στιγμάτων τῆς Οὐνίας καὶ τῆς ἀπαραδέκτου μορφῆς τοῦ Παπικοῦ Πρωτείου, ὅσον καὶ τῆς Ὑγιεινῆς τῶν μελλοντικῶν σχέσεων τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν. (Συνεχίζεται)

ὁ Συμεὼν, γιὰ τὸ μετὰ ἀπὸ τὸ Φόβο Θεοῦ, κατὰ μεγάλη ἀναγκαιότητα ἀκολουθεῖ ἢ λύπη. Εἶναι φυσικὸ πὼς ὅσο περισσότερο ὁ ἄνθρωπος φοβάται τὸν πόνον τῶν τιμωριῶν πὸν θὰ ὑποστῇ, γιὰ ὅσα ἔχει ἁμαρτήσῃ, τόσο περισσότερο καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴ θλίψη. Ἡ Λεῖα μὲ τὴ γέννηση τοῦ Συμεὼν ἀναφώνησε: ἄκουσεν ὁ Κύριος ὅτι μισοῦμαι καὶ μοῦ χάριστηκεν ἐτούτο, πὸν γεννήθηκε, τὸ παιδί μου (Γένεσις 29,33). Γιατὸ ὁ Συμεὼν ὀνομάστηκε καὶ «Ἄκουσμα», γιὰ τὸ ὅταν ὁ ἄνθρωπος λυπᾶται βαθεῖα καὶ πονᾷ καὶ καταδικάζει τὰ πραγμὰ καὶ παλῆα ἁμαρτήματά του, ἀρχίζει νὰ γίνεται ἀποδεκτὸς καὶ ἀκουστὸς ἀπ' τὸν Θεὸ καὶ ἱκανώνεται νὰ ἐμβαθύνῃ στὸ αὐτούσιο λόγιον τοῦ Χριστοῦ, «μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι πὸν πενθοῦν γιὰ τὸ αὐτοῦ θὰ παρηγορηθοῦν» (Ματθ. 5,4) καὶ γιὰ τὸ ἀπὸ τὴ στιγμὴ πὸν ὁ ἁμαρτωλὸς θὰ στραφῇ μακρὰ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ θὰ λυπηθῇ καὶ θὰ πράττῃ πλέον τὸ σωστὸ, θὰ σωθῇ (Ἰεζεκιήλ 33,14).

Αὐτὰ λέει ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἀκόμα συναγεται ἀπ' αὐτὴν, ἡ παρότρυνση νὰ ταπεινωθῶμε μὲ τὸν Ρουβὴμ καὶ νὰ δακρῶσομε μὲ τὸν Συμεὼν, γιὰ τὸ ὅπως βεβαιώνει καὶ ὁ Δαυὶδ, «καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει» (Ψαλμὸς 50,19). Ἀναμφίβολα λοιπὸν ἢ συντριβῇ καὶ ἡ λύπη τῆς καρδιάς, τῆς χαρίζουν τελικὰ τὴν ἀνακούφιση καὶ τὴν ποθητὴ παρηγοριά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Πὼς ἡ Ἐλπίδα γεννιέται μέσα μας

Θὰ σὲ παρακαλοῦσα νὰ σκεφθῆς. Θὰ μπορούσεν ὁ ἄνθρωπος πὸν αἰσθάνεται βαρεῖα λύπη γιὰ τίς ἁμαρτίες του, τίς παλῆς καὶ τίς παληότερες, νὰ πάρῃ ἀνακούφιση καὶ παρηγοριά, ἐὰν δὲν θὰ ὑπῆρχε γιὰ τὸν ἢ ἐλπίδα τῆς συγχώρησής τους; Ἐ! λοιπὸν, ἐδῶ προστίθεται τὸ τρίτον παιδί τοῦ Ἰακώβ καὶ τῆς Λεῖας, πὸν γεννιέται καὶ εἶναι ἡ **Ἐλπίδα γιὰ Συγχώρηση**. Ὅταν τὰ ἄλλα, τὰ προηγούμενα παιδιὰ, ὁ Φόβος καὶ ἡ Λύπη, χαρίζονται ἀπ' τὸν Θεὸ στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, σίγουρα δὲν ἀργεῖ τὸ τρίτον παιδί νὰ γεννη-

θῆ, νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ προστεθῆ, ὅπως πραγματοποιήθηκε καὶ κατὰ τὰ πραγματικὰ γεγονότα τῆς διήγησης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ γέννηση τοῦ Λευὶ, μετὰ ἀπὸ τὰ προηγούμενα ἀδελφία του, τὸν Ρουβὴμ καὶ τὸν Συμεών, ποὺ γεννήθηκαν ἀπὸ τὸν Ἰακώβ καὶ ἀπὸ τὴν Λεία, καὶ ποὺ στὴν τρίτη αὐτῆ γέννα, ἡ Λεία ποὺ εἶχε πῆ, ὅταν ἐγέννησε τὸν Ρουβὴμ, ὅτι θὰ τὴν ἀγαπήσῃ γιὰ αὐτὸ ὁ Ἄντρας τῆς, καὶ ὅταν ἐγέννησε τὸν Συμεών, ὅτι δὲν θὰ ἦταν πιά μισητὴ, τώρα εἶπεν ὅτι, μετὰ τὴν προσθήκη τοῦ Λευὶ ὁ ἄντρας τῆς ὁ Ἰακώβ, θὰ ἐνωθῆ πιά μαζί τῆς.

Ἡ προσθήκη τοῦ Λευὶ σημαίνει, πὼς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐλπίδα τῆς συγχώρησης, χωρὶς ἡ καρδιά του νὰ ταπεινωθῆ, κάτω ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ χωρὶς νὰ συντριβῆ ἀπὸ τὴ λύπη γιὰ τὶς ἁμαρτίες του. Χωρὶς αὐτὲς τὶς δύο προϋποθέσεις ἡ ἐλπίδα τῆς συγχώρησης παραμένει ὑποθετικὴ, ἐνῶ ὅταν προϋπάρχουν ἡ ταπείνωση καὶ ἡ θλίψη γιὰ τὶς ἁμαρτίες, ἡ συγχώρηση προστίθεται σὶς πάρα πάνω, ὅπως καὶ ὁ Δαυὶδ λέει: «Κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις σου εὐφράναν τὴν ψυχὴν μου» (Ψαλμ. 93,19). Γιὰ αὐτὸ τὸ λόγο τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὀνομάζεται καὶ Παράκλητος, δηλαδὴ Παρηγορητὴς, γιὰτὶ πολὺ συχνὰ χαρίζει παρηγοριά στὴν θλιμμένη ἀνθρώπινη ψυχὴ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Πὼς ἡ Ἀγάπη γεννιέται μέσα μας

Ἄπ' ἐδῶ καὶ μπρὸς ἀρχίζει νὰ μεγαλώνει μὰ οἰκειότητα μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, μάλιστα δέ, αὐτὸ καταλαβαίνει ὅτι γίνεται μέσα ἀπὸ ἓνα, σὰν ἀνάδευμα ἀγάπης, ἓνα συνδαύλισμα, ὅπως γίνεται ὅταν συνδαυλιζομε τὰ κάρβουνα τῆς φωτιάς στὸ τζάκι, καὶ αὐτὴ τὴ συνδαύλιση τῆς ἀγάπης, τὴν αἰσθάνεται ὄχι μόνο σὰν ἐπίσκεψη τοῦ Θεοῦ καὶ σὰν παρηγοριά, γιὰ τὴν ἔλευση αὐτῆ καὶ ἐπίσκεψη τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πολλὰς φορὲς τὴν αἰσθάνεται ὅτι τὸν γεμίζει ἀπὸ ἀνείπωτη, καὶ ἀπὸ ἀνεκλάλητη χαρὰ. Αὐτὴ ἡ οἰκειότητα, αὐτὴ ἡ συγκατάβαση τοῦ Θεοῦ καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ συνδαύλισμα τῆς ἀγάπης γιὰ πρώτη φορὰ τὴν αἰσθάνθηκε ἡ Λεία, ὅταν μετὰ τὴ γέννηση τοῦ Λευὶ ἀναφώνησε καὶ εἶπε. Ὁ ἄντρας μου τώρα θὰ ἐνωθῆ πιά μαζί μου. Ὁ ἀληθινὸς σύζυγος τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ Θεὸς καὶ ἐνωόμεθα πραγματικὰ μετὰ Αὐτόν, ὅταν ἀνεβαίνουμε πρὸς Ἐκεῖνον μετὰ ἐλπίδα καὶ μετὰ γλυκοκίνητη ἀγάπη. Ἀκριβῶς, ὅπως τὴν ἐλπίδα τὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἀγάπη, ἔτσι μετὰ τὸν Λευὶ γεννήθηκε ὁ Ἰούδας, τὸ τέταρτο παιδί τῆς Λείας. Ἡ Λεία μετὰ τὴ γέννηση τοῦ Ἰούδα ἀνέκραξε καὶ εἶπε. Τώρα πιά «ἐ-

ξομολογοῦμαι τῷ Κυρίῳ», δηλαδὴ, δοξολογῶ τὸν Θεό, καὶ ὠνόμασε τὸ παιδί Ἰούδα, καὶ ἔτσι στὴ συνέχεια ἡ διήγηση γιὰ τὸν Ἰούδα ὀνομάζεται *Ἐξομολόγηση, δηλαδὴ Ἀνύμνηση, ἢ καλύτερα, Δοξολογία.*

Προτοῦ ὁ ἄνθρωπος αἰσθανθῆ αὐτὴ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μέσα του, στὰ ἐσωτερικὰ τῆς ψυχῆς του, ὅσα πράττει τὰ κάνει ἀπὸ φόβο Θεοῦ, παρὰ ἀπὸ ἀγάπη πρὸς Ἐκεῖνον. Ἀλλὰ, στὸ παρὸν στάδιο, ὅπως διατυπώνονται ἐδῶ, ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ αἰσθάνεται τὸν Θεὸ τόσο γλυκό, τόσο ἐλεήμονα, τόσο καλό, τόσο πρόθυμο, τόσο ἀληθινό, τόσο ἀγαθό, τόσο πιστό, τόσο ἀξιαγάπητο καὶ τόσο οἰκείο, ποὺ δὲν ὑπάρχει πιά τίποτε, ὅπως εἶναι ἡ τῆς ὑπαρξῆς του δύναμη, ὁ νοῦς του, ἡ βούλησή του, ὅλο δηλαδὴ τὸ εἶναι του, ποὺ νὰ μὴ τὰ παραδώσῃ ἐλεύθερα, θεληματικὰ καὶ ὀλότελα σ' Ἐκεῖνον. Ὁ ἄνθρωπος τότε δὲν ὁμολογεῖ μόνον τὰ ἁμαρτήματά του ἀλλὰ καὶ τὴν ἄπειρη ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Μεγάλῃ ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης του εἶναι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος δοξολογῇ τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἀπέραντη ἀγαθότητά του. Μιὰ τέτοια ἐξομολόγηση εἶναι καὶ ἐκεῖνη τοῦ Δαυὶδ ποὺ εἶπε: «Σὺ Κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς καὶ πολυέλαιος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε» (Ψαλμὸς 85,5).

Λοιπὸν μέχρι τώρα σοῦ εἰπώθηκαν ὅλα αὐτὰ ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν μετὰ τὰ τέσσαρα παιδιά τῆς Λείας. Μετὰ ἀπὸ τὴ γέννηση τῶν τεσσάρων παιδιῶν τῆς, ἐσταμάτησαν οἱ γεννήσεις ἀπὸ ἐκεῖνη, γιὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ἀργότερα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου νομίζει ὅτι ἔχει ὅλα ὅσα χρειάζεται, ὅταν ἀγαπᾷ τὴν ἴδια τὴν Θεϊκὴ Ἀγαθότητα. Μέχρις ἐδῶ, καλὰ. Ἀλλὰ τὰ μέχρις ἐδῶ φτάνουν μόνο γιὰ τὴ σωτηρία, δὲν εἶναι ὅμως ἀρκετὰ γιὰ τὴν τελειότητα, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ, στὴν τελειότητά τῆς δὲν χρειάζεται μόνον νὰ πυρπολῆται μετὰ τὴ φωτιὰ τῆς ἀγάπης στὰ σωθικά τῆς γιὰ τὴν ἄπειρη θεϊκὴ ἀγαθωσύνη ἀλλὰ ἔχει ἐπιπρόσθετα τὴν ἀνάγκη νὰ ἐλλαμφοθῆ, δηλαδὴ νὰ φωτισθῆ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς γνώσης διὰ τοῦ λογικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Περὶ τοῦ πῶς, τὸ διπλό, ὁ Πόνος καὶ ἡ Λύπη (Χαρμολύπη) γεννιώνται στὴ φαντασία μας

Λοιπὸν, ὅταν ἐγεννήθηκεν ὁ Ἰούδας, ἡ ὅπως θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὅταν γεννιέται ἡ ἀγάπη καὶ ἡ λαχτάρα γιὰ τὸ ὄντως ἀγαθό, ἂν καὶ ἐκεῖνο εἶναι ἀόρατο, ὅταν στὴν ψυχὴ μας στὸν ἐσωτερικὸ μας κόσμον ξεπετάγεται μέσα καὶ ἐπὶ πλέον αὐξάνεται, ὅλο αὐτὸ προσομοιάζεται μετὰ τὴν ἐπιθυμία τῆς Ραχὴλ γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ, γεννώντας, παιδιά. Μετὰ ἄλλα λόγια, τώρα, τὸ λογικὸ αἰσθάνεται ἔντονα τὴν ἐπιθυμία νὰ γνωρί-

ση και να κατανοήση όλα όσα το συναίσθημα μάς κάνει να αισθανώμαστε. Γιατί όπως ή έσωτερική συναισθηματική παρόρμησή μας, μάς σπρώχνει στο να αγαπάμε, έτσι και το λογικό μάς κινεί προτρεπτικά στο να μαθαίνουμε και να προχωρούμε στη γνώση. 'Από το συναίσθημα έξωθούμαστε στα όρθα και συγχρόνως διατεταγμένα και μετρημένα συναισθήματα και από το λογικό, προτρεπόμαστε, στην όρθη, στην γνήσια, στην ακριβή, καθώς και καθαρή γνώση. 'Όσο δε ο 'Ιούδας μεγαλώνει, δηλαδή όσον ή αγάπη αυξάνεται, τόσο περισσότερο έπαυξάνεται ή επιθυμία της Ραχήλ να αποκτήση τέχνα, δηλαδή θεωρεί ή επιθυμία του λογικού να μελετάει στο απόκτημα κάθε γνώσης ή με άλλα λόγια το λογικό κάνει έντονη προσπάθεια στο να μαθαίνει πραγματικά και να κατανοή καθαρά. 'Αλήθεια όμως ποιός δεν θα παραδεχόταν το πόσο δύσκολο, πόσο σκληρό, πόσο σχεδόν άπρόσιτο είναι για την ανθρώπινη, την περιορισμένη, τη γήινη φύση μας, για το μυαλό και για την ψυχή μας, που κατοικεί στο παρόν γήινο σαρκίο μας, να άτενιξη και να απλώνεται σε γνώσεις άοράτων πραγμάτων και να προσηλώνη τα νοητά μάτια της στη θεώρηση πνευματικών πραγματικοτήτων;

Είναι γεγονός ότι κάθε ψυχή που είναι ακόμη άκατέργαστη και γήινη, άδυνατεί να γνωρίση έκτος από σωματικές γήινες πραγματικότητες, τίποτε δε δεν άγγίζει το μυαλό του ανθρώπου αυτού, παρά μόνον τα όρατά του παρόντος κόσμου, τα φυσικά και πρόσκαιρα πράγματα.

Παρ' ότι όμως καταβάλλει όση μπορεί περισσότερη προσπάθεια ο άνθρωπος για την διερεύνηση του έσωτερικού της ψυχής του, δεν κατορθώνει να διακρίνη καθαρά τις πνευματικές πραγματικότητες κι έτσι καταφεύγει στη χρησιμοποίηση της φαντασίας.

Κι αυτή είναι ή αιτία γιατί ή Ραχήλ άποκτήσε, δηλαδή είχε παιδιά δια μέσου της παιδίσκης της με τον άντρα της τον 'Ιακώβ και όχι καθαυτά γεννημένα άπ' αυτήν και τον 'Ιακώβ. Γιαυτό συμβαίνει, πώς, αν και ή ψυχή του ανθρώπου, παρ' ότι δεν έχει άποκτήσει τη φώτιση για άνοδο στην πνευματική γνώση, έπιμένει να έναμβρύνεται και να χαίρεται με το ότι άπασχολεί το λογικό του, ο άνθρωπος, με τον Θεό και με τα θεία πράγματα, χρησιμοποιώντας τη φαντασία του. 'Ακριβώς όπως δια της Ραχήλ άντιλαμβανώμαστε τη λογική, έτσι δια της ύπηρετριάς της της Βαλλά, καταλαβαίνουμε τη φαντασία. 'Ετσι ή λογική μάς δείχνει, τί είναι πιο ώφέλιμο για να σκεφτώμαστε για θείκοπνευματικά πράγματα, όσο αυτό είναι δυνατό, δηλαδή, για παράδειγμα, μάς παρωτρύνει σε επιθυμία για κάτι το ώραίο, για κάτι γενικά που είναι όμορφία,

παρά για κάτι άλλο πιο μάταιο και πιο πρόσκαιρο και πιο ψεύτικο, άπ' αυτά που υπάρχουν στον παρόντα γήινο κόσμο. Συνεπώς άπο τη Βαλλά γεννήθηκαν τα δύο παιδιά ο Δάν και ο Νεφθαλείμ, όπως ακριβώς Δάν, σημαίνει προαίσθηση έρχόμενου Πόνου και Νεφθαλείμ, σημαίνει προαίσθημα έρχόμενης Χαράς.

Η ύπαρξη και των δύο παιδιών είναι άπαραίτητη, για την ώφέλεια της σοβαρά πνευματικά ενεργοποιημένης ψυχής. Το ένα παιδί είναι για να ύποτάση όλες τις άμαρτωλές προτροπές, το δε άλλο, είναι για να παρωτρύνη τη θέλησή μας για να πράττη και να κατεργάζεται το καλό και το άγιο και για να διεγείρη τους ιερούς πόθους μας. 'Ο Δάν λοιπόν όπως με το όνομά του δηλώθηκε είναι για να κατευναίξη και για να νικήη όλες τις προτροπές για την άμαρτία, κατάσταση που προοιωνίζει έπερχόμενους πόνους και λύπες, ο δε άδελφός του ο Νεφθαλείμ, που με αυτόν δηλώνεται ή προαίσθηση μελλοντικής χαράς, μάς κεντρίζει την θέληση και τα ιερά συναισθήματά μας, που έχουν έπιστέγασμα τις προοπτικές για τις χαρές που θα ακολουθήσουν.

Κατ' αυτόν τον τρόπον οί άνθρωποι που τείνουν και έπιποθούν την άγιότητα της θεωρητικής ζωής, όταν παρακινούνται για κάτι άκατάλληλο και όχι άγιο, όπως για παράδειγμα είναι μερικές άποτες σκέψεις, μερικοί κακοί και άμαρτωλοί λογισμοί, τότε, άμέσως ζωγραφίζονται μπροστά τους οί μελλοντικοί πόνοι και οί θλίψεις, που όπωσδήποτε θα ακολουθήσουν, κι έτσι σαν δαγκωμένοι, σταματούν, άποκεφαλίζοντας τον άρχόμενο πειρασμό, πριν προλάβει αυτός να προξενήση στην ψυχή κάποια άπατηλή, κατακριτέα, δολερή ή και καταστρεπτική εύχαρίστηση στην ψυχή του. 'Όταν λοιπόν ή άφοσιωτική αγάπη για τον Θεό και για τις θείκοπνευματικές άπασχολήσεις, δείχνουν ότι άδυνατίζουν και ύποχωρούν, σαν να κρυώνουν, γιατί κάτι τέτοιο συχνά συμβαίνει, λόγω της ασθένειας και της άμαρτωλότητας της σάρκας μας, ακόμη δε και για άλλους λόγους, τότε πασχίζουν να θέτουν στο νου τους τις μελλοντικές χαρές. Με αυτές τις ένεργειες δυναμώνουν άποτελεσματικά τις άγιες επιθυμίες και τον άνώτερο πνευματικό σκοπό τους, έξουδετερώνουν τον άρχόμενο ή και κάθε άλλο πειρασμό, στην άρχή του, πριν ή διαβολική αυτή παρέμβαση τους καταντήση νωθρούς και τους ρίξη στην άπαγοήτευση.

Και επειδή σαν τον Δάν άπορρίπτουμε και καταδικάζουμε όλους τους κακούς και άμαρτωλούς λογισμούς, για τον λόγον αυτόν σωστά ή διήγηση στην 'Αγία Γραφή τον άποκαλεί Δικαιοκρίτη.

(Συνεχίζεται)

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ*

Ο ιδρυτής του Ίονίου Πανεπιστημίου, Λόρδος Φρειδερίκος - Δημήτριος Γκίλφορντ, ὀρθόδοξος ἀπὸ τὸ 1791, κατέβαλε κάθε προσπάθεια νὰ διατηρήσει ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τὸν ἐκκλησιαστικὸ τῆς χαρακτῆρα, ὅπως ἄλλου ἔχουμε ἀναπτύξει²⁵. Καὶ αὐτὸ δὲν σχετιζόταν μόνο μὲ τὴν παρεχομένη στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ παιδεία, ἀλλὰ κυρίως στὴ σχέση τῆς Σχολῆς μὲ τὴν Ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶχε τὸν πρῶτο λό-

Τοῦ π. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ

Δρος Θ. - Dr. Phil

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

γο στὴν ἐκλογή τῶν καθηγητῶν, τὸν καθορισμὸ τῶν προγραμμάτων, τὴ ζωὴ τῶν φοιτητῶν καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ τὴν ἐγγύηση «τῆς καθαρότητος τοῦ δόγματος καὶ τοῦ ἠθους» τῶν διακόνων τῆς Ἐκκλησίας²⁶. Ἄλλωστε, ἡ ἀποστολὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς συνεδυάσθη μὲ τὸν «ἐφοδιασμὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἰονίων Νήσων μὲ ἐπαρκεῖς καὶ καλὰ ἐκπαιδευμένους κληρικούς»²⁷.

Ἀνάλογοι σκοποὶ θὰ συνδεθοῦν καὶ μὲ τὴν ἀποστολὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1837), ἡ ὁποία, μολονότι προϋπέθετε τὸ πρότυπο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, λόγῳ τῶν Βαυαρῶν, ἔλαβε καθαρὰ γερμανικὸ - προτεσταντικὸ κυρίως - χαρακτῆρα, οἱ δὲ πρῶτοι καθηγηταὶ τῆς (Θ. Φαρμακίδης, Μ. Ἀποστολίδης), ἂν καὶ κληρικοί, θὰ ἔχουν τὴν ἀναφορὰ τους περισσότερο στὴν Πολιτεία καὶ λιγότερο στὴν Ἐκκλησία²⁸. Αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ τάσεις θὰ διασαλεύσουν τὴν ἀναγκαῖα ἰσορροπία καὶ ἔκτοτε θὰ δημιουργοῦν τριβὲς στὴ σχέση Σχολῆς καὶ Ἐκκλησίας, ἐνισχύοντας τὶς φυγόκεντρικες τάσεις τῆς θεολογικῆς παιδείας. Ἡ ἴδρυση τῆς Ριζαρείου Σχολῆς (1844) ἦταν ἡ προσπάθεια ἐκκλησιοποιήσεως τῆς Θεολογικῆς παιδείας²⁹.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 129 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

25. π. Γ. Δ. Μεταλληνοῦ, Ὁ Κόμης Φρειδερίκος - Δημήτριος Γκίλφορντ καὶ ἡ Ἰδεολογικὴ Θεμελίωση τῶν Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, Ἀθήνα 1986, σ. 11 ἐ.έ.

26. Στὸ ἴδιο, σ. 17.

27. «To furnish the Church with a sufficiency of well instructed clergymen» (στὸ ἴδιο, σ. 11 καὶ σημ. 31).

28. π. Γ. Δ. Μεταλληνοῦ, Τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων Ἑλληνικῆς καὶ Γερμανικῆς Θεολογίας τὸν ΙΘ' αἰῶνα, στὸ βιβλίο: Λόγος ὡς ἀντίλογος, ὅπ.π. σ. 113-126.

29. Στὸ ἴδιο σ. 126.

Δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ νοηθεῖ ὀρθόδοξα θεολογικὴ ἐπιστήμη καὶ παιδεία χωρὶς τὴν συνείδηση, ὅτι ὁ ὀρθόδοξος ἐπιστήμων δὲν παύει καὶ στὸ χῶρο τῆς διακονίας του νὰ εἶναι μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ἐργαζόμενος μὲ τὸ δικό του - ἰδιαίτερο καὶ ἀδέσμευτο - τρόπο, ἀλλὰ γιὰ τὴν οἰκοδομὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος (πρβλ. Α' Κορ. 14,26). Ὅταν ἀτονεῖ ἡ συνείδηση αὐτῆ, τότε ὁ θεολόγος - ἐπιστήμων, πιθανῶς νὰ ἀναδειχθεῖ ἐπιστημονικὰ σὲ αὐθεντία, μὲ θαυμαστὲς ἐπιτεύξεις στὸ χῶρο τῆς φιλολογίας, φιλοσοφίας, ἱστορίας ἢ ἀρχαιολογίας δὲν θὰ εἶναι ὅμως ἐκκλησιαστικὸς³⁰ θεολόγος. Ἡ θεολογικὴ μας παιδεία, ὅπως διεκήρυσσε στὸ Ε' Πανελλήνιο Θεολογικὸ Συνέδριο ὁ ἀείμνηστος συνάδελφος Βασ. Στογιάννος, δὲν εἶναι ἀπλῶς «θρησκευτικὴ», ἀλλὰ «ἐκκλησιαστικὴ». «Τὸ ἐκκλησιαστικὸ πνεῦμα διαποτίζει τὸ σύνολο καὶ δίνει τὴν ἰδιαίτερη ποιοτικὴ ἀπόχρωση στὴν παιδεία, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ εἰδικὸ περιεχόμενό της»³¹. Στὴν παράδοσή μας ἡ λειτουργία τοῦ Ναοῦ καὶ ἡ λειτουργία τοῦ Σχολείου ἀλληλοπεριχωροῦνται, ὡς ἀποδεικνύει ἄλλωστε ἡ σεπτὴ μορφή τοῦ Πατριάρχου Φωτίου, ὁ ὁποῖος, ὡς κατ' ἐξοχὴν ὑπόδειγμα «διδασκάλου» καὶ «θεολόγου» τῆς Ἐκκλησίας, συνήνησε στὸ πρόσωπό του καὶ ἐλάμπρυνε τὰ δύο αὐτὰ ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα.

Ἐκκλησιαστικότητα τῆς θεολογικῆς παιδείας σημαίνει κυρίως ζώσα υἱικὴ σχέση τῶν φορέων τῆς μὲ τὸν Ἐπίσκοπο καὶ τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία. Ὁ Ἐπίσκοπος, ὡς τὸ κέντρο τῆς ζωῆς τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, δὲν μπορεῖ νὰ μένει ἀδιάφορος γιὰ τὴν λειτουργία τῆς θεολογικῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ὁ θεολογικὸς κόσμος στὸ σύνολό του δὲν μπορεῖ νὰ παραθεωρεῖ τὸν Ἐπίσκοπο, ὅταν ἡ ὀρθόδοξη συνείδηση ἔχει ὀρίσει: «μηδεὶς χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου προασέτω τι τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν»³². Καὶ ἡ θεολογικὴ παιδεία εἶναι ἐκκλησιαστικὴ, «εἶναι τῆς Ἐκκλησίας», ὅπως συνήθιζε νὰ λέγει ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλός μας Γεράσιμος Κονιδάρης³³. Δὲν εἶναι, βέβαια, τόσο ἡ ὑπακοὴ καὶ ἀφοσίωση στὸ πρόσωπο τοῦ Ἐπισκόπου, ποὺ συνιστᾷ τὴν ἐκκλησιαστικότητα τοῦ θεολογικοῦ

30. Πρβλ. Ἀθαν. Δεληκωστοπούλου, ὅπ.π. σ. 94.

31. Ἀθήναι 1984, σ. 293.

32. Ἰγνατίου Θεοφόρου, Ἐπιστ. Πρὸς Σμυρν. 8,1.

33. Βλ. Παναγ. Ν. Σιωπά, Αἱ Θεολογικαὶ Σχολαὶ σήμερον, Ἀθήναι 1987, σ.11.

παιδευτικού χώρου, αλλά κυρίως ἡ ἀφοσίωση στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποία ἐξ ὀρισμοῦ (ὀφείλει νὰ) ἐνσαρκώνει καὶ διακονεῖ ὁ ἐπίσκοπος, ὡς φορεὺς τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, ἡ ὁποία δὲν συνίσταται ἀπλῶς στὴν ἀδιάκοπη ἱστορικὴ συνέχεια τῶν χειροτονιῶν, ἀλλὰ στὴν παράδοση καὶ παραλαβὴ ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο τοῦ τρόπου ὑπάρξεως τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ζωῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Ὁ ΙΕ' κανὼν τῆς Πρωτοδευτέρας (861), δημιουργημάτων κυρίως τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, ἔχει δώσει στὸ πρόβλημα τὴν ἀρμόζουσα λύση, ἀλλὰ συγχρόνως ὑποδεικνύει καὶ τὰ πλαίσια, μέσα στὰ ὁποία ἡ ἀδιαμφισβήτητη εὐθεντία τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι δυνατὸν ὀρθόδοξα νὰ γίνεῖ δεκτὴ³⁴. Οἱ παρατηρούμενες ἀπὸ τὸν 19ον αἰῶνα φυγόκεντρες τάσεις στὸ χῶρο τῶν θεολόγων δὲν εἶναι πάντοτε καρπὸς ἐκκοσμηκείσεως καὶ ἐπαναστατικότητος, ἀλλὰ καὶ παραλείψων ἢ ὑπερβάσεων ἐνίοτε ἐκ μέρους τῆς Ποιμανούσης Ἐκκλησίας.

3. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀγωγή ὡς προϋπόθεση τῆς ἐκκλησιαστικότητος

Ἡ ἐκκλησιαστικότητα δὲν μπορεῖ νὰ νοηθεῖ χωριστὰ ἀπὸ τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ, ἐκφραζομένη ὡς πιστότητα στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Τὸν θεολόγο δὲν τὸν καθιστοῦν οἱ νοσηριαρχικὲς γνώσεις, οὔτε ἡ θεολογία μπορεῖ νὰ νοηθεῖ ὡς ἀπροϋπόθετη ἐρευνητικὴ ἢ ἐπαγγελματικὴ ἐνασχόληση μὲ θέματα σχετιζόμενα μὲ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν πίστη τῆς. Αὐτὸ θὰ μπορούσε κάθε ἐπιστήμων νὰ τὸ κάμει. Ἡ Θεολογία, καὶ ὡς πανεπιστημιακὸς κλάδος καὶ σχολικὴ διδασκαλία, δὲν μπορεῖ νὰ χωριστεῖ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία, τὴν αὐθεντικὴ θεολόγησι τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρόβλημα ἐτέθη ἤδη μὲ ὀξύτητα τὸν 14ον αἰῶνα καὶ ἔχει γιὰ τὴν παράδοσή μας τελεσιδίκα λυθεῖ.

34. ΠΗΔΑΛΙΟΝ... ὑπὸ Ἀγαπίου Ἱερομονάχου καὶ Νικοδήμου Μοναχοῦ, Ἀθήνα 1990¹⁰, 358: «...Οἱ γὰρ δι' αἵρεσιν τινα παρὰ τῶν Ἁγίων Συνόδων ἢ Πατέρων κατεγνωσμένην, τῆς πρὸς τὸν Πρόεδρον κοινωνίας ἑαυτοὺς διαστέλλοντες, ἐξείνουν δηλονότι τὴν αἵρεσιν δημοσίᾳ κηρύττοντος καὶ γυμνῆ τῆ κεφαλῇ ἐπ' Ἐκκλησίας διδάσκοντος, οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον τῆ κανονικῆ ἐπιτιμῆσει οὐχ ὑπόκεινται, πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως ἑαυτοὺς τῆς πρὸς τὸν *καλούμενον* Ἐπίσκοπον κοινωνίας ἀποτεριχίζοντες, ἀλλὰ καὶ τῆς πρεπούσης τιμῆς τοῖς Ὀρθοδόξοις ἀξιοθήσονται. Οὐ γὰρ ἐπισκόπων, ἀλλὰ ψευδεπισκόπων καὶ ψευδοδιδασκάλων κατέγνωσαν...». Περιττὸ βέβαια νὰ λεχθεῖ, ὅτι ἡ «ἀποτεριχίσις» γιὰ ὁποιοῦσδήποτε ἄλλους λόγους δὲν μπορεῖ νὰ βρεῖ ἔρεισμα στὴν ὀρθόδοξήν παράδοση. Ὁ ἐπίσκοπος — καὶ κάθε κληρικὸς — εἶναι στὸ κέντρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς λόγῳ τῆς χειροτονίας των. Καὶ γι' αὐτοὺς συνεπῶς ἰσχύει ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ μας περὶ τῶν Φαρισαίων καὶ Γραμματέων: «...πάντα ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, ποιήσατε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε» (Ματθ. 23,3).

Τὸ συντελούμενο ἐπιστημονικὰ θεολογικὸ ἔργο, ὅσο ὑψηλὸ καὶ ἐπιβλητικὸ καὶ ἂν εἶναι, δὲν μπεῖ στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία, ἀλλὰ τὴν προϋποθέτει. Τόσο δὲ ἐκκλησιαστικότερη εἶναι ἡ προσφερομένη σὲ ἕνα ἐκπαιδευτικὸ ἴδρυμα θεολογικὴ παιδεία, ὅσο περισσότερο διατηρεῖ καὶ διευκολύνει τὴν πρόσβαση στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἔνταξι τοῦ θεολόγου — ἐπιστήμονος στὴ παράδοση τῶν Ἁγίων δημιουργεῖ φρόνημα ἐκκλησιαστικὸ καὶ ἐκκλησιοκεντρικόν. «Τοῦτο τελειότης ἐστὶ σωτήριος — κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ — ἐν **τε γνώσει καὶ δόγμασι**, τὸ αὐτὰ φρονεῖν προφήταις, ἀποστόλοις, πατράσιν, πᾶσιν ἀπλῶς, δι' ὧν τὸ ἅγιον πνεῦμα μαρτυρεῖται λαλήσαν»³⁵. Δὲν ὑπάρχει, ἄλλωστε, τραγικότερη ὑπαρξὴ ἀπὸ τὸν θεολόγο, σ' ὁποιαδήποτε βαθμίδα τῆς παιδείας, ὁ ὁποῖος διδάσκει πράγματα, μὲ τὰ ὁποία δὲν εἶναι ἐσωτερικὰ — καρδιακὰ, συνδεδεμένος καὶ δὲν τὰ ἀποδέχεται ἢ δὲν τὰ πιστεύει. Ἄν αὐτὸ γιὰ κάθε ἐπιστήμη συνιστᾶ ἀποτυχία, γιὰ τὸ χῶρο τῆς θεολογίας εἶναι αὐτόχρομα αὐτοκτονία. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀπουσία ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος καθιστᾶ ἐπικίνδυνον τὸν θεολογοῦντα στὸ χῶρο τῆς Ὀρθοδοξίας, διότι ὡς «διωρισμένος» διδάσκαλος τῆς ὀρθόδοξου θεολογίας, ἐνεργεῖ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ δὲν εἶναι παρὰ «ψευδοπροφήτης». Καὶ ἐνῶ ἴσως ἡ ἐπιστήμη τῆς φιλολογίας δὲν κινδυνεύει ἀπὸ τὸν ἀγράμματο φιλόλογο ἢ ἡ ἐπιστήμη τῆς νομικῆς ἀπὸ τὸν ἄδικο νομικόν, ἡ ἐπιστήμη τῆς θεολογίας αὐτοαναιρεῖται στὸ πρόσωπο τοῦ «ἀπίστου» ἢ «ἀθέου» «θεολόγου» διακόνου τῆς, δημιουργεῖ δὲ ἰσχυρότατα ἐμπόδια στὴν ἐκπλήρωση τῆς σωτηριολογικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας στὸν κόσμον. Ἀλλὰ ἡ θεολογικὴ παιδεία, ὡς ἐλέχθη, ἔχει λόγον ὑπάρξεως, μόνον ἂν μὲ τὴν ὅλη ἐνέργειά τῆς, βοηθεῖ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι βέβαια γεγονός, ὅτι ἡ προσφορὰ αὐθεντικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀγωγῆς μόνον στὰ ὄρια τῆς πατερικότητος εἶναι δυνατὴ καὶ δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ ταυτισθεῖ μὲ ἠθικολογικὲς καὶ εὐσεβιστικὲς διδασκῆς, πὺ ἀλλοιώνουν κυριολεκτικὰ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Στόχος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀγωγῆς δὲν εἶναι ἡ διάπλασι ἠθικῶν καὶ χρηστῶν — καὶ κατ' οὐσίαν εὐχρηστῶν — ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἡ ἔνταξι τοῦ πιστοῦ στὴν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας, πὺ ἐκφράζεται πατερικὰ ὡς κάθαρσι — φωτισμὸς, θέωσι (πρβλ. τὴν εὐχὴ τοῦ ἁγίου Συμεῶν στὴν ἀκολουθία τῆς Θείας Μεταλήψεως: «καὶ καθαίρεις, καὶ λαμπρύνεις καὶ φωτὸς ποιεῖς μετόχους»). (Συνεχίζεται)

35. Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὑπὲρ τῶν ἱερῶς ἠσυχάζοντων 2,1,42 (ΕΠΕ τ. 2, σ. 342).

ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ, ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΖΩΗ

Είναι γνωστό και δὲν ἀμφισβητεῖται ὅτι εἰδικότερη ἐκδήλωση τοῦ συνταγματικὰ κατοχυρωμένου ἀτομικοῦ δικαίωματος τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας εἶναι καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀτόμου νὰ μὴ ἀποκαλύπτει τὶς θρησκευτικὲς του πεποιθήσεις ἐν γένει¹. Αἰτιολογία κατοχύρωσης τοῦ δικαίωματος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἀνάγκη προστασίας τοῦ ἀτόμου ἀπὸ διώξεις τὶς ὁποῖες πιθανὸν νὰ ὑποστεί τοῦτο, σὲ ὁποιοδήποτε τομέα, λόγῳ τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων. Εἶναι πρόδηλο ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ πόσον εὐκολό-

Τοῦ κ. **Ἀναστασίου Μαρίνου**
Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας

τερη θὰ ἦταν ἡ σύλληψη καὶ καταδίωξη τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τοὺς Ναζί, ἐὰν αὐτοὶ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ δηλώνουν τὸ θρησκευμὰ τους σὲ ὅποιον τοὺς ρωτοῦσε. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο τὸ γαλλικὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας μὲ ἀπόφασή του τῆς 9 Ἰουλίου 1943 (ἀπόφαση Ferrand) ἀκύρωσε ἀπόφαση Νομάρχου τοῦ ἔτους 1942 μὲ τὴν ὁποῖαν εἶχαν ἐπιβληθεῖ στοὺς ταξιδιώτες ἡ ὑποχρέωση νὰ ἀναγράφουν στὰ δελτία τῶν ξενοδοχείων τὸ θρησκευμὰ τους.

Τὸ δικαίωμα ὅμως νὰ μὴ ἀποκαλύπτει τὶς θρησκευτικὲς του πεποιθήσεις ἀργεῖ, ὅταν τὸ ἄτομο ἐρωτᾶται γιὰ τὶς πεποιθήσεις του αὐτὲς ὄχι μὲ σκοπὸ νὰ ὑποβληθεῖ σὲ κάποια μορφή διώξεως, ἀλλὰ προκειμένου νὰ ἐξυπηρετηθοῦν ἄλλοι, νόμιμοι σκοποὶ π.χ. σκοποὶ στατιστικῆς, βάσει τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ὁποίας, θὰ κατανεμηθοῦν βοηθήματα σὲ διάφορες θρησκευτικὲς κοινότητες ἢ θὰ συνταγοῦν μελέτες γιὰ τὴ σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ μίας χώρας ἢ ὅταν ἡ δήλωση τοῦ θρησκευμᾶτος εἶναι ἀναγκαία προϋπόθεση γιὰ τὴν κρίση ἀστικῆς ἢ ποινικῆς ὑπόθεσης ἢ ἐφ' ὅσον ἀπὸ τὴ δήλωση αὐτὴ ἐξαρτῶνται δικαιώματα ἢ ὑποχρεώσεις. Πῶς νὰ γνωρίζει π.χ. ὁ ὀρθόδοξος ἱερέας ἐὰν οἱ προσερχόμενοι νὰ τελέσουν θρησκευτικὸ γάμο εἶναι ἢ ὄχι ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ἐὰν προηγουμένως δὲν τοὺς ρωτήσῃ καὶ ἐὰν αὐτοὶ δὲν ἔχουν κάποιο ἐπίσημο στοιχεῖο ἀποδεικτικὸ τοῦ θρησκευμᾶτός τους; Πῶς νὰ γνωρίζει ἡ Στρατολογικὴ Ἀρχὴ ὅτι ὁ Α εἶναι λειτουργὸς μίας συγκεκριμένης θρησκευτικῆς κοινότη-

τας, ὥστε νὰ τὸν ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴν στράτευση ἢ νὰ τὸν διαγράψῃ ἀπὸ τὸ στέλεχος ἐφεδρείας, ὅπως ὀρίζει ὁ νόμος καὶ ἔχει δεχθεῖ ἡ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐὰν δὲν τὸ ἀποδείξει ὁ ἴδιος; Πῶς νὰ γνωρίζει ὁ δικαστὴς ἐὰν εἶσαι πράγματι χριστιανὸς ὀρθόδοξος καὶ συνεπῶς νομιμοποιεῖσαι νὰ προσβάλλῃς πράξη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ποὺ ρυθμίζει ζήτημα ἐκκλησιαστικόν, ἐὰν δὲν ἀποδείξεις ἐπίσημα τὴν ιδιότητά σου αὐτή;

Σ' ὅλες αὐτὲς λοιπὸν τὶς περιπτώσεις καὶ ἄλλες σχετικὲς αὐτὸς ποὺ ἐρωτᾶται γιὰ τὴν θρησκεία του δὲν διατρέχει κίνδυνο διώξεως ἐὰν ἀπαντήσῃ καὶ, συνεπῶς, δὲν δικαιολογεῖται ἀρνηση ἀπάντησης κατ' ἐπίκληση τοῦ δικαίωματος τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας². Τέτοια ἀρνηση δὲν ἔχει νόμιμη βάση. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ ὅτι καὶ ἡ πιὸ πάνω ἀπόφαση τοῦ γαλλικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἀκύρωσε τὴν ἀπόφαση τοῦ Γάλλου Νομάρχου διότι εἶχε ἐκδοθεῖ μὲ σκοπὸ «νὰ ἐντοπίζονται οἱ ἔβραιοι» καὶ διότι «κανένας λόγος δημόσιας τάξεως καὶ ἀσφαλείας δὲν μπορούσε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὑποχρέωση ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευμᾶτος στὰ δελτία τῶν ξενοδοχείων», πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι, ἐὰν δὲν ἐπρόκειτο γιὰ τὴν διώξη τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ γιὰ λόγους ἀσχετους μὲ τέτοια διώξη, ὅπως γιὰ λόγους τάξεως καὶ ἀσφαλείας, τότε ἡ ἀπόφαση τοῦ Νομάρχου δὲν θὰ ἀκυρωνόταν διότι δὲν θὰ παραβίαζε τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία ἢ ὑποχρέωση ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευμᾶτος στὰ δελτία τῶν ξενοδοχείων³.

Ἐὰν ξεκινήσει λοιπὸν κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτή, τότε ἡ ἀξίωση τοῦ νομοθέτη ἑνὸς σύγχρονου δημοκρατικοῦ Κράτους, ὅπως εἶναι ὅλα τὰ κράτη – μέλη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας, νὰ ἀναγράφεται στὸ δελτίο ταυτότητας τῶν πολιτῶν τὸ θρησκευμα δὲν εἶναι ἀδικαιολόγητη, οὔτε προσβάλλει τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, διότι ἡ ἀναγραφή αὐτὴ ἀπαιτεῖται ὄχι γιὰ νὰ τεθεῖ ὁ πολίτης σὲ διώξη λόγῳ τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων, ἀλλὰ γιὰ κάποιον ἄλλο σκοπὸ ὅπως αὐτοὶ ποὺ ἀναφέρθηκαν πιὸ πάνω. Ἀντίθετα ἀδικαιολόγητη – θὰ ἔλεγα δὲ καὶ περίεργη – εἶναι ἡ ἐπιμονὴ τῆς «ἄλλης πλευρᾶς» στὴν ἀξίωσή της νὰ μὴ ἀναγράφεται τὸ θρησκευμα στὴν ταυτότητα τοῦ πολίτη ἢ ἡ ἀναγραφή του νὰ εἶναι προαιρετικὴ. Καὶ ναὶ μὲν ἡ ἀξίωση αὐτὴ αἰτιολογεῖται, κατὰ τρόπον πομπῶδες καὶ θορυβώδη, μὲ τὴν ἐπίκληση τοῦ δικαίωματος τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐλευθερίας γενικότε-

1. Βλ. ἐνδεικτικὰ Ν. Ν. Σαρπόλου, Ἑλληνικὸ Συνταγματικὸ Δίκαιο, τ. Γ' Ἀθῆναι 1918 ἐκδ. γ' σελ. 235 ἐπ., Α. Σβώλου – Γ. Βλάχου, Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1954, σελ. 68, Χ. Σγουρίτσας – Κ. Γεωργόπουλος, Συνταγματικὸ Δίκαιο, Ἀθῆναι 1966, τόμ. Β', τεύχ. β' σελ. 112, Ἀναστ. Χριστοφιλόπουλου, Ἑλλην. Ἐκκλ. Δίκαιο, Ἀθῆναι 1965 σελ. 72 ἐπομ.

2. Βλ. Ἀ. Σβώλου – Γ. Βλάχου, ἐνθ' ἄνωτ., ὑποσημ. 92 καὶ αὐτοὺς ποὺ ἀναφέρουν.

3. Βλ. τὴν διατριβή μου Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, Ἀθῆναι 1972, σελ. 106.

ρα, πλὴν ὅμως ἡ αἰτιολογία αὐτὴ εἶναι πλανημένη καὶ μὴ νόμιμη, γιατί σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν τὸ δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ὅπως ἀναφέρθηκε πρὶν ἄνω, ἀργεῖ ἢ μᾶλλον δὲν ἔχει ἐφαρμογή, ἀφοῦ μάλιστα σ' ἓνα σύγχρονο δημοκρατικὸ κράτος διώξεις γιὰ λόγους θρησκευτικούς ὄχι μόνον δὲν γίνονται, ἀλλὰ οὔτε εἶναι κἂν νοητοί. Οἱ ἐποχὲς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς θρησκευτικῆς μισαλλοδοξίας ἀνήκουν, μὲ ἐξαιρεση ὀρισμένα καθεστῶτα πού μόλις καταρρεύσανε, στὸ μακρινὸ παρελθόν καὶ μόνον ρίγος προκαλοῦν στὴν ἀνάμνησίν του καί, πάντως, δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ θρησκευτικὴ δῖωξις ἢ ἀπὸ τὰ ποινικὰ δικαστήρια καὶ μὲ συνταγματικὰ κατοχυρωμένες δημοκρατικὲς διαδικασίες τιμωρία αὐτῶν πού παραβιάζουν τοὺς σύμφωνους μὲ τὸ Σύνταγμα νόμους τῆς Πολιτείας, ἢ ὅποια διαθέτει ὅλους τοὺς κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ τὶς διεθνεῖς Διακηρύξεις θεσμούς καὶ μηχανισμούς γιὰ νὰ πατάξει ἀποφασιστικὰ κάθε μορφή θρησκευτικῆς μισαλλοδοξίας.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν δὲν ὑπάρχει σήμερα, στὸ τέλος τοῦ 20οῦ αἰῶνα, πρόθεσις τῆς ἐλληνικῆς δημοκρατικῆς Πολιτείας νὰ θέσει ὑπὸ θρησκευτικὸ διωγμὸ ὀρισμένους πολίτες, γιὰ ποῖο λόγο ἢ «ἄλλῃ πλευρᾷ» — πού δὲν ἀποδεικνύει τεκμηριωμένα οὔτε κἂν πιθανολογεῖ ὅτι ὑπάρχει τέτοια πρόθεσις — ἐπιμένει στὴ μὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευμένου στὴν ταυτότητα ἢ στὴν προαιρετικὴ ἀναγραφὴ, ὅταν ἀπὸ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἀξίωσίν της αὐτῆς μόνον δυσχέρειες θὰ δημιουργηθοῦν στὴ δημόσια ὑπηρεσία ἢ καὶ σὲ βάρος τοῦ ἴδιου τοῦ πολίτη; Ἐπὶ πλέον δὲ ἡ ἀξίωσις νὰ μὴ γράφεται τὸ θρησκευμα στὴν ταυτότητα, αὐτὴ εἶναι πού προσβάλλει τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, διότι περιορίζει τὸ δικαίωμα κάθε πολίτη νὰ δηλώνει, ὅταν τὸ ἐπιθυμῇ, τὶς θρησκευτικὲς του πεποιθήσεις καὶ νὰ τὶς ἀποδεικνύει κάθε στιγμὴ μὲ ἐπίσημα ἔγγραφα, ὅπως εἶναι καὶ ἡ ταυτότητα.

Ἐποστηρίχθηκε ὅμως καὶ ἡ ἀποψη ὅτι τὴν μὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευμένου στὴν ταυτότητα ἐπιβάλλει ἐπὶ πλέον καὶ ἡ ὑποχρέωσις τῆς Πολιτείας νὰ προστατεύει ἀπὸ τὴ δημοσιότητα τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν, στὴν «ἐσώτατη» περιοχὴ τῆς ὁποίας ἀνήκουν οἱ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις.

Τὸ ἐπιχείρημα αὐτό, παρὰ τὴν ἐντυπωσιακὴν μορφή του, δὲν νομίζω ὅτι ἐνισχύει τὴν ἀποψη πού θέλει προαιρετικὴ τὴν ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευμένου στὸ δελτίο ταυτότητας ἢ τὴν ἀποψη πού ἀξιώνει τὴν μὴ ἀναγραφὴ του.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ προστασία τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς ἀποτελεῖ, ἀπὸ τὴν δεκαετία τοῦ '60 καὶ μετὰ, ἀντικείμενο ὅλων ἰδιαίτερης φροντίδας τῶν συνταγματολόγων, τῶν κοινωνιολόγων καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τοῦτο λόγῳ τῶν κινδύνων πού δημιουργεῖ γιὰ τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν ἢ συνεχῶς ἐπεκτεινόμενη εἰσβολὴ στὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῆς σύγχρονης τεχνολογίας τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καὶ τῶν αὐξημένων,

ἐκ τοῦ λόγου τούτου, πιθανοτήτων τοῦ λεγόμενου «ἠλεκτρονικοῦ φακελώματος» τοῦ πολίτη⁴. Ἔχουν ψηφισθεῖ σχετικὰ νομοθετήματα σὲ πάρα πολλὰς χώρες καὶ ἔχει συναφθεῖ καὶ διεθνὴς σύμβασις, ἢ γνωστὴ Σύμβασις τοῦ Στρασβούργου, τὴν ὁποίαν ἔχει κυρώσει καὶ ἡ Ἑλλάδα μὲ τὸ Νόμο 2068/1992. Ὅλα αὐτὰ τὰ κείμενα θεωροῦν τὶς πληροφορίες πού ἀναφέρονται σὶς θρησκευτικὲς πεποιθήσεις τοῦ ἀτόμου ὡς πληροφορίες «εὐαίσθητες» καὶ εἴτε ἀπαγορεύουν τελείως τὴν ἐπεξεργασία τους, δηλαδὴ τὴ συλλογὴ καὶ καταχώρησίν τους σὲ ἀρχεῖα γιὰ περαιτέρω χρησιμοποίησιν, εἴτε τὴν ἐπιτρέπουν μὲ τὶς κατάλληλες ἐγγυήσεις. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ τὸ ἄρθρο 6 τῆς Συμβάσεως τοῦ Στρασβούργου ἐπιτρέπει τὴν ἐπεξεργασία αὐτῶν τῶν πληροφοριῶν ὅταν ὑπάρχουν τέτοιες ἐγγυήσεις, τὴν ἴδια δὲ ρύθμισις ἐξασφαλίζει καὶ τὸ ἄρθρο 2 τοῦ Σχεδίου Νόμου πού ἔχει κατατεθεῖ στὴν ἐλληνικὴ Βουλὴ καὶ περιμένει, ἐδῶ καὶ μερικὰ χρόνια, τὴν ψήφισίν του.

Συνεπῶς ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευμένου στὴν ταυτότητα, πού θὰ ἀποτελεῖ πλέον μὲ τὰ δεδομένα τῆς σύγχρονης τεχνολογίας προσωπικὴ πληροφορία ἐνὸς ἠλεκτρονικοῦ ἀρχείου, δὲν εἶναι ἀ priori καὶ ἀνευ ἄλλου ἐνέργεια πού προσβάλλει τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν. Ἄς μὴ δογματίζουμε λοιπὸν καί, κυρίως, ἀς μὴ λησμονοῦμε ὅτι αὐτοὶ πού μάχονται γιὰ τὴν μὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευμένου στὴν ταυτότητα (μὲ ἐξαιρεση μόνον αὐτοὺς πού ἐξετάζουν τὸ ζήτημα ἀπὸ αὐστηρὰ νομικὴ ἀποψη) δὲν νοιάζονται γιὰ τὸ ἀπόρητο τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς. Ἄλλο εἶναι τὸ ζήτημα πού τοὺς ἀπασχολεῖ. Καὶ πάντως θὰ πρέπει νὰ μὴ μᾶς διαφεύγει τὸ γεγονός ὅτι ἐκεῖνο πού ἀπειλεῖ τὸ ἀπόρητο τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς μὲ τὶς νέες ταυτότητες δὲν εἶναι ἡ ἀναγραφὴ πάνω σ' αὐτὲς τοῦ θρησκευμένου. Εἶναι κάτι ἄλλο. Εἶναι ἡ λευκὴ λωρίδα πλάτους 16 χιλιοστῶν πού προβλέπεται νὰ ὑπάρχει στὸ κάτω μέρος τῆς πρόσθιας ὀψης τῆς ταυτότητας καὶ πού προορίζεται νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ μηχανικὴ ὀπτικὴ ἀνάγνωσις⁵. Θὰ κυκλοφοροῦμε δηλαδὴ μὲ μία ταυτότητα πού δὲν θὰ μπορούμε νὰ τὴν διαβάσουμε. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐφιαλτικὴ ἀπειλή.

Ὅταν καμιά διαμαρτυρία δὲν εἶχε γίνῃ τόσα χρόνια πού ἀναγράφεται τὸ θρησκευμα στὴν ταυτότητα, εἶναι νὰ ἀπορεῖ κανεὶς γιατί δημιουργήθηκε σήμερα τόσο ἀναπάντεχα, τόσο ἀδικαιολόγητα καί, ἄρα, τόσο ὑποπτα αὐτὸς ὁ θόρυβος. Ποιὸς εἶναι ἄραγε ὁ λόγος πού κάποιοι δὲν θέλουν νὰ φαίνεται σὶς ταυτότητες τῶν Ἑλλήνων ἡ θρησκεία τους, τὸ ἓνα δηλαδὴ ἀπὸ τὰ δύο κύρια συστατικὰ (τὸ ἄλλο εἶναι ἡ γλώσσα πού τόσο δεινοπαθεῖ τὰ τελευταῖα χρόνια) τῆς ἐθνικῆς τους ὑπόστασις; Αὐτὴ τὴν ἀπορία εἶχα καὶ ἐγὼ καὶ γι' αὐτὸ σκέφθηκα ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ πάρω θέση, ἀφοῦ μάλιστα σὲ τελείως

4. Βλ. τὸ βιβλίον μου Οἱ ἠλεκτρονικοὶ Ὑπολογιστὲς καὶ τὸ Δίκαιο, ἐκδ. Ἄντ. Σάκκουλα, ἐκδοσις β', Ἀθήνα 1991.

5. Βλ. τὴν ὑπ' ἀριθμ. Φ.21385/11246/1.7.1992 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑσωτερικῶν.

Η ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥΠΟΛΙΝ ΑΘΗΝΩΝ

(Έπιστολή πρὸς τὴν «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»)

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Γενικό Τμήμα – Τομέας Μαθηματικών, Ζωγράφου

Πρὸς τὸ Ἐπίσημο Δελτίο
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

Ἀθήνα 18.1.93

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντά,

Ἡ Σύγκλητος τοῦ Ε.Μ.Πολυτεχνείου ὕστερα ἀπὸ ἀλλεπάλληλες συνεδριάσεις καὶ ἀποφάσεις, τελικὰ ἐνέκρινε κατὰ τὴν ἱστορικὴ συνεδρίαση τῆς 9.10.92 τὴν ἴδρυσή Ἱεροῦ Ναοῦ στὴν Πολυτεχνειούπολιν Ζωγράφου καθαρῶ ἐσωτερικοῦ ἐμβαδοῦ 160 τ.μ. καὶ πλησίον τοῦ κτιρίου Διοικήσεως (Πρυτανείας), ὅπου ἡ θέση εἶναι πλήρως καὶ σαφῶς καθορισμένη.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τῶν Πρυτανικῶν Ἀρχῶν καὶ τῆς Συγκλήτου πάροηκε κατόπιν ἐπανεπιλημμένων παραστάσεων μεταξὺ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ τῶν Ἀρχῶν τοῦ Ἰδρύματος πού ἔδειξαν κατανόηση καὶ συγκατάθεση παρὰ τὶς ἐκδηλωθεῖσες ἀντίρροπες δυνάμεις.

Ἄς σημειωθεῖ ὅτι, ὑπήρξαν καὶ ἀτυχεῖς περιπτώσεις μελῶν τῆς Πανεπιστημιακῆς Κοινότητος τὰ ὁποῖα μὴ μπορώντας εὐθέως νὰ ἀρνηθοῦν τὴν ἴδρυσή του, ἠθέλησαν νὰ τὸν ὑποβαθμίσουν εἴτε ὡς πρὸς τὸ ἐμβαδόν, εἴτε ὡς πρὸς τὴν τοποθεσία πού θὰ ἀνεγείρετο. Τελικὰ ἐπεκράτησε αὐτὸ πού προαναφέραμε, πρὸς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ἀνύποπτο χρόνο εἶχα διατυπώσει γνώμη γι' αὐτὸ μὲ μερικὰ ἀπὸ τὰ πιὸ πάνω ἐπιχειρήματα⁶, τὰ ὁποῖα κανεῖς, ἀπὸ ὅσους ἔγραψαν καὶ τὰ ἐγνώριζαν, δὲν σκέφθηκε νὰ τὰ ἀντικρούσει. Καὶ παρὰ τὸ ὅτι δὲν θεωρῶ ὀρθὸς τὶς ἀπόψεις περὶ ἀντισυνταγματικότητας τῆς ὑποχρέωσης ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὴν ταυτότητα, τελικὰ συντάσσομαι μὲ τὴν ἀποψη τῆς προαιρετικῆς, ἀνάλογα μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ πολίτη, ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὸν εἰδικὸ χῶρο, πού πάντως πρέπει νὰ διαθέτει τὸ δελτίο ταυτότητας. Καὶ συντάσσομαι μὲ τὴν ἀποψη αὐτὴ γιὰτὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση θὰ συμβεῖ αὐτὸ πού συνέβη καὶ μὲ τὸν πολιτικὸ γάμο. Ὅπως, δηλαδὴ, καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγή τοῦ πολιτικοῦ γάμου στὴν Ἑλλάδα, ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων ἐξακολούθησε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ κάνει θρησκευτικὸ γάμο, ἔτσι καὶ τώρα, ἐὰν θεσπισθεῖ ἡ προαιρετικὴ ἐγγραφή τοῦ θρησκευματος στὴν ταυτότητα, ὅλοι οἱ Ἕλληνες ὀρθόδοξοι ἢ τουλάχιστον στὴν συντριπτικὴ τους πλειοψηφία θὰ συμπληρῶνουν τὸν εἰδικὸ χῶρο τοῦ ἐντύπου πού θὰ ἀφορᾷ τὸ θρησκευμα, γιὰ νὰ ἀποδειχθεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὅτι δὲν εἶναι σωστὴ ἡ κρίση πού

6. Βλ. τὴν πιὸ πάνω διατριβή μου σελ. 106.

τὴν 21η Δεκεμβρίου 1992 προκήρυξε τὸ Ε.Μ.Π. Πανελλήνιο Ἀρχιτεκτονικὸ Διαγωνισμὸ προσχεδίων μὲσω τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἑλλάδος (Τ.Ε.Ε.) στὸ 1741 τεῦχος αὐτοῦ γιὰ νὰ ἐπιλεγεῖ ἡ καλύτερη ἀρχιτεκτονικὴ μελέτη.

Τὴν 22αν Φεβρουαρίου 1992 λήγει ἡ ἡμερομηνία ὑποβολῆς τῶν μελετῶν. Ἄνω τῶν ὀγδοήκοντα Ἀρχιτεκτόνων Μηχανικῶν ἔχουν ἐκδηλώσει ἐνδιαφέρον καὶ λαμβάνουν μέρος στὸ διαγωνισμὸ.

Οἱ μελέτες θὰ κριθοῦν ἀπὸ ἐννεαμελῆ ἐπιτροπὴ κρίσεως συσταθεῖσα συμφώνως πρὸς τὶς διατάξεις τῆς Νομοθεσίας περὶ Ἀρχ. Διαγωνισμῶν.

Ἄς εὐχόμεθα ὅλοι μας ὅπως, ὁ Ἅγιος Θεὸς εὐλόγησεν τὸ ἔργο αὐτὸ καὶ νὰ ἔλθει εἰς πέρας.

Τέλος, ἐπειδὴ οἱ κρατικὲς ἐπιχορηγήσεις πού ἐδόθησαν εἶναι πολὺ περιορισμένες, ἂν καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Ε.Μ.Πολυτεχνείου ὑπάγεται στὰ Ν.Π.Δ.Δ., ἐν τούτοις καλὸν θὰ ἦτο, νὰ ὑπενθυμίσουμε στὴν ἀγάπη γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ τῶν ἀναγνωστῶν ὅτι, ὅσοι ἐπιθυμοῦν μποροῦν νὰ καταθέσουν στὴν Τράπεζα Πίστεως στὸ Λογαριασμὸ ἀριθ. 104-002101-137997 ἢ στὸ Λογιστήριον τοῦ Ε.Μ.Πολυτεχνείου τηλ. 7728013 (κ. Ἐ. Τζεφέρη), λαμβάνοντας καὶ τὶς σχετικὲς ἀποδείξεις γιὰ τὴν Ἐφορία.

Κατ' ἐξουσιοδότηση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱ. Ναοῦ
Ι. Θ. ΧΑΙΝΗΣ, Καθηγητῆς Ε.Μ.Π.

διατυπώθηκε ἀπὸ ἄλλον ἐπιστήμονα σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν στήλη⁷, ὅτι δηλαδὴ ἡ κυρίως δύναμη τῆς Ἐκκλησίας στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα προέρχεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἐκκλησία «ἀντιμετωπίζεται ὡς μία δεξαμενὴ ψήφων». Ἡ ἀναμφισβήτητὴ δύναμη τῆς Ἐκκλησίας πηγάζει ἀπὸ ἀλλοῦ καὶ θὰ ἀναφανεῖ σὲ ὅλη τὴ γνησιότητά της ἐὰν ἡ Πολιτεία θελήσει – καὶ εἶναι τώρα μιὰ εὐκαιρία μὲ τὴ μελετώμενη ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος – νὰ θέσει στὶς σωστὲς τοὺς βάσεις τὶς σχέσεις της μὲ τὴν Ἐκκλησία, τροποποιώντας, κατὰ τρόπο συνετὸ καὶ λελογισμένο, αὐτὸ τὸ σύστημα σχέσεων πού ἰσχύει ἐδῶ καὶ 130 χρόνια καὶ τὸ ὁποῖο, ὄχι μόνον οδήγησε κατ' ἐπανάληψη τὴν Πολιτεία καὶ τὴν Ἐκκλησία σὲ συγκρούσεις, διαμάχες καὶ περιπέτειες, ἀλλὰ καί, δυστυχῶς, ὑποβίβασε τὸν ἐπίσκοπο, τὸ κέντρο τοῦτο τῆς λατρευτικῆς ζωῆς καὶ τὸ θεμέλιο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, σὲ ἓνα ἀπλό δημόσιο ὑπάλληλο, κατὰ βάνουση παραβίαση τοῦ δόγματος καὶ τῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησιολογίας⁸, παραβίαση γιὰ τὴν ὁποῖα τὴν εὐθύνῃ δὲν φέρει μόνον ἡ Πολιτεία. Καὶ ὁ νοῶν νοεῖτω.

7. Βλ. ΤΟ ΒΗΜΑ τῆς 10.1.1993.

8. Βλ. τὸ βιβλίό μου, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, Ἀθήνα 1984, σελ. 40 ἐπομ. καὶ 51 ἐπομ.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ ΥΠΑΚΟΗΣ

(ἐξ ἀφορμῆς αἰτήσεως ἀκυρώσεως, κατὰ πράξεως
τοῦ ἐπιχωρίου Ἀρχιερέως, ὑπὸ μοναχῶν)

Α. α) Ἡ ἔνδικο αἴτηση εἶναι προεχόντως ἀπαρά-
δεκτη ἀλλὰ καὶ περαιτέρω ἀβάσιμη, διότι στὴν ἔνδι-
κη αἴτηση δὲν ὑπάρχει ἐπίκληση ἰδιατέρου ἐνόμου
συμφέροντος, ποὺ νὰ συνδέει τὶς αἰτούσες μονα-
χὲς μὲ τὶς προσβαλλόμενες πράξεις τῆς Ἱερᾶς Μη-
τροπόλεως..., ὥστε νὰ νομιμοποιῶνται στὴν ἀσκη-
ση αἴτησης ἀκυρώσεως τῶν.

Ἡ Ἱ. Μητρόπολη, ἐκφράζουσα τὴν ἄποψη τοῦ
ἐπιχωρίου Ἀρχιερέως ἔχοντας «ὡς Θεοῦ ἐφορῶν-
τος» κανονικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῆς Ἱ. Μονῆς καὶ
τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐπί-
κληση καὶ ἀπόδειξη «ἰδίου καὶ ἀμέσου» ἐνόμου
συμφέροντος ἀποτελεῖ προϋπόθεση *sine qua non*
γὰρ τὴν ἀσκησὴ τῆς αἰτήσεως (ἀρθ. 47 παρ. 1 Ν.Δ.
170/73).

Δὲν ἀρκεῖ οὔτε ἡ ἀναφορὰ τῆς ιδιότητος τοῦ
«κατοίκου» τῆς πλησίον Κοινότητος (γὰρ τὸν 7ο τῶν
αἰτούντων, ἀφοῦ δὲν ἔχει, οὔτε ἐπικαλεῖται ὅτι ἔχει
ἐκκλησιαστικὸν δεσμὸν μὲ τὴν μοναχικὴ ἀδελφότη-
τα), οὔτε ἡ ἀναφορὰ τῆς ιδιότητος τῶν ὑπολοίπων
αἰτουσῶν ὡς μοναχῶν - μελῶν τῆς μοναχικῆς ἀδελ-
φότητος διὰ τὴν ἀπόδειξη ἐνόμου συμφέροντος
προσβολῆς τῶν ἀναφερομένων πράξεων τῆς Μο-
νῆς καὶ τοῦ Μητροπολίτου. Γενικὸ καὶ ἀόριστο ἐν-
νομο συμφέρον ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν στὴ ζωὴ τῆς
μοναχικῆς ἀδελφότητος δὲν ἀρκεῖ διότι τὴν ἀκύρω-
ση ζητᾷ μόνον ὁ συνδεόμενος (καὶ βλαπτόμενος)
ἀπὸ τὴν πλημμελῆ διοικητικὴν πράξη καὶ ὄχι ὁ οἰοσ-
δήποτε διοικούμενος ὡς ἐπὶ οἶονεῖ ...*actio popularis!*

Κατὰ κανόνα ἀπαιτεῖται ἴδιον καὶ ἄμεσο ἐννομο
συμφέρον, ἐν προκειμένῳ δὲ ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ὑπαρ-
ξη ἐξειδικευμένου ἐνόμου συμφέροντος, μὲ ἐπί-
κληση συγκεκριμένης βλάβης ἐκ τῆς διατηρήσεως
τῆς φερομένης ὡς πλημμελοῦς διοικητικῆς πράξης
τοῦ Μητροπολίτου. Τοῦτο ἐπιβάλλεται λόγῳ τῆς ἰ-
διαιτερότητος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώ-
που (Ἱ. Μονῆς) καὶ τῆς μοναδικότητος τῆς μοναχι-
κῆς ἀδελφότητος, ἡ ὁποία ἀκτινοβολεῖται ἀπὸ τὸν
ἀναχωρητισμὸν καὶ ἀπὸ τὴν ἐκούσια ἀπομάκρυνση
ἐκ τῶν ἐγκοσμίων πρὸς οἰκιοθελῆ ἀφιέρωση στὴν
μοναχικὴ ἀσκησὴ, στὴν ὁποία πρυτανεύει ἡ ἀρχὴ
τῆς ὑπακοῆς στὴν Ἱγουμενῆ («Γερόντισσα») καὶ
τῆς ἀδιαμαρτύρητης συμμόρφωσης κάθε μέλους
στὶς ἐπαγγελίες τῆς ὁμολογίας του (ἴδετε καὶ ἄρ-
θρον 44 παρ. 1 ν. 590/77 περὶ Κ. Χάρτου).

Ἡ ἰδιαιτερότητα αὐτῆ, ἡ στράτευση τῶν μελῶν
τῆς ἀδελφότητος καὶ ἡ αὐτοπροαιρέτως ὁμολογη-
θεῖσα ὑπακοὴ εἰς τὸν «Γέροντα» ἢ τὴν «Γερόντισ-
σα», ἐπιβάλλουν τὴν ὑπαρξὴ συγκεκριμένου (ἀπο-
χρῶντος ἐξειδικευμένου) ἐνόμου συμφέροντος γὰρ
τὴν νομιμοποίησιν μοναχοῦ πρὸς ἀκύρωσιν πράξεων
τοῦ Ἱγουμενοσυμβουλίου καὶ τοῦ ἐφορῶντος Ἐπι-
σκόπου, συνισταμένου στὴν ἐπίκληση (καὶ ὑπαρξὴ)
ἀμέσου βλάβης ἐκ τῆς πράξεως.

Μὲ ἄλλα λόγια ὀφείλουν οἱ προσφεύγοντες μο-
ναχοὶ - μοναχὲς στὸ Σ.τ.Ε. μὲ αἴτημα τὴν ἀκύρωσιν
πράξεως τοῦ ἀσκούντος ἐπὶ τῶν Ἱ. Μονῶν τῆς ἐ-
παρχίας αὐτοῦ Μητροπολίτου ἐποπτεῖαν (ἰδ. ἄρ-
θρον 39 παρ. 6 νόμου 590/77) νὰ ἐπικαλοῦνται καὶ
νὰ ἀποδεικνύουν ὑπαρξὴ παρανόμου ἀντικανονικῆς
καὶ ἐπιζήμιας ἐνέργειας τῶν προσβαλλομένων πρά-
ξεων σὲ βάρος τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος καὶ μά-
λιστα σὲ βάρος τῶν, ὥστε νὰ μὴν εἶναι ἀνεκτὴ ἡ
διατήρησις τῶν πλημμελῶν πράξεων καὶ ὄχι γενικὴ
καὶ ἀόριστη ἐνέργεια τῶν πράξεων *in rebus* ὡς
πρὸς τὴν ἀδελφότητα ἀλλὰ ἐπιζήμια συνέπεια σὲ
βάρος τῶν, ὅπως λ.χ. ἐπὶ διατάξεως αἰρετικοῦ πε-
ριεχομένου τοῦ Κανονισμοῦ λειτουργίας τῆς Μονῆς
ἢ διατάξεις τείνουσες «εἰς νεουργίας Μοναστη-
ρίων...» (βλ. Καν. Ζ' Πρωτοδ. εἰς ΣΚ Β σελ. 673).

Τέτοια «βλάβη» οὔτε ὑπάρχει, οὔτε ἐπικαλοῦνται
αἱ εἰς τὸ Σ.τ.Ε. προσφυγοῦσαι Μοναχαὶ καὶ εἶναι
μάλιστα ἀξιοσημεῖωτο ὅτι ζητοῦν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ
Ἑσπ. Κανονισμοῦ τῆς Μονῆς, χωρὶς νὰ ἐξηγοῦν
κατὰ τὴν ἔφαρμογὴν τοῦ Κανονισμοῦ βλάπτει τὴν
ἀδελφότητα καὶ τὶς ἴδιες προσωπικά, ἀφοῦ ἄλλωσ-
τε δὲν πρόκειται περὶ «νεωτερίζοντος» κειμένου μὲ
ἀμφίβολη «κανονικότητα». Δὲν πρόκειται δηλ. περὶ
Κανονισμοῦ, εἰσάγοντος «καινὰ δαιμόνια» στὴν ζωὴ
τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος, ἀλλὰ περὶ κειμένου
δοκίμου μὲν ἀλλὰ ἐντελῶς στερεοτύπου ἐξ ἐκείνων
ποῦ συνηθίζονται στὶς Μονές, ἀναποκρινόμενα
πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον καὶ γὰρ τὰ τὸν λόγον αὐτὸν
ἀποκαλούμενα «τυπικά» μὲ κανόνες διαβιώσεως
τῶν μοναχῶν καὶ διοικήσεως τῆς Μονῆς («λειτουργ-
γικά» τυπικά), τὰ ὁποῖα διακρίνονται ἀπὸ τὰ κητο-
ρικὰ τυπικά. Πάντως ἐξυπακούεται ὅτι ὁποιαδήποτε
προσφυγὴ στὸ Δικαστήριον μὲ ἐπίκληση «βλάβης»
πρέπει νὰ μὴν ἀντιβαίνει ἀλλὰ νὰ ἐναρμονίζεται
πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς «ὑπακοῆς» ὡς βασικὴν Ὁμολο-
γίαν τοῦ Μοναχοῦ (βλ. ἀνάλυση εἰς Κ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΗ,

Ἡ Μοναχική Ὑπακοή..., Ἀθήναι 1956 καὶ Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΥ, Τὸ δίκαιον τῶν Μοναχῶν Δ' - ἡ ἱερὰ ἐπαγγελία τῆς ὑπακοῆς, σελ. 133 ἐπ. καὶ τὶς ἐκεῖ παραπομπές).

Εἰδικώτερα γιὰ τὴν ἔννοια καὶ τὴν ἔκταση τῆς ἀφιερώσεως τοῦ μοναχοῦ καὶ τὴν ἐκ μέρους του αὐτοπροαίρετη ἐγκατάλειψη τῶν ἐγκοσμίων, χάριν ὑποταγῆς μετὰ τὴν ἔννοια τῆς ἀπαρνήσεως τῶν ἐγκοσμίων («λύσις τῶν δεσμῶν τῆς ὑλικῆς καὶ προσκαίρου ταύτης ζωῆς») καὶ τῆς καθυποτάξεώς του στὴν ἀδελφότητα στὸ πλαίσιο τῆς ἱερᾶς ἐπαγγελίας τῆς Ὑπακοῆς καὶ τῆς Ὁμολογίας τοῦ «κατὰ Θεὸν βίου» πρέπει νὰ ἀναφερθοῦν:

— Μεγ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Κανόνες ἰδίᾳ 18, 19, 20 - Ὁμοίως κατὰ πλάτος 14, 15 - P.G., τόμ. 31 στ. 940-957.

— ΚΑΝΟΝΕΣ Η', Γ', ΚΓ' καὶ Ζ' τῆς Δ' Οἰκ. Συν. καὶ Πενθέκτης (Καν. 40 Πενθέκτης, εἰς ΣΚ, Β' σελ. 232 ἐπ. - 269 ἐπ.).

— Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ, Ἐνετ. 1730 στ. 403-414.

— ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΥ εἰς Δ' σελ. 70 ἐπ.

— ΜΙΛΑΣ, Τὸ Δίκαιον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας παρ. 211 ἐπ.

— Ἐγχειρίδια Ἐκκλ. Δικ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ σελ. 155 ἐπ., 225 ἐπ.

— ΤΡΩΙΑΝΟΥ, Ἐκκλ. - Μοναχοὶ καὶ ΚΟΝΙΔΑΡΗ, ὅπου ἀνωτέρω PARSIM καὶ περισσότερα ΜΑΝΤΖΟΥΝΕΑ, Κανονικὸς Μοναχικὸς Κώδιξ, Ἀθήναι 1976, σελ. 63 (Ὑπακοή), 110 (Εὐταξία - Ἠγουμένη) 139 (νομικὴ θέση), 172 (Διοίκηση).

— «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξεις 5,29).

— «Πείθεσθαι τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέεικτε...» (Ἐβραίουσ 13,17).

— «Οἱ δὲ τολμώντες ἀνατρέπειν τὴν τοιαύτην διατύπωσιν καθ' οἰονδήποτε τρόπον καὶ μὴ ὑποτατόμενοι τῷ ἰδίῳ Ἐπισκόπῳ... ὑποκείσθωσαν ἐπιτιμίοις... οἱ δὲ μονάζοντες ἔστωσαν ἀκοινωνήτοι» (Καν. Η' Δ' Οἰκ. Συν. εἰς Σ.Κ. τόμ. Β' σελ. 234).

— «Τῷ τῆς Μονῆς ἐξάρχοντι ἐν φόβῳ Θεοῦ ὑποτάσσεσθαι καὶ τὴν κατὰ πάντα ὡς προσῆκεν ὑπακοὴν ἐκπληροῦν καὶ ὡς ἐξ ὅλης καρδίας ἐκουσίως τούτου ἀσπάζονται...» (Καν. ΜΑ' τῆς Στ' Οἰκ. Συν. ἐκ Σ.Κ. τόμ. Β' σελ. 401).

— «... μὴ μονάζοντα πραγμάτων ἐπεισάγειν ἑαυτὸν κοσμικαῖς διοικήσεσι...» (Καν. Γ' τῆς Δ' Οἰκ. Συν.).

— «Μηδამῶς ἄδειαν ἔχοντος τοῦ ἀφιερῶντος, παρὰ γνώμην τοῦ Ἐπισκόπου, ἑαυτὸν Ἠγούμενον ἢ ἀνθ' ἑαυτὸν ἕτερον καθιστάν...» (Καν. Α' Πρωτοδευτέρας εἰς ΣΚ τόμ. Β' σελ. 648).

— «Εἰ τις κληρικὸς πρὸς κληρικὸν πράγμα ἔχει μὴ ἐγκαταλιμπανέτω τὸν οἰκεῖον Ἐπίσκοπον καὶ ἐπὶ κοσμικὰ δικάστηρια μὴ κατατρεχέτω ἀλλὰ πρότερον τὴν ὑπόθεσιν γυμναζέτω παρὰ τῷ ἰδίῳ Ἐπισκόπῳ. Εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα ποιήσῃ κανονικοῖς ἐπιτι-

μίοις ὑποκείσθω» (Καν. ΚΣΤ' τῆς ΣΤ' Οἰκ. Συν. εἰς Σ.Κ. τόμ Β' σελ. 361).

β) Ἐκτὸς τῆς ἐλλείψεως ἐνόμου συμφέροντος ὑπὸ τὴν προεκτεθεῖσα ἔννοια, ἡ αἴτηση εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτη δεδομένου ὅτι, ἐξαιρέσει τοῦ ἔσωτ. Κανονισμοῦ ποὺ προσβάλλεται εὐθέως γιὰ δῆθεν νομικὲς πλημμέλειες, οἱ φερόμενες ὡς συμπροσβαλλόμενες «συναφεῖς» πράξεις τῆς ἐκλογῆς καὶ συγκροτήσεως Ἠγουμενοσυμβουλίου προσβάλλονται ἀπαράδεκτως.

Πρῶτον: λόγῳ ἀοριστίας, ἀφοῦ δὲν γίνεται ἐπίκληση συγκεκριμένης πλημμέλειας, ἀλλὰ ὑπάρχουν μόνον ἀοριστολογίες καὶ παράπονα χωρὶς πρόταση συγκεκριμένης παράβασης καὶ δεύτερον: διότι, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐμπρόθεσμης προσβολῆς τοῦ Ἐσωτ. Κανονισμοῦ, ἐπιχειρεῖται νὰ συμπροσβληθοῦν καὶ οἱ προηγούμενες πράξεις ἐκλογῆς καὶ συγκροτήσεως τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου, δηλ. πράξεις ποὺ ἔγιναν πρὸ 10ετίας (Ἐκλογή τῆς Ἠγουμένης τὸ 1982) καὶ πρὸ 3ετίας περίπου (συμπλήρωση τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου τὸ 1989) καίτοι —καθὼς προκύπτει ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ φακέλλου καὶ τὶς ἀπόψεις τῆς Διοικήσεως— οἱ Πράξεις αὐτὲς δὲν ἔχουν προσβληθεῖ προηγουμένως καὶ, ἀφοῦ ἔτυχαν τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Ἐπισκόπου ἐφαρμόσθησαν ἀκώλυτα ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἐφεξῆς ἔχουν τεκμήριο νομιμότητος (Ἐκλογή Ἰαν. 1982 καὶ Πράξεις 64/23.1.89 καὶ ἀπὸ 16.2.89 συμπληρώσεως), τῶν ὁποίων ὄχι μόνον ἔλαβαν γνώση οἱ αἰτούσες ἐπικαίρως ἀλλὰ ἔχουν καὶ συμμετοχὴ εἰς αὐτές!

Πρέπει ἰδιαίτερως νὰ τονισθῇ ὅτι, τόσο ἡ ἐπικύρωση τῆς ἐκλογῆς (1982), ὅσο καὶ οἱ Πράξεις συμπληρώσεως τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου, ἔγιναν ἀπὸ τὸν ἐπιχώριο Ἀρχιερέα κατ' ἐνάσκησιν τῆς Κανονικῆς δικαιοδοσίας του, συνάδουν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξιν καὶ εὐρίσκουν νόμιμο ἔρεισμα στὶς διατάξεις τοῦ προαναφερομένου ἀρθροῦ 39 παρ. 6 Ν. 590/77 (βλ. εἰδικώτερα εἰς ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟ, Δ' σελ. 137, καὶ ἐξ ἐπόψεως Ν. 590/77 εἰς Γ. ΛΙΛΑΙΟΥ: Νομοκανονικὰ σελ. 151).

Ἐπίσης καί:

— «Πάντων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ Ἐπίσκοπος ἔχεται τὴν φροντίδα καὶ διοικεῖται αὐτὰ ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος...» (ΚΑΝ. Λ', Η' καὶ ΜΑ' Ἀποστολικοὶ ΣΚ, Β σελ. 52 καὶ σελ. 57).

— «Τοὺς δὲ μονάζοντας ὑποτετάχθαι τῷ Ἐπισκόπῳ καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀσπάζεσθαι...» (Καν. Δ' τῆς Δ' Οἰκ. Συν., ΣΚ τόμ. Β' σελ. 225).

— «Μηδამῶς ἄδειαν ἔχοντος τοῦ ἀφιερῶντος παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἐπισκόπου, ἑαυτὸν Ἠγούμενον ἢ ἀνθ' ἑαυτοῦ, ἕτερον καθιστάν...» (Καν. Α' Πρωτοδευτ. εἰς ΣΚ, Β σελ. 648). Τέλος γιὰ τὴν ἀνάλογη ἐφαρμογὴ τῶν κρατούντων καὶ εἰς τὰς γυναικεῖας Μονὰς βλ. Καν. ΣΤ' τῆς Πρωτοδευτ. εἰς ΣΚ, Β σελ. 667 ὅπου: «ἅτινα περὶ μονάζοντων ἀνδρῶν ἢ ἀγία Σύνοδος ἐκανόνισε τὰ αὐτὰ καὶ περὶ μοναζουσῶν γυναικῶν κρατεῖν ἐδικαίωσε».

γ) Τέλος είναι *άβάσιμες* οί αιτιάσεις κατά του από 24.5.89 Έσωτερικού Κανονισμού (ΕΚΚΛΗΣΙΑ 1/15 Αύγ. 1989) και κατά τής έγκρίσεώς του από τον Έπίσκοπον (άρθ. 39 παρ. 4 και 6 του Ν. 590/77) για τους λόγους που έχουν ήδη έκτεθει στις απόψεις Διοικήσεως τής Ί. Μητροπόλεως αλλά και δια τὰ εξής:

αα) Προκύπτει ότι ο ρηθείς Έσωτ. Κανονισμός ως «λειτουργικό Τυπικό» τής Ί. Μονής συνετάγη από τὸ ρηθὲν Έγουμενοσυμβούλιο (που συγκροτήθηκε κατά τὸν προαναφερόμενο τρόπο) και ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἔτυχε τής Κανονικῆς *έγκρίσεως* του ἑπιχωρίου Αρχιερέως δημοσιεύθηκε στο δελτίο ΕΚΚΛΗΣΙΑ, κατ' ἐφαρμογήν τής παραγρ. 4 ἄρθρ. 39 του ν. 590/77 περί Κ. Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος.

Σημειώνεται ότι ὁ Έσωτ. Κανονισμός τῶν Μονῶν συντάσσεται ἀπὸ τὸ Έγουμενοσυμβούλιο και ἐφαρμόζεται μετὰ τὴν κανονικὴ ἔγκριση και τὴν δημοσίευσή του ὅπως ὀρίζει ὁ νόμος και δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ προσυπογραφηθεῖ ἀπὸ ὅλους ἢ ὅλες Μοναχοῦς - Μοναχῆς που ἐγκαταβιοῦν στὴν Ί. Μονή.

Κατὰ συνέπεια λόγοι ἀκυρώσεως του Κανονισμού δὲν εὔσταθοῦν, ἀφοῦ ὁ Έσωτερικός Κανονισμός ἀποτελεῖ πράξη διοικήσεως ἐκ μέρους του ἄρμοδιου ὄργανου που διοικεῖ τὴν Ί. Μονὴ ὡς Ν.Π.Δ.Δ. (ἰδ. ἄρθρον 1 παρ. 4 ν. 590/77) δηλ. του Έγουμενοσυμβουλίου, του ὁποῖου ἡ σύνθεση και συγκρότηση ἔχουν καλῶς και πάντως εἶναι ἀπρόσβλητες.

ββ) Ἡ «κανονικὴ δικαιοδοσία» του Έπισκόπου πρὸς ἔγκριση τῶν Μοναστηριακῶν Πράξεων εἶναι δεδομένη ἐκ τῶν ἰσχυόντων Ἱερῶν Κανόνων και μάλιστα προκειμένου περί Έπισκοπικῶν Μονῶν («οὐδὲν διχα γνώμης Έπισκόπου»).

Ἡ ἐπάλληλος *ex lege* δικαιοδοσία του Έπισκόπου πρὸς ἔγκρισιν τῶν πράξεων τής Ί. Μονής, ἀλλὰ και δια τὴν λήψη μέτρων για τὴν λειτουργία τής Ί. Μονής προκύπτει ἐκ τῶν διατάξεων του ἄρθρου 39 παρ. 2, 4, 5, και 6 του Ν. 590/77 εὐθέως ἢ ἔστω ἀναλογικὰ ἐφαρμοζομένων για τὸ νόμιμον ἔρρισμα τῶν (ἀπαραδέκτως) προσβαλλομένων πράξεων περί τὴν συγκρότηση του Έγουμενοσυμβουλίου (βλ. και ΝΔ 374/47, πρβλ. δὲ και Γ. ΛΙΛΑΙΟΥ, Νομοκανονικὰ σελ. 155 - ἐπίσης ΣΕ 511/83 με σχόλια ΤΡΩΙΑΝΟΥ εἰς «Χριστιανὸ» 1984 τεῦχ. 272 σελ. 184).

γγ) Τέλος πρέπει γενικώτερα νὰ παρατηρηθεῖ ὅτι οὔτε ὁ νόμος, οὔτε ἡ διοικητικὴ πράξη ἐπιτρέπεται νὰ θίξουν τὰ ἀπὸ αἰώνων κρατοῦντα ἀναφορικά με τὴν ὀργάνωση του μοναχικοῦ βίου και τὴν διοίκηση τῶν Μοναστηρίων με τὴν ἐποπτεία και φροντίδα του Έπισκόπου, λόγω τής *συνταγματικῆς προστασίας* ὄχι μόνον τῶν Ἱερῶν κανόνων δογματικοῦ περιεχομένου ἀλλὰ και τῶν *βασικῶν διοικητικῶν θεσμῶν* που ἔχουν πάγια καθιερωθεῖ ἀπὸ μακροῦ

στὴν Ὀρθόδοξη Έκκλησία (Σύνταγμα ἄρθρ. 3 παρ. 1 και 13).

Β. Κατὰ τὴν νομολογία (ΣτΕ 609-612/1967, 3178/76 Ὀλομέλεια, 3619/82, 1134, 1135, 1136/83 ἐνδ. ἀναφέρονται) τὸ Συμβούλιο τής Έπικρατείας δέχεται ὅτι, ὁ κοινὸς νομοθέτης και ἡ Διοίκηση «δύνανται» και χωρὶς τὴν γνώμη τής Έκκλησίας, νὰ ρυθμίσουν διοικητικὰ ζητήματα τής Έκκλησίας, «δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως οἱ τροποποιήσεις αὐτὲς νὰ προχωρήσουν μέχρι τής θεμελιώδους μεταβολῆς διοικητικῶν θεσμῶν, που ἔχουν πάγια καθιερωθεῖ ἀπὸ μακροῦ στὴν Ὀρθόδοξη Έκκλησία» (βλ. και Μαρίνου «Ἡ συνταγματικὴ κατοχύρωση τῶν Ί. Κανόνων» και «Σχέσεις Έκκλησίας - Πολιτείας» σελ. 133 επ.).

Ἀντίθετη ἀποψη ὑποστηρίζεται με γνώμοδότησή μου («Έκκλησία» τ. 1990, σελ. 475 ἐπ.) κατὰ τὴν ὅποια ὁ νομοθέτης δὲν δικαιούται νὰ παρεμβαίνει στα τής διοικήσεως τής Έκκλησίας, χωρὶς τὴν γνώμη τής. Αὐτὸ προκύπτει σαφέστατα ἀπὸ τὴν ἀπὸ 16.3.1977 εἰσηγητικὴ ἔκθεση πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων τῶν τεσσάρων συναρμοδίων Ὑπουργῶν ἐπὶ του σχεδίου νόμου περί Κ. Χάρτου, ὁ ὁποῖος συνετάγη ἀπὸ μεικτῶν Ἐπιτροπῶν (Έκκλησίας - Πολιτείας), ἐψηφίσθη κατὰ τὴν διαδικασία τῶν Κωδίκων, δηλ. χωρὶς καμμίαν μεταβολήν, τροποποίησιν ἢ προσθήκην και ὅπως τονίζεται εἰς τὴν εἰσήγησιν, «Καταστατικὸς Χάρτης τής Έκκλησίας εἶναι οἱ δι' ἄρθρων 3 και 13 του ἐν ἰσχύι Συντάγματος κατοχυρούμενοι Ἱεροὶ Κανόνες».

Παρὰ τὴν ἀνωτέρω νομολογία του τὸ Σ.τ.Ε. με τὴν ὑπ' ἀριθ. 1198/92 ἀπόφαση του Γ' Τμήματος, ἀκύρωσε τὴν ἀπόφαση τής Ἱερᾶς Συνόδου με τὴν ὅποια διορίσθη «Έξαρχος» εἰς Μητρόπολη με προβλήματα (βλ. Γεωργίου Λιλαίου «Ὀρθόδοξος κατ' ἀνατολὰς Έκκλησία. Συνοδικὸς Έξαρχος - ἐννοια - ἀποστολή»).

Ἡ ἀντίθεση τής ὡς ἄνω ἀκυρωτικῆς ἀποφάσεως πρὸς τὴν προαναφερόμενη νομολογία εἶναι καταφανής, ἀφοῦ Έξαρχος διοικήσεως «ἐστὶ οὐχ ὁ ἐκάστης Μητροπόλεως Μητροπολίτης ἀλλὰ τής ὅλης διοικήσεως» (Βαλασμών και Θ' Κανὼν τής Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

Ὁ Έξαρχος ὑπήρξε και εἶναι θεσμὸς εἰς τὴν Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξο Έκκλησία ἀπὸ τὸ 1387, ὅταν ὠρίσθη Έξαρχος, λόγω ἐρίδων Μητροπόλεων Σμύρνης και Ἐφέσου (Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1936, 147, σσμ. 5) και εἶναι ἀπὸ αἰώνων μέχρι σήμερον θεσμὸς.

Ἡ προαναφερομένη ἀπόφαση του Σ.τ.Ε., δὲν ἔλαβε ὑπ' ὄψη ὅτι και ἡ Ὀλομέλεια του Δικαστηρίου, ὅπως προαναφέρεται, ἔχει δεχθῆ ὅτι, «δὲν μπορεῖ νὰ θίγονται διοικητικοὶ θεσμοί, που ἔχουν πάγια καθιερωθεῖ ἀπὸ μακροῦ στὴν Ὀρθόδοξο Έκκλησία» και, παρὰ τὰς ἐναντιώσεις και τὴν ἐπίκληση τής νομολογίας ἀπὸ τὴν Έκκλησία τής Ελλάδος, κατὰ τής ὁποίας ἐστρέφετο ἡ αἴτηση ἀκυρώσεως πράξεως τής Δ.Ι.Σ., ἐδέχθη τὴν, κατὰ του διορι-

σμού Έξάρχου αίτηση άκυρώσεως και άκύρωσε την Συνοδική πράξη με την αίτιολογία ότι ο διορισμός Έξάρχου δέν προβλέπεται ούτε από τον νόμο 590/77, ούτε από διάταξη άλλου νόμου.

Τήν νομολογία τού Σ.τ.Ε., ή όποία προβαίνει σε άκύρωση Έκκλησιαστικών πράξεων με πάγια αίτιολογία ότι, τά πάντα στη διοίκηση τής αυτοδιοικήτου Έκκλησίας τής Ελλάδος πρέπει να προβλέπονται με διατάξεις Πολιτειακών νόμων, παραβλεπομένων τών Ί. Κανόνων, τών από μακροϋ κρατούντων εις τήν Έκκλησία θεσμών διοικήσεως, τής Έκκλησιαστικής Οικονομίας, άμφισβητεί ή Όρθόδοξος Άνατολική τού Χριστού Έκκλησία, ή όποία κυριαρχείται από τó δίκαιον τών Ί. Κανόνων και ή όποία, σε αντίθεση με άλλες Έκκλησίες, Κεφαλήν γνωρίζει τόν Κύριον ήμών Ίησούν Χριστόν, και ύπάρχει άναποσπάστως ήνωμένη δογματικώς μετά τής έν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης και πάσης άλλης όμοδόξου τού Χριστού Έκκλησίας, τηρούσα άπαρασαλεύτως ως εκείναι τούς Ίερούς Κανόνας και τας Ίεράς Παραδόσεις (άρθρο 3 παρ. 1 ισχύοντος Συν/τος).

Έκ τών άνωτέρω είναι σαφές ότι, άν ή Έκκλησία τής Ελλάδος δέν συμμορφώνεται ή παρεκκλίνει από τά, και δια τού Συντάγματος, έπιτασσόμενα, διατρέχει τόν κίνδυνο να επικριθεί υπό τών άλλων Όμοδόξων Έκκλησιών και τής έν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης Έκκλησίας, και να δημιουργηθεί, τó όλιγώτερον, διακοπή τής μετ' αυτών κοινωσίας.

Κατά τά άμέσως άνωτέρω τελούν υπό συνταγματική κατοχύρωση και οί προαναφερόμενοι ίεροι κανόνες που καθορίζουν (κανονική) δικαιοδοσία τού Έπισκόπου, όχι μόνον να έποπτεύει αλλά και να έπεμβαίνει ρυθμιστικά στην όργάνωση και στην διοίκηση τής μοναχικής αδελφότητος κατά τά προεκτεθέντα, άφου άποτελούν «βασικόν διοικητικόν θεσμόν» όργανώσεως τού μοναχικού βίου. Υπό τήν έποψη αυτή είναι άπολύτως συμβατές και εφαρμοστέες οί διατάξεις τού άρθρου 39 Ν. 590/77, ένw αντίθετα δέν πρέπει να τύχουν εφαρμογής οί άποκλίνουσες (τών άνωτέρω ίερών κανόνων και τού άρθρου 39 Ν. 590/77) διατάξεις τóσον τού Καν. 39/72, όσον και τού Β.Δ. 28.7-15.9.1858 λόγω τής ρηθείσης συνταγματικής κατοχυρώσεως τούτων.

Γ. Τά άνωτέρω, άνεξαρτήτως τού ότι οί όφείλοντες ύπακοήν μετά τήν κουράν των μοναχοί - μοναχαί, προσφεύγοντες εις τήν κοσμικήν δικαιοσύνην κατά πράξεως τού Έπισκόπου των, καταλαμβάνονται κανονικώς να παραβιάζουν τας έπαγγελίας των, στοιχειοθετουμένου εις βάρος των κανονικού παραπτώματος.

Διά να μη ύπάρξει παρεξήγηση ότι, τά άνωτέρω εύρίσκονται σε αντίθεση πρòς τó άρθρο 20 παρ. 1 τού ισχύοντος Συντάγματος (τó όποίο έτέθη για πρώτη φορά) κατά τó όποιον «έκαστος δικαιοϋται εις παροχήν έννόμου προστασίας υπό τών δικαστη-

ρίων και δύναται να άναπτύξη ένwπιον τούτων τας άπόψεις του περι τών δικαιωμάτων ή συμφερόντων του», άποσαφηνίζεται ότι τó Σύνταγμα στη λέξη «έκαστος» δέν περιλαμβάνει και τούς μοναχούς - μοναχάς, οί όποιοί με τήν θέλησή των προσήλθαν εις τόν μοναχισμόν και, μετά δοκιμασίαν εις νομίμως συνεστημένη και κανονικώς λειτουργούσα Ί. Μονή, έκάρησαν μοναχοί και, από τής κουράς, θεωρούνται κατά τούς Ί. Κανόνας και τó κοσμικό δίκαιο «οιονεί νεκροί».

Περιουσιακώς, από τής κουράς, οί μοναχοί καθίστανται άκτήμονες, διότι ένα μέρος τής έπαγγελίας των είναι ή άκτημοσύνη και, νομίμως, ή Ί. Μονή καθίσταται καθολικός διάδοχος τού μοναχού και ύπεισέρχεται στο σύνολο τών δικαιωμάτων και υποχρέωσεων τούτου.

Άπό τής κουράς οί μοναχοί - μοναχαί έχουν περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα και περιορισμό στο μισό τής επικαρπίας στην περίπτωση πού, μετά τήν κουρά, άποκτήσουν περιουσία από αίτια χαριστική (κληρονομία, κληροδοσία, δωρεά). Τά δικαιώματα και πράγματα από τήν χαριστική αίτια ύπέρ μοναχού, περιέρχονται αυτοδικαίως στην Μονή τής μετανοίας του (ιδ. περισσότερα, Τρωιάνου, Παραδόσεις Έκκλ. Δικαίου, τεϋχος γ' σελ. 63, έπ. «ή ιδιαίτερη νομική μεταχείριση τών μοναχών»).

Διά τούς μοναχούς ύπάρχει ιδιαίτερη μεταχείριση στο ισχύον δίκαιον χωρίς, αυτή ή διάκριση, να θεωρείται αντίθετη πρòς τó Σύνταγμα, τó όποιο στο άρθρο 4 παρ. 1 όρίζει: «Οί Έλληνες είναι ίσοι ένwπιον τού νόμου». Τó σύνταγμα κατοχυρώνει δικαίωμα τών Έλλήνων να συνιστούν σωματεία και ένώσεις μη κερδοσκοπικού σκοπού. Τó δικαίωμα αυτό δέν έχουν οί μοναχοί - μοναχαί (Έφ. Θεσ/κης 1215/1975).

Τó άρθρο 4 παρ. 6 όρίζει: «Πάς Έλλην δυνάμενος να φέρη όπλα, ύποχρεούται να συντελή εις τήν άμυναν τής Πατρίδος, κατά τούς όρισμούς τών νόμων». Υποχρεωτική στράτευση. Τής γενικής αυτής συνταγματικής ύποχρέωσης έχουν εξαιρεθεί οί μοναχοί (άρθρο 10 τού Ν.Δ. 720/70, όπως έχει τροποποιηθεί με τó άρθρο 2 τού νόμου 408/76).

Αυτή ή έξαίρεση ως συνέπεια ότι, από τής κουράς οί μοναχοί θεωρούνται κατά κόσμον νεκροί, άν και βιολογικά ζούν μέχρι τού θανάτου των.

Οί μοναχοί - μοναχαί δια τής έπαγγελίας των, έδέσμευσαν έαυτούς με τήν θέλησή των. Ούδεις τούς ύπεχρέωσε να γίνουν μοναχοί - μοναχαί. Ό Δομήτωρ τής Έκκλησίας Του Κύριος άπεσαφήνισε: «ό χωρών χωρείτω», «όστις θέλει όπίσω μου έλθειν άπαρνησάσθω έαυτόν και άράτω τόν σταυρόν αυτού». Και ό λαός, γνώστης τών στερήσεων και τών δεσμεύσεων εκ τής μοναχικής ιδιότητος λέει: «βαρεία ή καλογερική».

Άπό τής μοναχικής των ιδιότητος οί μοναχοί - μοναχαί δέν μπορούν να έλευθερώσουν έαυτούς. Ή έκουσία άποβολή τού μοναχικού σχήματος άπο-

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

Μεγίστη είναι ή αγάπη και τὸ πατρικὸν ἐνδιαφέρον του διὰ τὰς Ἱ. Μονὰς τῆς Ἐπαρχίας του. Ὅθεν, κατέβαλε προσπάθειάς διὰ τὴν ἀνακαίνισιν καὶ πνευματικὴν ἀνασυγκρότησιν αὐτῶν, τὰς ὁποίας κατέστησεν ἐργαστήρια ἀρετῆς καὶ ἀκτινοβόλους φάρους. Τεκμήριον τῆς αγάπης καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντός του εἶναι αἱ συνεχεῖς ποιμαντορικαὶ ἐπισκέψεις καὶ νουθεσίαι πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ, πρὸ πάντων, αἱ συχναὶ χρηματοδοτήσεις κατὰ τὰς μεγάλας εορτάς, πρὸς αὐτάς, ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Καὶ ἔτι περισσότερον ἀποτέλεσμα ἐμπράκτου αγάπης του πρὸς τὰς Ἱερὰς Μονὰς, εἶναι ἡ ἐν ζωῇ δωρεὰ τῆς πολιτίμου βιβλιοθήκης του, ἣτις περιλαμβάνει σπανίας ἐκδόσεις. Τοῦτο ἐγένετο πρὸς τὴν Ἱ. Μονὴν τοῦ Παρακλήτου Ὁρωποῦ Ἀττικῆς.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 120 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

τελεῖ κανονικὸν παράπτωμα. Ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωση ἐκκλησιαστικῆς καταδίκης τῶν οἰ μοναχοῦ - μοναχῶν δὲν ἀποβάλλουν τὴν μοναχικὴν ιδιότητα. Τοῦτο ἔχει, ἀκόμη καὶ δι' ἀποφάσεων ποινικῶν δικαστηρίων ἀποσαφηνισθεῖ.

Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῶν μοναζουσῶν ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 3986/1992, ἀπορριπτικὴ τῆς αἰτήσεως, ἀπόφαση τοῦ Ε' Τμήματος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Εἶναι ἀξιοσημείωτος ἡ εἰς τὴν αἰτιολογία τῆς ἀναφορά: «Τοιοιουτρόπως ὅμως δὲν στοιχειοθετοῦν τὸ ἀπαιτούμενο διὰ τὴν ἀκυρωτικὴν προσβολὴν τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἰδιαίτερον συμφέρον, ἐν ὅψει μάλιστα τῆς ιδιότητός των ὡς μοναχῶν ἐγκαταβιουσῶν κατὰ τοὺς συνταγματικῶς κατοχυρωμένους ἱεροὺς κανόνας καὶ παραδόσεις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, πού ἐπιβάλλουν δι' ἐκουσίως παρεχομένου ὄρκου τὴν πλήρη ὑποταγὴ των στὴν ἐσωτερικὴν τάξιν τῆς Μονῆς καὶ ἄρα δὲν νομιμοποιούνται στὴν ἀσκηση τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως» (Στ.Ε. Ε' Τμήμα, 3986/92, σελ. 3).

Εἶναι ἀξία ἰδιαίτερας ἐπισημάνσεως ἡ ἀνωτέρω ἀπόφαση, μετὰ τὴν ὁποία ἡ νομολογία τοῦ Σ.τ.Ε., ἀναφερομένη εἰς τοὺς Ἱ. Κανόνας καὶ Παραδόσεις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, διαφοροποιεῖται πρὸς τὶς ἀκυρωτικὰς ἀποφάσεις, μετὰ τὶς ὁποίας οἱ Ἐκκλησιαστικὲς πράξεις θὰ πρέπει, διὰ νὰ εἶναι ἐγκυρες, νὰ ὑποστηρίζονται σὲ διατάξεις νόμων (ἰδ. ἀνωτέρω) παραγνωριζομένων τῶν Ἱ. Κανόνων καὶ Παραδόσεως, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κυριαρχεῖται ἡ ζωὴ τῆς αὐτοδιοικήτου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως καὶ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ὅλα αἱ Ὁμόδοχοι Ἐκκλησίαι (ἄρθρον 3 παρ. 1 Συντ.).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΛΙΛΑΙΟΣ

Εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Εἰσοδείων τῆς Θεοτόκου, παρὰ τὸ Μαρκόπουλον Ἀττικῆς, ἴδρυσεν καὶ λειτουργεῖ ἐξωτερικὸν ἰατρεῖον πλήρως ἐξοπλισμένον μετὰ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα σύγχρονα ἰατρικὰ μηχανήματα καὶ ἐργαλεῖα, χάριν τῶν κατοίκων τῶν πέριξ χωρίων.

Κατέστησεν τὰς Γυναικείας Ἱερὰς Μονὰς, ὄχι μόνον φυτώρια θρησκευτικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ κέντρα εὐποιίας καὶ πυρήνας κοινωνικῆς ἐργασίας. Λειτουργοῦν Ἱδρύματα Θηλέων ὑπὸ τὰ ὀνόματα:

- α. «Στέγη Ἀγάπης», εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Νέας Μάκρης.
- β. «Ἁγία Τριάς» εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ὁσίας Φιλοθέης τῆς Ἀθηναίας εἰς τὴν Ἐκάλην, καὶ
- γ. Τὸ Λύρειον Παιδικὸν Ἴδρυμα Ὁρφανῶν καὶ Ἀπόρων «Οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι», εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος παρὰ τῷ Μάτι Ἀττικῆς.

Τὰ Ἱδρύματα αὐτὰ προσφέρουν ὄχι μόνον οἰκογενειακὴν θαλπωρὴν εἰς μικρὰ κορίτσια πού εἶχον τὴν ἀτυχίαν νὰ στερηθοῦν αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ τροφήν, στέγην καὶ μόρφωσιν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν των. Μετὰ τὴν ἀκατάπανστον μέριμνα καὶ φροντίδα του, εἰς τὰ ὡς ἄνω Ἱδρύματα οἱ τροφίμοι μαθηταὶ ἐκπαιδεύονται.

Ἀπεκατέστησεν διὰ τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου δέκα ἐπτὰ νεάνιδας, τὰς ὁποίας ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀττικῆς ἐπροικοδότησεν καὶ ἐβοήθησεν νὰ οἰκοδομήσουν οἰκογένειαν καὶ νὰ στηρίξουν τὴν συζυγικὴν ζωὴν των ἐπὶ Χριστιανικῶν ἀρχῶν τὰς ὁποίας ἐξησφάλισεν ἡ στοργὴ καὶ ἡ προστασία τοῦ Μητροπολίτου Δωροθέου. Τὰ ἀνωτέρω Ἱδρύματα βοηθεῖ οἰκονομικῶς διὰ τοῦ Κεντρικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ διὰ τῶν γενναιοτάτων προσωπικῶν του οἰκονομικῶν προσφορῶν.

Καταβάλλει ἰδιαίτεραν μέριμναν καὶ διὰ τὴν τρίτην ἡλικίαν, τὰ γηρατεία, τὰ ὁποία ἀντιπροσωπεύουν οἱ ἀπόμαχοι τῆς ζωῆς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς «Ἐστίας Γερόντων» πού λειτουργοῦν εἰς πολλὰς Ἑνορίας, ἴδρυσεν τὸ Γηροκομεῖον «Παναγία Θεοσκεπαστή» εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἁγίας Τριάδος, εἰς τὸ Μάτι Ἀττικῆς, εἰς τὸ ὁποῖον στεγάζονται τεσσαράκοντα τροφίμοι.

Τὸ Κεντρικὸν Φιλοπτώχον Ταμεῖον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, μέσῳ τῶν Ἑνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, ἀντιμετωπίζει τὰς ἀνάγκας τῶν ἀναξιοπαθοῦντων κάθε Ἑνορίας.

Ἐπίσης, τὸ Κεντρικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον, θεραπεύει ἀρκετὰ ἔκτακτα περιστατικὰ διὰ χορηγήσεως μηνιαίων ἐπιδομάτων. Εἰς αὐτὸ προστίθενται αἱ ὑποτροφίαι πρὸς τοὺς ἀπόρους φοιτητὰς καὶ σπουδαστὰς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀττικῆς, καθὼς καὶ αἱ προικοδοτήσεις θηλέων, πρώην τροφίμων τῶν Ἰδρυμάτων τῆς.

Διὰ τῆς Κατηχητικῆς κινήσεως, ἡ ὁποία μελετᾷ καὶ ἐφαρμόζει τρόπους βελτιώσεως τῶν Κατηχητικῶν, ἐπιθυμεῖ καὶ ἐπιδιώκει, ὥστε τὸ Κατηχητικὸν νὰ γίνῃ πόλος ἔλξεως τῶν νέων μαθητῶν καὶ φοιτητῶν καὶ συνδεδεμένος κρῖκος αὐτῶν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ γνωρίσουν καὶ γευθῶν τὸ ἀνόθευτον γάλα τῆς ἀμοιμήτου ἡμῶν πίστεως καὶ νὰ ζήσουν κατὰ Θεόν. Εἰς τὸν σκοπὸν αὐτὸν συντελοῦν τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Κέντρα Νεότητος, τὰ ὁποία λειτουργοῦν εἰς τοὺς περισσότερους Ἱεροὺς Ναοὺς. Ἐντὸς αὐτῶν συντελεῖται ἔργον μέγα πρὸς εὐαγγελισμόν τῶν νέων, γίνεται δὲ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν διδασκαλιῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Τὸ ἐνδιαφέρον του εἶναι ἀμείωτον δι' ὅλα τὰ πνευματικὰ του τέκνα, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἀνδρας καὶ γυναῖκας, Κληρικούς, Μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος διοργανώνει Κληρικολαϊκὰ Συνέδρια εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Νέας Ἐρυθραίας, πού εἶναι ὁ μεγαλύτερος τῆς περιφερείας, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν θεμάτων ὑπὸ Καθηγητῶν Πανεπιστημίου.

Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Δωρόθεος ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ προβλήματα τῆς Κηφισιάς, ὅπου ἡ ἔδρα του, καὶ εἶναι ἀγαπητὸς ἀπὸ τοὺς Κηφισιώτες. Ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον κοινωνικὸν παράγοντα τῆς Κηφισιάς.

Ἐνεκα τῆς πολυμῶρφου δραστηριότητός του καὶ τῶν ἀνεκτιμήτων ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα ἀπενεμήθησαν εἰς αὐτὸν πολλὰ παράσημα καὶ μετάλλια.

Μεταξὺ τῶν τιμῶν, αἱ ὁποῖαι προσεγένοντο εἰς τὸν Μητροπολίτην Ἀττικῆς κ. Δωρόθεον ἦτο καὶ ἡ ἔκδοσις τιμητικοῦ τόμου ὑπὸ τὸν τίτλον «Καστοριά – Ἀττικὴ» (1991) ὑπὸ ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Πισιδίας κ. Μεθόδιον, εἰς τὸν ὁποῖον περιέχονται περισπούδαστοι μελέται τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρώην Θυατείρων κ. Μεθοδίου, τῶν Μητροπολιτῶν Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀντωνίου καὶ Περγάμου κ. Ἰωάννου, τῶν Πανοσιολογιωτῶν Ἀρχιμανδριτῶν κ. κ. Ἱεροθέου Βλάχου, Ἐμ. Καλύβα, Μακαρίου Βαυλά, τοῦ πατρὸς Μιχαὴλ Καρδαμάκη, τῶν καθηγητῶν Πανεπιστημίου κ. κ. Κων/νου Ἡλιοπούλου, Παναγιώτου

Χρήστου, Κων/νου Καλοκύρη καὶ Εὐαγγέλου Σδράκα κ.λπ.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Δωρόθεος εἶναι προσωπικότης μὲ πλοῦτον χαρισμάτων καὶ σπανίων ἀρετῶν. Εἶναι γνήσιος Ἕλληνας, διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀγωνιστῆς τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος.

Ἐχει εὐρυτάτην παιδείαν. Εἶναι ἀφωσιωμένος εἰς τὴν Ἑλληνορθόδοξον Πίστιν. Διακατέχεται ἀπὸ ἔντονον ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα. Εἶναι δίκαιος καὶ συγκαταβατικὸς. Φιλόξενος, προσηγῆς καὶ καλοκάγαθος. Εἶναι ἥρεμος καὶ γαλήνιος, ἀλλὰ συγχρόνως ἀπτόητος ἀγωνιστῆς. Ἀκάματος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου μὲ εὐφράδειαν καὶ πειστικότητα. Εἶναι φιλόφρων, συμπάσχων μετὰ τῶν ἀσθενούντων Χριστιανῶν. Εἶναι μετριόφρων καὶ ἀποφεύγει τὰς ἐπιδείξεις.

Εἴμεθα ὑπερήφανοι διότι ὁ Σεβασμιώτατος ἐφοίτησεν εἰς τὸ Ε' Γυμνάσιον Ἀρρένων καὶ ἦτο συμμαθητῆς μας, ἀρκετὰ χρόνια πρεσβύτερός μας.

Τοῦ εὐχόμεθα μακροήμερευσιν ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος. Μὲ σεβασμὸν ἀλλὰ καὶ ἄπειρον ἀγάπην εὐχόμεθα

Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα!

★ ★ ★

Στὴ συνέχεια τὸν λόγο ἔλαβε ὁ κ. Ἰωάννης Φ. Ἀθανασόπουλος, θεολόγος – φιλόλογος, Δ/ντῆς τοῦ Ἀρσακείου Λυκείου Πατρῶν καὶ παρουσίασε τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Θὰ ἤθελα ἐκ προοιμίου νὰ ἐκφράσω τὰ θερμά μου συγχαρητήρια πρὸς τὸν ἀξιότιμο Πρόεδρο τοῦ Συλλόγου ἀποφοίτων τοῦ Ε' Ὀκταταξίου Γυμνασίου Ἀρρένων Ἀθηνῶν καθηγητὴν κ. Νικόλαον Ἀντωνόπουλον καὶ στὰ Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἰδίου Συλλόγου γιὰ τὴν ὥραία καὶ πρωτότυπη πρωτοβουλία πού εἶχαν, νὰ τιμήσουν μὲ τὴν παρούσα σεμνὴ ἐκδήλωσί τους ἐκείνους ἐκ τῶν ἀποφοίτων συμμαθητῶν τοῦ Γυμνασίου τούτου, οἱ ὁποῖοι ἐπέλεξαν τὴν ἀποστολὴν τοῦ κληρικοῦ καὶ ἀνεδείχθησαν «λειτουργοὶ Χριστοῦ» (Ρωμ. 15,16) καὶ διάκονοι τοῦ ἀγιωτάτου Θυσιαστηρίου τοῦ Κυρίου.

Εἶναι μία πράξις ἡ ὁποία, ὡς ἐκπαιδευτικόν, μὲ χαροποιεῖ ἰδιαίτερος, γιὰ ἀποδεικνύει περιτράνω, ὅτι σεῖς οἱ ὁποῖοι ἐμαθητεύσατε στὸ Ε' Γυμνάσιο τῶν Ἀθηνῶν, ἐδιδάχθητε, πέρα τῶν ἄλλων, ὅτι καὶ ὡς ἀπόφοιτοι πρέπει νὰ παραμένετε συνδεδεμένοι μὲ τοὺς παλαιοὺς καὶ νέους συμμαθητὰς σας σὲ μία κοινωνία ἀγάπης καὶ συναδελφοσύνης, ἐπὶ πλέον δὲ – καὶ αὐτὸ νομίζω ὅτι ἔχει ἰδιαίτερη σημασία – νὰ τιμᾶτε καὶ νὰ σέβεσθε τὴν

Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς λειτουργοὺς Αὐτῆς, οἱ ὅποιοι θητεύουν στὸ ἱερό Θυσιαστήριο καὶ στὴ διακονία τοῦ θεοῦ κηρύγματος «πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4,12).

Εἶναι ἰδιαίτερη ἡ χαρὰ τοῦ ὁμιλοῦντος, διότι μεταξὺ τῶν τιμωμένων σήμερα κληρικῶν – συμμαθητῶν σας εἶναι καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος τοῦ ὁποίου ὁ ὑποφαινόμενος, μὲ αἰσθήματα βαθυτάτης υἱικῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν πνευματικὸν πατέρα καὶ ποιμενάρχην τῆς γενετέρας του, ἔχει τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσῃ ἐνώπιόν σας τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ πολυπλευρὸ ἔργο του καὶ νὰ ἐξάρῃ τὴν σεβασμίαν εἰκόνα τῆς προσωπικότητός του, πού ἔχει ἤδη λευκανθῆ στὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔχει καταλάβει ἐπαξίως περιόπτῃ θέσι στὸ σῶμα τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Βεβαίως ἡ λεπτομερὴς ἀναφορὰ στὴν πληθωρικὴ ἱεραρχικὴ, ποιμαντικὴ καὶ συγγραφικὴ δραστηριότητα τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου, ἐλλείπει χρόνου, εἶναι ἀδύνατη. Δυνατὴ εἶναι μόνον ἡ σύντομη ἀναφορὰ στὶς σημαντικὰς χρονολογίαις καὶ στὰ γεγονότα τοῦ βίου του.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος, κατὰ κόσμον Νικόλαος Βαλληνδράς, ἐγεννήθη στὴν Ἀθήνα στίς 2 Φεβρουαρίου 1915 καὶ ἀνετράφη εὐσεβῶς ὑπὸ τῶν γονέων του Λεωνίδου καὶ Καλυψοῦς. «Παιδιόθεν προσφοιτῶν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου» ἐνωρίς ἠσθάνθη τὴν πρώτην παρόρμησιν τῆς κλίσεώς του πρὸς τὸ ἱερατικὸν στάδιον. Γι' αὐτό, μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἀπὸ τὸ Ε' Γυμνάσιον Ἀθηνῶν, εἰσηλθε κατόπιν ἐξετάσεων στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ἀποκτησὶ τῶν πνευματικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐκείνων ἐφοδίων, πού θὰ τὸν ἀνεδείκνυαν λειτουργὸν τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ δόκιμον κήρυκα τῶν Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων. Κατέστη πτυχιούχος στίς 27 Μαρτίου 1937.

Τὶς στρατιωτικὰς του ὑποχρεώσεις ἐξεπλήρωσε ὡς κληρικὸς τῆς κλάσεως 1936. Ἀρχικῶς ὑπηρετήσε ἐπὶ πεντάμηνον τὴν στρατιωτικὴν του θητεία ὡς προστάτης – υἱὸς πολυτέκνου – στὸ Α' Σύνταγμα πεζικοῦ. Βραδύτερον ἐστρατεύθη καὶ πάλιν, ὡς κληρικὸς πλέον, μὲ τὸν βαθμὸ τοῦ Λοχαγοῦ καὶ ὑπηρετήσε ἐπὶ 22 μῆνες (1948–1950) ἀρχικῶς ὡς ἱεροκλήρυξ τῶν Μονάδων Μακρονήσου, ἐν συνεχείᾳ δὲ στὸ Γράμμο, «γραμμῆν τῶν πρόσω», ὡς ἱερεὺς πρῶτον μὲν τῆς 75ης Ταξιαρχίας καὶ ἀκολούθως τῆς II Μεραρχίας.

«Ζηλῶν τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα» (Α' Κορ. 12,31) κατὰ τὸν Ἀπ. Παῦλον καὶ διαφλεγόμενος

ἀπὸ βαθύτατη πίστι καὶ πόθους ἱερούς, ἐκάρῃ μοναχὸς στίς 14 Ἰανουαρίου 1939, μετονομασθεὶς κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔθος Νικόδημος, ἐνῶ τὴν ἐπομένην, 15ην Ἰανουαρίου, ἐχειροτονήθη διάκονος ἀπὸ τὸν αἰδίδιμο Μητροπολίτη Σάμου Εἰρηναῖον καὶ ἐτοποθετήθη στὴν ἐπιτελικὴ θέσι τοῦ ἀρχιδιακόνου τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου, τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος. Στὴ θέσι αὐτὴ παρέμεινε μέχρι τῆς λήξεως τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Χρυσάνθου, «παρὰ τῷ ὁποίῳ κατηρτίσθη ὡς ἐκκλησιαστικὸν στέλεχος».

Προεσβύτερος (καὶ ἀρχιμανδριότης) ἐχειροτονήθη ἀπὸ τὸν διάδοχον τοῦ Χρυσάνθου, Ἀρχιεπίσκοπον – Ἀντιβασιλέα Δαμασκηνόν, στίς 6 Ἰανουαρίου 1944 καὶ διετέλεσε γραμματεὺς τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας πέντε ἀρχιεπισκόπων, Χρυσάνθου, Δαμασκηνοῦ, Σπυρίδωνος, Δωροθέου καὶ Θεοκλήτου. Ὑπὸ τοῦ τελευταίου διορίστηκε ἡγούμενος τῆς I. Μονῆς Πετρακῆ. Στὴ θέσι αὐτὴ παρέμεινε ἐπὶ τετραετίαν (1957–1961), ὅποτε παρητήθη γιὰ νὰ ἐπιδοθῆ στὸ ἔργο τοῦ ἐφημερευόντος ἱεροκλήρυκος καὶ νὰ ἀναπτύξῃ εὐρύτατο κηρυκτικὸ καὶ ποιμαντικὸ ἔργο πρὸς τὴν νεότητα καὶ τὸν λαόν, ἀπὸ τὶς ἐπάλλξεις τοῦ ἄμβωνος, τῆς κατηχήσεως καὶ ἐξομολογήσεως τῶν σημαντικωτέρων Ναῶν καὶ ἐνοριῶν τῆς Πρωτευούσης.

Σὲ ἡλικία μόλις 30 ἐτῶν καὶ μετὰ ἀπὸ ἐπανειλημμένες προτάσεις τοῦ Μητροπολίτου Θεσ/νίκης Γενναδίου, προεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου γιὰ τὴν προαγωγή του στὸ βαθμὸ τοῦ Ἐπισκόπου, προκειμένου νὰ τοποθετηθῆ ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ ὡς ἄνω Μητροπολίτου. Ὅμως, παρὰ τὴν ὑπερψήφισίν του ἀπὸ τὴν πλειοψηφία τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἡ πρότασις ἐκείνη δὲν ἐτελεσφόρησε, ἐπειδὴ ἀνέκλυψε νομικὸ κάλυμμα πού δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἐκλογήν ἐπισκόπου πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 35ου ἐτους τῆς ἡλικίας τοῦ ὑποψηφίου. Παρέμεινε ὁμως τὸ εὐσημον τῆς ἀναγνωρίσεώς του συνοδικῶς, ὅτι δηλαδὴ ὁ προταθεὶς καὶ ὑπερψηφισθεὶς διέθετε ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ τὶς ἰκανότητες γιὰ τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1961, μετὰ ἀπὸ πρόσκλησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἰακώβου, μετέβη στὴν Ἀμερικὴ ὅπου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης, ἔργον τῆς ὁποίας εἶναι ἡ θεολογικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ μόρφωσις ἱεροσπουδαστῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς, πού ἐπιθυμοῦν νὰ στελεχώσων ἐφημερικῶς τὶς Ἑλληνορθόδοξες Κοινότητες τῶν ὁμογενῶν στὴν Ἀμερικὴ.

Κατὰ σύστασιν τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν

νών Χρυσοστόμου Β' του από Φιλίππων επέστρεψε από την Άμερική τὸ 1962 καὶ ἐτοποθετήθη «προσωρινῶς» ὡς ἱερατικὸς προϊστάμενος τῆς ἐνορίας Ἁγίας Ζώνης Κυψέλης Ἀθηνῶν, μέχρις ὅτου θὰ ἐψηφίζετο ὁ ἐκκρεμῶν τότε Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ θὰ καθίστατο δυνατὴ ἡ πλήρωσις τῶν τότε «χηρευουσῶν» Μητροπόλεων (15 τὸν ἀριθμὸν) μίᾳ ἐκ τῶν ὁποίων ἐπεφυλάσσετο διὰ τὸν ἀρχιμανδρίτην Νικόδημον Βαλληνδράν. Ἐπετεύχθη δὲ τοῦτο τὸν Νοέμβριον τοῦ 1965, ὅτε ἐξελέγη Μητροπολίτης τῆς ἀκριτικῆς Μητροπόλεως Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου. Στὴ Μητρόπολι αὐτὴ παρέμεινε ἐπὶ ἑννέα ἔτη (1965-1974), γιὰ νὰ ἐκλεγῆ ἀκολούθως παμψηφεί ὑπὸ τῆς ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ μετατεθῆ στὴν Ἱερὰ Μητρόπολι Πατρῶν, ὅπου καὶ θεοφιλῶς ὑπηρετεῖ ἐπὶ 18 ἔτη, ἀναδειχθεὶς ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του ὡς ἀρχιερέως, ἐπίλεκτο καὶ κατὰ πάντα διακεκριμένο μέλος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ διακονία του ὡς ποιμενάρχου στὴν Ἱερὰ Μητρόπολι Πατρῶν

Αὕτη περιλαμβάνει:

1. Τελετουργικὲς δραστηριότητες

Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαίτερα ἡ μυστηριακὴ, ὑπῆρξε καὶ παραμένει τὸ πρῶτιστο μέλημα τοῦ Μητροπολίτου. Οἱ τελετουργίες του μεγαλοπρεπεῖς, ὑποδειγματικαί, κατανυκτικαί, ἀφογοί, ἀποκαλύπτουν τὰ μυστικά ὑπερεκκελιόμενα τῶν προσωπικῶν λατρευτικῶν του βιωμάτων. Εἶναι ἀκαταπύνητος. Ἐπιτελεῖ τακτικώτατα τὴ Θ. Λειτουργία στοὺς ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Πόλεως τῶν Πατρῶν καὶ τῆς ἐπαρχίας. Παρευρίσκεται σὲ ἀλλεπάλληλες «χοροστασίες», σὲ Ἑσπερινούς, Ἀκολουθίες Ἀκαθίστου, Κατανυκτικὸς ἑσπερινούς, τελετικὲς Δοξολογίες καὶ γενικῶς σὲ ὅλες τὶς ὀριζόμενες ἀπὸ τὸ «τυπικὸν» ἱερὲς Ἀκολουθίες τοῦ ἐτησίου ἑορταστικοῦ κύκλου, πάντοτε μετὰ θεῖου κηρύγματος ἐκφωνουμένου ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Προικισμένος μὲ καλλιφωνίαν καὶ ἀρίστην μουσικὴν συγκρότησιν, ψάλλει μελωδικῶς καὶ ἀναδεικνύει μὲ τὴν ψαλμωδίαν του τὸ ἀνυπέβλητον κάλλος τῶν λειτουργικῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

2. Κηρυκτικὲς δραστηριότητες

Διαθέτων ὁ Μητροπολίτης Πατρῶν σπάνιο χάρισμα λόγου θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς δοκιμωτέρους κηρυκὰς τοῦ θεῖου λόγου. Συνδυάζων, πάντοτε προσφυῶς τὴν ὁμιλία του πρὸς τὰ ἰδιαίτερα ἐνδιαφέροντα καὶ τὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο τῶν ἀκροατῶν

του, ἔχει ἐπιβληθῆ στὸ λαό, στοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους τῆς ἐπαρχίας του ὡς ἄριστος χειριστὴς τοῦ λόγου. Ὁ λόγος του ἔχει πάντοτε ἔμφασι καὶ τόνον καὶ χρῶμα. Ἡ διαπραγματεύσεις τοῦ θέματος σαφῆς καὶ ἄκρως ἐπεξηγηματικῆ, γεγονὸς πού καθιστᾷ τὸ κήρυγμά του ἀπολύτως καταληπτόν, τὸ δὲ χριστοκεντρικὸ καὶ βιβλικὸ περιεχόμενό του ἰδιαίτερος ψυχωφελὲς καὶ ἐποικοδομητικόν.

3. Ποιμαντικὲς δραστηριότητες

Ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του καὶ μὲ συμβούλους τὴν πολυμαθείαν του, τὴν πείραν του, τὴν διοικητικὴν του ἰκανότητα καὶ τὶς ἄλλες συναφεῖς ἀρετῆς του, ἐμερίμνησε:

α) Γιὰ τὴν πλαισίωσι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως του ὑπὸ ἐπιλέκτου ἐπιτελείου συνεργατῶν. Ὅταν ἦλθε στὴν Πάτρα εὗρηκε ἓνα μόνον ἱεροκήρυκα. Σήμερα ὑπάρχουν δέκα, πού ἐξυπηρετοῦν πλήρως τὶς κηρυκτικὲς καὶ πνευματικὲς ἀνάγκες τῶν 200 περίπου ἐνοριῶν τῆς ἐπαρχίας καὶ εἶναι κατανεμημένοι σὲ ἰσαριθμοὺς τομεῖς εὐθύνης καὶ ἐξυπηρετήσεως, ἐνῶ ὑπάρχει ἐπιτελεῖο καὶ ἄλλων ἐγγάμων καὶ ἀγάμων κληρικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, πού διακονοῦν ἰκανῶς καὶ ἐπιτυχῶς τὶς ἐνορίες τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστείων.

β) Συνεπλήρωσε τὰ ὑπάρχοντα κενὰ στὶς στεροούμενες ἐφημερίων ἐνορίες τῆς Μητροπολιτικῆς του περιφέρειας. Συγκεκριμένως ἔχει χειροτονήσει μέχρι σήμερα 185 ἱερεῖς καὶ διακόνους καὶ ἔχει χειροθετήσει ὑπερπεντήκοντα «πνευματικούς», δηλαδὴ ἐξομολόγους ἱερεῖς.

γ) Ἐχει ἐγκαινιάσει 94 ἱεροὺς Ναοὺς, ἄλλους μὲν προϋπάρχοντας ἄνευ ἐγκαινίων καὶ ἄλλους προσφάτως ἀνεγερθέντας.

δ) Οἱ πνευματικὲς δραστηριότητες (χριστιανικὴ ἀγωγή, κατηχητικὰ μαθήματα, κατασκηνώσεις, προνοιακὰ ἔργα, φυλακῆς, ἀντιαιρετικὰ κ.λπ.) ποιμαντικῶς μὲν τελοῦν ὑπὸ τὴν εὐθύνη ὠρισμένων ἐντεταλμένων κληρικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἀπὸ πλευρᾶς δὲ πρακτικῆς παρακολουθήσεως ὁ Μητροπολίτης προσφέρει ἀφειδῶς τὴν συνεργασία του στὰ λειτουργοῦντα ἐν Πάτραις «Χριστιανικὰ Σωματεῖα» καὶ τὶς ὀργανώσεις, ἀπὸ τὶς ὁποῖες οἱ δυναμικώτερες καὶ συστηματικώτερες, ἐπιτελοῦν ἔργον ὑπὸ τὶς εὐλογίες τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τὴν ἐν πολλοῖς αὐτοπρόσωπη συμμετοχὴν του. Εἶναι δὲ αὕτη ἀποφασιστικῆς σημασίας καὶ ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων, ὑπολογίσιμον συντελεστὴν τῆς ἀποδόσεως καὶ ἐπιτυχίας αὐτῶν.

(Συνεχίζεται)

Η ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΡΑΜΑΣ κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τὸν πρῶτο Ἐπίσκοπο, ἐκ τῶν πτυχιούχων τῆς, συγκαταριθμήσε μεταξὺ τῶν Διδακτόρων τῆς ἡ Θεολογικῆ Σχολῆ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στὸ πρόσωπο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου (Κυράτσου). Κατὰ συγκυρία, μάλιστα, εὐτυχή, ὁ νέος Διδάκτωρ ἦταν ἀπὸ τοὺς φοιτητὰς ποὺ γράφτηκε στὴ Σχολὴ τὸν πρῶτο χρόνο λειτουργίας τῆς, πρὶν ἀπὸ 50 χρόνια (ἔτος 1942-43). Ὁ Σεβ. κ. Διονύσιος συνέ-

ῶταν προσῆλθαν στὴν Αἴθουσα Συνεδριάσεων τῆς Σχολῆς τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου τῶν Καθηγητῶν, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀντιπρότανη τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κ. Δεμίρη, τὸν Κοσμήτορα τῆς Σχολῆς κ. Ἄντ. Παπαδόπουλο καὶ τὸν Πρόεδρο τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς κ. Χρ. Κρικῶνη – ἀνάμεσα στοὺς Καθηγητὰς καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Τυρολόης καὶ Σερεντίου κ. Παντελεῆμων καὶ Περγάμου κ.

Τοῦ κ. Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Θεολόγου
Δ/ντοῦ Ἀποστολικῆς Διακονίας

τάξε «διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία», ὑπὸ τὸν τίτλο: «Ο ΑΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΔΥΣΗ. Ἡ λατινικὴ Ἐκκλησία καὶ οἱ καινοτομίες τῆς».

Σύμβουλος Καθηγητῆς ἦταν ὁ αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θεόδωρος Ζήσης, ἐνῶ στὴν κατὰ νόμο Τριμελῆ Ἐπιτροπὴ συμμετείχαν καὶ οἱ Καθηγητὰς κ.κ. Ἰωάννης Φουντούλης καὶ Ἀντώνιος Παπαδόπουλος. Ἡ διατριβὴ ὑποβλήθηκε στὸ Τμήμα Ποιμαντικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐγκρίθηκε καὶ βαθμολογήθηκε μὲ «ἀριστα» καὶ τὴν Παρασκευὴ 5 Μαρτίου 1993, στὴν Αἴθουσα Συνεδριάσεων τῆς Σχολῆς, ἐγίνε ἡ τελετὴ ἀναγορεύσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου σὲ Διδάκτορα.

Στὴ λαμπρὴ ἀλλὰ καὶ σεμνὴ τελετῇ προσῆλθαν γιὰ νὰ τιμήσουν τὸν νέο Διδάκτορα: Ὁ Σεβ. Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Ἀλέξιος ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Παναγ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ὁ Πρωτοσύγκελλός του πανοσ. ἀρχιμ. κ. Παντ. Καλπακίδης, οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀντώνιος, Ν. Κρήνης καὶ Καλαμαριάς κ. Προκόπιος, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος, Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Νικόδημος, Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμος, Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Ἀγαθόνικος καὶ Πισιδίας κ. Μεθόδιος. Ἦταν, ἐπίσης, παρόντες ὁ ἐκ Δράμας Ὑφυπουργὸς Βιομηχανίας καὶ Ἐνεργείας κ. Θεόδ. Δαμιανός, ὁ Νομάρχης Δράμας κ. Εὐθύμιος Μαῦρος, ὁ Δήμαρχος Δράμας κ. Μαργαρίτης Τζήμας, πολλοὶ Κληρικοὶ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δράμας, μέλη τοῦ Διδακτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς, φοιτητὰς κ.ἄ.

Ὁ Σεβ. Δράμας κ. Διονύσιος δίδει τὴν «καθομολόγηση».

Ἰωάννης – καὶ μετὰ τὴν καθιερωμένη προσευχή, ὁ κ. Χρ. Κρικῶνης ἀνέγνωσε τὸ κείμενο ἀναγορεύσεως.

Στὴ συνέχεια ὁ Σεβ. Δράμας κ. Διονύσιος ἔδωσε τὴν «Καθομολόγηση» τοῦ Διδάκτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Χρ. Κρικῶνης τόνισε ὅτι αἰσθάνεται ιδιαίτερα εὐτυχὴς διότι τοῦ ἔλαχε, ὡς πρόεδρος, νὰ ἀπονεύσει τὸν τίτλο τοῦ Διδάκτορος στὸν πρῶτο, ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Σχολῆς, πτυχιούχο - Ἐπίσκοπο, γεγονός ἰδιαίτερα σημαντικό γιὰ τὸ Τμήμα. Ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς κ. Ἄντ. Παπαδόπουλος ἐξέφρασε τὴ χαρὰ καὶ τῆς Σχολῆς, συνεχάρη τὸν Σεβ. κ. Διονύσιο, στὸ ποιμαντικὸ ἔργο τοῦ ὁποῖου, ὅπως χαρακτηριστικὰ παρατήρησε, προσφέρουν τὸ λιθαράκι τοὺς ἀρκετοὶ Καθηγητὰς τῆς Σχολῆς καὶ εὐχήθηκε νὰ

Μετά την τελετή, άναμνηστική φωτογραφία στο Γραφείο του Κοσμήτορος. Ο νέος Διδάκτωρ, έχει εκ δεξιών τον άντιπρύτανη του Παν/μίου κ. Κ. Λεμίρη, τον Κοσμήτορα κ. Άντ. Παπαδόπουλο και τη Γραμματέα της Σχολής. Έξ άριστερών τον κ. Χρ. Κρικώνη, τον π. Θεόδωρο Ζήση και τον κ. Στ. Σάκκο.

άξιωθεί ή Θεολογική νά άναγορεύσει και άλλους Μητροπολίτες Διδάκτορες της.

Ο άιδεσιμολ. π. Θ. Ζήσης, εκ μέρους και των δύο άλλων Μελών της Τριμελούς Έπιτροπής, πού παρακολούθησαν όλα τά στάδια της διατριβής, μαζί με εκείνα της Έπιταμελούς, συνεχάρη και αύτος τó νέο Διδάκτορα, ενώ ό Καθηγ. κ. Στέργιος Σάκκος, ύπογράμμισε ένα σημείο της διατριβής πού έπισημαίνει την παπική διδασκαλία και πολιτική, ή άποία στρέφεται ένάντιον της Όρθοδοξίας.

Άπαντώντας ό Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Διονύσιος εύχαρίστησε όλους τους παρισταμένους και ιδιαίτερα τά Μέλη των Έπιτροπών (3μελούς και 7μελούς), τον Άντιπρύτανη, τον Κοσμήτορα, τους Προέδρους των Τμημάτων και τους Καθηγητές και ύποσχέθηκε ότι, όπως μέχρι τώρα άγωνίστηκε νά ύπηρετήσει με άυταπάρνηση σέ τρεις άκριτικές Μητροπόλεις της Μακεδονίας μας, έτσι και στό μέλλον θά πράξει με τις εύχές των παρισταμένων και τη δύναμη του Θεού.

Μετά τη λήξη της Συνεδριάσεως άκολούθησε άπλή δεξίωση στόν προό της Αίθουσής χώρο.

Η Διδακτορική διατριβή

Η έγκριθείσα διατριβή άπαρτίζεται από 164 σελίδες (διαστ. 17Χ24 έκστ.). Τό θέμα της ιδιαίτερα επίκαιρο, άφού ή Όρθόδοξη Έκκλησία «άντιμετωπίζει πολλά προβλήματα στις σχέσεις της με τον δυτικό χριστιανικό κόσμο και πολλές όρθόδοξες χώρες... θεωρούνται ως χώρος ίεραποστολής

άπό καινούργιους δυτικούς μισσιοναρίους, πού άναβιώνουν την Ούνία και τις άλλες μεθόδους προσηλυτισμού και προπαγάνδας...» (σ. 5). Η έπισημáνη, έπομένως, της στάσεως του άγίου Συμεών Θεσσαλονίκης άπέναντι στις λατινικές καινοτομίες σέ θέματα πίστεως και ζωής, δέν τονώνει μόνο τó όρθόδοξο φρόνημα, αλλά και συνειδητοποιεί τó μεγαλείο της Όρθοδοξίας.

Ός προς τη δομή της ή διατριβή διαιρείται (μετά τον Πρόλογο [σ. 5] και την Είσαγωγή [σ. 11]) σέ τρία Κεφάλαια, Έπιλεγόμενα και Βιβλιογραφία. Οί τίτλοι των κεφαλαίων: Ο άντιλατινισμός του άγίου Συμεών (σσ. 13-55)· Οί μεγάλες καινοτομίες των Λατίνων (σσ. 56-118)· Άλλες καινοτομίες στην πίστη και στη ζωή (σσ. 119-154). Στά Έπιλεγόμενα (σσ. 155-159) έξετάζεται τó ζήτημα «ή έκκλησιαστικότητα των Λατίνων και τó πρόβλημα ένώσεως των Έκκλησιών». Τό συμπέρασμα του νέου Διδάκτορος είναι σαφές: «Έπειδή οί Λατίνοι περιέπεσαν σέ αίρετικές διδασκαλίες και άποξενώθηκαν άπό την Έκκλησία και ως προς την πίστη και ως προς τη ζωή, ή μοναδική όδός για την άποκατάσταση της μετ' αυτών κοινωνίας είναι ή μετάνοια και ή έπιστροφή. Όπως ό άπόστολος Πέτρος μετά την άρνησή του μετενόησε και έπέστρεψε στή χορεία των μαθητών και άποστόλων, τó ίδιο πρέπει νά κάνουν και οί Λατίνοι. Άς μη κομπάζουν και έπαίρονται μόνον για την έξουσία του Πέτρου» πρέπει νά τον μιμηθούν και στη μετάνοια...».

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ*

β) Διότι χρησιμοποίησε έμμεσα την κοσμική έξουσία, για να καταλάβει το αξίωμα του επισκόπου. Μετά αξιώματα του βουλευτή, του Άντιπροέδρου του κόμματος της Ένώσεως Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Έπιτροπής Θρησκευμάτων άσκησε ψυχολογική πίεση και βία επί ώρισμένων άρχιερέων, για να τον προωθήσουν στη θέση του τιτουλάριου επισκόπου. Η κατηγορία αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία, αν αποδειχθεί ότι στην παρασυναγωγή της 19ης Μαΐου 1992 έλαβε μέρος και ο ίδιος μαζί με το Διευθυντή Θρησκευμάτων Μετοδι Spasov (όπως τονίστηκε κατά κόρον στον τύπο)⁷².

γ) Διότι ως Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Έπιτροπής Θρησκευμάτων και γνώστης των άπορρήτων άρχείων της Γενικής Διευθύνσεως Θρησκευμάτων ήταν σε θέση να εκβιάζει και εκβίαζε άρχιερείς, για να ικανοποιήσουν τις άντικανονικές του επιθυμίες. Αυτό φαίνεται κατ' έξοχήν στις δηλώσεις του σε έφημερίδες, όταν «άποκάλυπτε» τις άντικανονικές ενέργειες και τη συνεργασία άρχιερέων με κομμουνιστές⁷³.

δ) Διότι η έκλογή και η χειροτονία του έγινε καθ' υπέρβαση των καθηκόντων της συγκεκριμένης, έστω και άντικανονικής, συνόδου. Κατά το γράμμα και το πνεύμα των έγγραφων της Διευθύνσεως των Θρησκευμάτων και κατά τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη της Βουλγαρικής Έκκλησίας ή Σύνοδος αυτή έχει περιχαρακωμένο έργο. Θα ύφίσταται ως τη σύγκληση της Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως και την έκλογή νέου πατριάρχη. Και φυσικά θα προβαίνει στις άπολύτως άναγκαίες ενέργειες, που συνδέονται κυρίως με τις έκλογές για τη συγκρότηση της Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως⁷⁴. Δέν νομίζω ότι ήταν τόσο άναγκαία ή έκλογή ενός νέου τιτουλάριου επισκόπου στη δεδομένη χρονική στιγμή. Θα μπορούσε κανείς να ισχυρισθεί στο σημείο αυτό ότι ήταν άπαραίτητη ή χειροτονία του Χριστοφόρου σε επίσκοπο, διότι με την άπόφαση της «διορισμένης συνόδου» στις 19 Μαΐου 1992 είχε έκλεγεί τοποτηρητής (administrator) της νέας μητροπόλεως του Σαμοκοβίου και συνεπώς έπρεπε να είναι επίσκοπος, όπως και οι δύο άλλοι τοπο-

τηρητές που όρίστηκαν για τις νεοϊδρυθείσες μητροπόλεις Πρεσλάβας και Σμολιάνων⁷⁵. Αυτό μπορεί να είναι λογικό, αλλά αυτή καθ' έαυτή ή ίδρυση των τριών μητροπόλεων είναι πράξη άντικαταστατική. Στο άρθρο 3 του Καταστατικού Χάρτη της Έκκλησίας της Βουλγαρίας όρίζεται σαφέστατα ότι οι μητροπόλεις της στον κυρίως βουλγαρικό χώρο (έκτός του έξωτερικού) είναι έντεκα (11)⁷⁶. Για να ύπάρξει μεταβολή στο καθεστώς αυτό και να αύξηθούν οι μητροπόλεις σε 14, είναι άπαραίτητη ή συμπλήρωση και τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη. Τέτοιο όμως δικαίωμα έχει μόνο ή Κληρικολαϊκή Συνέλευση μετά από πρόταση της Έιερās Συνόδου της Έιερραρχίας ή του ήμίσεος των μελών της Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως⁷⁷. Συνεπώς είναι προβληματικό αν και κατά πόσον ή «διορισμένη σύνοδος» έχει άκόμη και το δικαίωμα να προτείνει στη Συνέλευση την τροποποίηση του ύπ' αριθμ. 3 άρθρου του Καταστατικού Χάρτη και την ίδρυση των τριών νέων μητροπόλεων. Η Κληρικολαϊκή Συνέλευση πρέπει με μεγάλη περίσκεψη να άποφασίσει τί τελικά συμφέρει στη Βουλγαρική Έκκλησία, ή ίδρυση τριών νέων μητροπόλεων με κατάτμηση άντιστοίχων τριών ή ή έπιστροφή στο άρχαίο διοικητικό σύστημα, δηλαδή ή διαίρεση των ύπαρχουσών μητροπόλεων σε έπισκοπές, ή τέλος ο συνδυασμός και των δύο;

Και ενώ στο Μπλαγκόεβγκραντ έτελείτο ή χειροτονία, στη Σόφια άρχιζαν έπίσημα οι έργασίες της Β' Συνδιασκέψεως της Ένώσεως των Έιερών Βουλγαρίας. Το γεγονός έχει ιδιαίτερη σημασία για την εξέλιξη του πατριαρχικού ζητήματος στη Βουλγαρία, δεδομένου ότι οι ιερείς και διάκονοι είναι δυναμικό

75. Στη συνεδρία τους στις 19.5.1992 οι πέντε στασιαστές μητροπολίτες, ως γνωστόν, άποφάσισαν τη δημιουργία τριών νέων μητροπόλεων: Πρεσλάβας, με έδρα το Σούμεν και τοποτηρητή τον επίσκοπο Προβάτας Άντόνιο, Σμολιάνων, με έδρα το Σμόλιαν και τοποτηρητή τον επίσκοπο Σμόλιαν Νέστορα, και Σαμοκοβίου με έδρα το Σάμοκοβ και τοποτηρητή τον ιερομόναχο Χριστόφορο Σάμπεβ. Στην ίδια μάλιστα συνεδρία όρίστηκαν και οι έξής: α) Τοποτηρητής στη μητρόπολη Φιλίππουπόλεως ο επίσκοπος Βελίκης Γαλακτίων, β) Τοποτηρητής στη μητρόπολη Άμερικής και Άυστραλίας ο (δέν διαβάζεται στο έγγραφο που έχω), γ) Τιτουλάριος επίσκοπος στη μητρόπολη της Σόφιας ο επίσκοπος Δραγοβιτίας Ίωάννης, δ) Ήγούμενος στη μονή της Ρίλας ο άρχιμανδρίτης Γαβριήλ, αδελφός της ίδιας Μονής, ε) Πρωτοσύγκελλος-τοποτηρητής στη μητρόπολη Δοροστόλου και Τζερβενού ο άρχιμανδρίτης Άμβρόσιος, ήγούμενος της μονής Λοπούσνα. Τέλος στην ίδια συνεδρία ο μητροπολίτης πρώην Νέας Υόρκης Γελάσιος άπαλλάχθηκε από το αξίωμα του τοποτηρητή στη μητρόπολη Δοροστόλου και Τζερβενού.

76. Καταστατικός Χάρτης, άρθρο 3, σσ. 329-330.

77. Καταστατικός Χάρτης, άρθρο 126, παράγρ. 1, σ. 356.

* Συνέχεια εκ της σελ. 131 του ύπ' άρ. 4 τεύχους.

72. V. Varbanov, Imame si antipatriarh, έφ. Vrabec 20.5.1992, σ. 1. J. as. Borislavov, Spasov i Sabev napraviviha lazesinod..., έφ. Duma 21.5.1992, σ. 1.

73. Z. Dzonenava - M. Stojkova, Grohnala ili nedorasla e carkvata da se depolitizira sama? έφ. 24 casa 5.3.1992, σ. 7.

74. Καταστατικός Χάρτης, άρθρα 14-23, σσ. 331-334.

στοιχείο της Έκκλησίας και είχαν ταχθεί από την αρχή υπέρ της καθάρσεως. Και αυτό είναι εύλογο, αφού γνωρίζουν από μέσα το πρόσφατο παρελθόν της Έκκλησίας.

Το πρόγραμμα της Συνδιασκέψεως περιελάμβανε τὰ ἑξῆς: 1) Ἐναρξη. 2) Ἐκθεση λογοδοσίας και συνεισήγηση τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς. 3) Τροποποιήσεις και συμπλήρωση τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἐνώσεως. 4) Ἀποδοχή ἀποφάσεων γιὰ τὴ μελλοντικὴ δραστηριότητα τῆς Ἐνώσεως. 5) Διάφορα. 6) Ἐκλογή τοῦ νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου και τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς⁷⁸.

Στοὺς ἐκπροσώπους τῶν ἱερέων ἀπηύθυνε χαιρετισμὸ ἐπίσημος παράγων τοῦ κόμματος τῆς Ἐνώσεως Δημοκρατικῶν Δυνάμεων ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς πόλεως τῆς Σόφιας και προσωπικὰ ὁ Διευθυντῆς τῶν Ἐρησκυμάτων Metodii Spasov. Ὁ τελευταῖος μάλιστα βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ δηλώσει ὅτι ἡ κρατικὴ ἐξουσία θὰ εἶναι ἀσυμβίβαστη και αὐτὲς τὶς ἡμέρες θὰ ἀπομακρύνει τόσο τὸν Φιλιππουπόλεως Ἀρσένιο ὅσο και τὸν πατριάρχη Μάξιμο και ὄλους τοὺς ἄλλους ἀρχιερεῖς ποὺ κατέχουν ἀντικανονικὰ τοὺς θρόνους τοὺς⁷⁹. Κανεὶς φυσικὰ δὲν διαμαρτυρήθηκε, τοῦλάχιστον γιὰ τὶς μεθοδεύσεις ποὺ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὴν Πολιτεία γιὰ τὴν ἀπόλυση ἀνωτάτων κληρικῶν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Ἱερέων π. Radko Porrtodorov στὴν εἰσήγησή του ὑπερασπίστηκε τόσο τὶς ἐνέργειες τῆς Διευθύνσεως Ἐρησκυμάτων ὅσο και τὸν ἄδικα προσβεβλημένο ἀπὸ «ἀσυνείδητους ὀρθόδοξους» πᾶπα Ρώμης⁸⁰. Στοὺς ἱερεῖς ἐγίνε σύσταση νὰ

μεριμνήσουν ὥστε στοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους γιὰ ἀνάδειξη νέων ἐνοριακῶν ἐπιτροπῶν νὰ συμπεριληφθοῦν «μόνο ἀληθινοὶ ὑγιεῖς χριστιανοί». Ἡ σύσταση αὐτὴ εἶναι πράγματι ἀξιεπίαινη, ἀλλὰ ἦλθε κάπως ἀργά. Μετὰ ἀπὸ τὴν ἄγρια κομματικὴ ἐκμετάλλευση τῆς ἱερῆς ὑποθέσεως τῆς «καθάρσεως», τὴν ἔξαρση φανατισμοῦ και τὴ δημιουργία πολώσεως στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, δὲν γνωρίζω ποιὸς θὰ ἀποτρέψει τὴ διείδυση φερεφῶνων τῶν κομμάτων στὶς ἐνοριακὲς ἐπιτροπές. Ὅλοι ὅσοι σκέπτονται διαφορητικὰ ἀπὸ τὴ Διεύθυνση τῶν Ἐρησκυμάτων χαρακτηρίστηκαν ὡς ὅπλα σκοτεινῶν δυνάμεων «ἐρυθρᾶς» προελεύσεως⁸¹.

Ὁ π. Ἀνατόλιος Balacev ἀνακοίνωσε στοὺς συνέδρους τὰ ὄνόματα τῶν 11 μελῶν τῆς διορισμένης Συνόδου. Κάποιοι ἱερεῖς εἶχαν τὸ θάρρος νὰ ζητήσουν τὸ λόγο και νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν κανονικότητα τῆς ἀποφάσεως γιὰ τὴ συγκρότηση τῆς νέας Συνόδου. Ἐξέφρασαν ἀμφιβολίες κυρίως ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως νὰ συμπεριληφθοῦν σ' αὐτὴ πρόσωπα ποὺ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴν κακὴ τους φήμη. Ἡ ἐπίθεση ἐπικεντρώθηκε κυρίως ἐναντίον τοῦ Στάρας Ζαγόρας Παγκρατίου και τοῦ Βράτζης Καλλινίκου ποὺ στοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κύκλους εἶναι γνωστοὶ ὡς «συνταγματάρχες στὴν Ἐκκλησία». Ὁ π. Radko Porrtodorov ἀναγκάστηκε τότε νὰ ἀναγνωρίσει ὅτι «ὄλοι εἴμαστε λασπωμένοι» (λερωμένοι, ἀκάθαρτοι), ἀλλὰ ἔπρεπε κάπως νὰ γίνε ἡ ἀρχή, ἔστω και μὲ ἀνάξιους ἀρχιερεῖς. Δήλωσε μάλιστα ὅτι «οἱ ἀρχιερεῖς μας δὲν ἐξελέγησαν σύμφωνα μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Βουλγαρικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι γραμμένοι στὰ μητρώα και δὲν εἶναι νόμιμοι. Ὅχι πὼς τὰ μέλη τῆς νέας Συνόδου εἶναι καθαρὰ. Και αὐτοὶ εἶναι ὅπως οἱ ἄλλοι». Ὁ π. Ἀνατόλιος, γιὰ νὰ κατευνάσει τὰ πνεύματα, ἐπέδειξε στοὺς συνέδρους δῆλωση τῶν δύο μητροπολιτῶν, στὴν ὁποία οἱ Παγκράτιος και Καλλνίκος ὑπόσχονται ὅτι δὲν θὰ ἐπιδιώξουν νὰ γίνουν πατριάρ-

78. Τὸ πρόγραμμα ἐργασιῶν τῆς Συνδιασκέψεως βλ. στὸ περ. Pravoslaven pastir, τεύχ. 2, Μάιος 1992, σ. 1.

79. T. M a c k o v s k a, Darzavata uvolni..., ἐφ. Trud 27.5.1992, σ. 2.

80. Στὸ ἴδιο ἄρθρο. «Ὅταν ὀμιλεῖ γιὰ «ἀσυνείδητους ὀρθόδοξους» ποὺ προσέβαλαν ἄδικα τὸν πᾶπα Ρώμης, ἀσφαλῶς ὁ π. Radko ἔχει ὑπ' ὄψη του τὸν ἐπίσκοπο Κρουπνικίου Ναθαναήλ, ὁ ὁποῖος στὶς 15 Μαρτίου 1992, Κυριακὴ τῆς Ὁρθόδοξίας, κατὰ τὸ Τυπικὸ ἀνέγνωσε τοὺς Ἀναθεματισμοὺς τοῦ Συνοδικοῦ τῆς Ὁρθόδοξίας. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἔλαβε χώρα στὸν καθεδρικὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς (Sveta Nedelja). Βλ. σχετικὰ τὸ ἄρθρο τῆς N. M i s k o v a, Kakvo krie religioznata nelarpimost (= Τί κρύβει τὸ θρησκευτικὸ ἀνυπόφορο), ἐφ. Demokracija 9.4.1992, μὲ τὸ ὅποιο ἐξαπολύεται σφοδρὴ ἐπίθεση κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἐπισκόπου Ναθαναήλ. Ἡ εὐαισθησία τῶν κυβερνητικῶν κύκλων ἐναντι τοῦ πᾶπα Ρώμης ἀσφαλῶς ὀφείλεται στοὺς δυτικούς προσανατολισμοὺς τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Βουλγαρίας. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι ἡ Βουλγαρία ἔσπευσε μετὰ τὴν πτώση τοῦ Κομμουνισμοῦ νὰ συναφθεῖ διπλωματικὲς σχέσεις μὲ τὸ Βατικανό. Ὁ ἐπίσκοπος Ναθαναήλ σὲ ἐπιστολὴ του ἀπὸ 18.5.1992 πρὸς τὸν ἀρχισυντάκτη τῆς ἐφημερίδας Demokracija διαμαρτύρεται ἐντονα γιὰ τὴ διαστρέβλωση τῶν γεγονότων και τῶν πράξεων του ἀπὸ τὴ συντάκτρια τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου. Ὁ Ναθαναήλ, λοιπόν, ὑποστηρίζει ὅτι τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθόδοξίας (15.3.1992) δὲν ἀπηύθυνε προσωπικὸ ἀνάθεμα ἐναντίον τοῦ πᾶπα Ἰωάννου Παύλου Β', ἀλλὰ ἀπλῶς ἀποκατέστησε μιὰ ξεχασμένη παράδοση: Νὰ δια-

βάσει ἀπὸ τὸ Τριώδιο τὸ Συνοδικὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθόδοξίας, στὸ ὁποῖο περιλαμβάνονται και ἀναθεματισμοὶ σὲ βάρος αἰρετικῶν τοῦ παρελθόντος. Ἡ παρεξήγηση ἴσως προῆλθε ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ναθαναήλ σὲ κήρυγμα του στὸν ρουμανικὸ ναὸ στὴ Σόφια (26.5.1991) εἶπε εἰπεῖ: «καταραμένος νὰ εἶναι (ὁ πᾶπας), διότι διαστρεβλώνει τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας». Καὶ ἔκλεισε τὸ κήρυγμά του μὲ τὴ σκληρὴ αὐτὴ φράση, ἀγανακτισμένος γιὰ τὴ στάση τοῦ Βατικανοῦ ἐναντι τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, διότι τὸ Radio Vaticana τὸ περασμένο ἔτος ἀπὸ τὸν Φεβρουάριο ὡς τὰ τέλη Ἀπριλίου ἐξαπέλυσε σφοδρὴ ἐπίθεση κατὰ τῶν Ὁρθόδοξων και προσπαθοῦσε νὰ ρίψει μεταξὺ τῶν ὀρθόδοξων λαῶν σπέρματα ἐρίδων και διχνοίας. Και γιὰ νὰ πετύχουν τοὺς σκοποὺς τους παράγοντες τοῦ Βατικανοῦ δὲν δίσταζαν νὰ διαστρέφουν ἀκόμη και τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ φράση αὐτὴ τοῦ Ναθαναήλ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκληφθεῖ ὡς προσωπικὸ ἐπίσημο ἀνάθεμα.

81. T. M a c k o v s k a, Darzavata uvolni..., ἐφ. Trud 27.5.1992, σ. 2.

χε⁸². Η ενέργεια αυτή δείχνει ότι οι επικεφαλής της Ένώσεως Ίερέων ήταν ενημερωμένοι προκαταβολικά για τις αντιδράσεις των συνέδρων και προετοιμάστηκαν κατάλληλα να τις εξουδετερώσουν στη γένεσή τους.

Την ενδιαφέρουσα συζήτηση διέκοψε ο νεοχειροτονηθείς επίσκοπος Μακαριουπόλεως Χριστοφόρος που εισήλθε θριαμβευτικά στην αίθουσα, συνοδευόμενος από δύο μέλη της διορισμένης Συνόδου (τόν Προβάτας Αντώνιο και τόν Βελίκης Γαλακτίωνα). Διαβάστηκε εύχαριστήρια δήλωση προς τη Διεύθυνση των Θρησκευμάτων και όλοι οι συνέδροι όρθιοι έψαλαν το «Είς πολλά έτη» στον νέο επίσκοπο⁸³.

Οι εκτιμήσεις των διαφόρων παραγόντων ως προς τα αποτελέσματα των εργασιών της Διασκέψεως ποικίλλουν. Κατά τους οργανωτές επέτυχε τους στόχους της με το παραπάνω. Κατά τους αντικειμενικούς παρατηρητές απέτυχε, διότι αποδείχθηκε ότι η Ένωση των Ίερέων αλώθηκε από την πολιτική. Αξίζει τον κόπο να παραθέσουμε κάποιες απόψεις έπωνύμων ιερέων συνέδρων:

«Για σύντομο χρονικό διάστημα πολιτικές δυνάμεις κατόρθωσαν να εξαπατήσουν την Ένωση Ίερέων, χωρίς αυτή να το αντιληφθεί. Η κακότυχη Συνδιάσκεψη κατά τόν Μάρτιο μήνα τού έτους αυτού, ή όποια άπαιτησε τήν παραιτήση τού πατριάρχη, εξαπατήθηκε από τή νέα πολιτική δύναμη, χωρίς ή ίδια να υπομιασθεί ότι έχει δεχθεί επιδράσεις από τήν παλιά πολιτική. Η Ένωση Ίερέων στέκεται πάλι στο πλευρό τού ισχυρού, πίσω από τόν Χριστοφόρο Σάμπεβ».

«Η ήμερομηνία της Συνδιασκέψεως είναι μάρνη στην ιστορία της Εκκλησίας. Έξαπατηθήκαμε ότι θα εξετασθεί ή σύγκληση Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως και ξαφνικά μās σέρβιραν ότι πρέπει να ρίψουμε ψήφο δυσπιστίας σε βάρος τού πατριάρχη. Παραβρέθηκαν εκπρόσωποι των κυβερνώντων και μās εξαπάτησαν».

«Ο Spasov έδωσε οδηγίες πώς να ενεργεί και πώς να διεξαχθεί ή Συνδιάσκεψη αυτή. Στο μητροπολίτη Βιδυνίου Δομετιανό δέν τού έδωσαν τόν λόγο, όμως μίλησαν λαϊκόι⁸⁴.

Δέν θα ήθελα σε καμμιά περίπτωση να άμφισβη-

τήσω τις άγαθές προθέσεις των μελών της Ένώσεως των Ίερέων Βουλγαρίας για μια πραγματική κάθαρση στους κόλπους της Εκκλησίας, αλλά φοβούμαι ότι τελικά θα πέσουν σε παγίδα και θα μεταβληθούν άσύνειδα (κάποιοι συνειδητά) σε όργανα της πολιτικής τού Χριστοφόρου Σάμπεβ. Ήδη μέχρι τώρα προέβησαν σε τρείς μεγάλες ύποχωρήσεις: υιοθέτησαν τήν άρχή της επεμβάσεως της Πολιτείας στα έσωτερικά ζητήματα της Εκκλησίας, άδιαφόρησαν για τὰ μέσα με τὰ όποια θα επιτευχθεί ή κάθαρση και τέλος άνέχθηκαν στη διορισμένη Σύνοδο να συμμετάσχουν άρχιερείς που μέχρι χθές βρισκόνταν στο στόχαστρο της Ένώσεως.

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜ. Β. ΓΟΝΗΣ

Άναπλ. Καθηγ. Παν/μίου Άθηνών

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

Τό βιβλιοπωλείο της Άποστολικής Διακονίας έχει και τήν ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ των βιβλίων:

* ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ περί ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, με στόχασες πνευματικαίς και κατάνυξιν εις κάθε κεφάλαιον. Προνοία τού Μητροπολίτου Γρεβενών Σεργίου.

* Η ΖΩΗ ΕΚ ΤΑΦΩΝ. Αύθεντικες μαρτυρίες της θαυμαστής φανερώσεως των άγιων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης. Τού Μητροπ. Γουμένισσης Δημητρίου.

* ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΛΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ, ή πώς οι εξέλικτικοί έλίσσονται για να πείσουν ότι τὰ είδη εξέλισσονται. Τού Γιάννη Κωστόφ, φυσικού.

* ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΙΧΗ: ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Α' Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ. Τού διατελ. Καθηγητού Άθαν. Δεληκωστοπούλου.

* ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ, Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ. Τού ίδιου.

* Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΙΕΡΩΣΥΝΗ (άπό ιστορικής άπόψεως των δέκα πρώτων αίωνων μ.Χ.). Τού επισκόπου Κατάνης Ίακώβου (Πηλίλη).

* Ο ΘΕΟΣ (κατά τήν Φιλοσοφία, τήν Άγ. Γραφήν και τήν Χριστιανικήν Θεολογία). Τού ίδιου.

* Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ (Φύσις και σημασία, Ιστορία και Φιλολογία, Θεολογία και Έσχατολογία, Φιλοσοφία και Ήθική, Κανονικότης και περιγραφή περιεχομένων). Τού ίδιου.

Καθηγ. Άνδρέου Θεοδώρου

ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔΩ ΑΛΛΗΛΟΥΙΑ

Σχόλιο έρμηνευτικό στη Νεκρώσιμη Άκολουθία

Έκδ. Άποστολικής Διακονίας

82. Στο ίδιο άρθρο. Βλ. επίσης Μ. S t o j k o v a, Jero-monah Hristofor Sabev stana episkop za 6 dni (= 'Ο ιερομόναχος Χριστοφόρος Σάμπεβ έγινε επίσκοπος σε 6 ήμέρες), έφ. 24 casa 27.5.1992, σ. 2. J a. B o r i s l a v o v, Spasov utvardi lazesinoda..., έφ. Duma 27.5.1992, σ. 1.

83. T. M a c k o v s k a, Darzavata uvolni..., έφ. Trud 27.5.1992, σ. 2.

84. R. G e o r g i e v a, Pravoslavieto e razpznato mezdu dva sinoda (= 'Η Όρθοδοξία είναι τεντωμένη μεταξύ δύο συνόδων), έφ. 168 casa 26.5.1992, σ. 22.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ ζήτημα τῶν νέων ταυτοτήτων

Ἡ Διαρκὴς Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Συνεδριάν τῆς 8ης Μαρτίου 1993, ἀσχοληθεῖσα περὶ τὸ ζήτημα τῶν ὑπὸ ἐκδοσιν νέων ταυτοτήτων, ἐξέδωκεν Ἀνακοινωθέν, ἐν τῷ ὁποίῳ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τονίζεται, ὅτι «ἡ Ἐκκλησία, μὴ μὴ τῶν ἐναντι τοῦ λαοῦ καθηκόντων της, δὲν δύναται νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν ὑλοποίησιν τῶν τάσεων αὐτῶν, διὸ καὶ τάσσεται ὑπὲρ τῆς ἀναγραφῆς δι' ὅλους τοὺς Ἑλληνας τοῦ θρησκευματός των εἰς τὰς νέας ταυτότητας ἀπορρίπτουσα πᾶσαν ὀποθενδήποτε ἀσκουμένην πίεσιν περὶ τοῦ ἀντιθέτου, δεδομένου ὅτι ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀναγραφή δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ Σύνταγμα, οὔτε ὑποβάλλει τυχόν, εἰς βάρος τῶν πιστῶν τῶν ἄλλων δογμάτων ἢ θρησκευμάτων, κινδύνους. Ἄλλωστε εἰς τὴν δημοκρατικὴν Ἑλλάδα οἱ πιστοὶ αὐτοὶ ἀπολαμβάνουν πλήρους θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ἐνίοτε δὲ καὶ κρατικῶν διευκολύνσεων περισσοτέρων ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἀπολαμβάνει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία».

Ἐξ ἄλλου «ἡ Ἱερά Σύνοδος ἤχθη, ἐκ τῆς ἐμβριθοῦς μελέτης τοῦ ὅλου θέματος τῶν νέων ταυτοτήτων, εἰς τὴν βεβαιότητα, ὅτι δι' αὐτῶν, ἐν ὄψει μάλιστα τῶν ἀπεριορίστων δυνατοτήτων τῆς νέας ἠλεκτρονικῆς τεχνολογίας εἴτε πρὸς ὑποκλοπὴν στοιχείων, εἴτε πρὸς συνδυασμὸν των, ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότης μιᾶς ἐφιαλτικῆς ἀπειλῆς κατὰ τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ πολίτου. Ἡ ἀπειλή αὕτη καθίσταται εὐκολοδιάκριτος ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ὑπαρξὶς τῆς ἠλεκτρονικῆς λωρίδος εἰς τὸ κάτω μέρος τῶν νέων ταυτοτήτων, ἢ μέλλουσα νὰ περιλαμβάνῃ προσωπικὰ στοιχεῖα τοῦ κατόχου, ἀόρατα διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἐπομένως ἄγνωστα εἰς τὸν κάτοχον, δυνάμενα νὰ ἀναγνωσθοῦν μόνον ἀπὸ τὰ εἰδικὰ ἠλεκτρονικὰ ὄργανα τοῦ κράτους.

»Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζει λίαν σοβαρὰς ἐπιφυλάξεις ὡς πρὸς τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἐκδόσεως τῶν τοιούτων ἐπικινδύνων διὰ τὰς ἀτομικὰς ἐλευθερίας ταυτοτήτων, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσο καμμία χώρα τῆς Ε.Ο.Κ. δὲν ἔχει ἀποδεχθῆ τὰς τοιαύτας ταυτότητας διὰ τοὺς ὡς ἄνω λόγους».

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι, ἔστω καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀναθεωρήσῃ τὰς σχετικὰς ἀποφάσεις της, ἵνα μὴ θιγῇ ἡ ἠῤῥημένη εὐαισθησία, τὴν ὁποίαν διαθέτει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς «τόσον εἰς τὰ θέματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς του, ὅσον καὶ εἰς τὰ θέματα τῶν συνταγματικῶς κατοχυρωμένων ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν».

Πρὸς τιμὴν τοῦ ἀειμνήστου Ἰωάννου Καρμίρη

Ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ Σεβ. Μητροπολίτου Δωδώνης κ. Χρυσοστόμου καὶ ἄλλων Ἱεραρχῶν, ἡ Θεολογικὴ

Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὴν 24ην Φεβρουαρίου 1993 ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τῶν Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὠργάνωσεν ἐπιστημονικὸν μνημόσυνον πρὸς τιμὴν τοῦ ἀειμνήστου Ἐπιτίμου Καθηγητοῦ αὐτοῦ καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἰωάννου Καρμίρη. Τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ διακεκριμένου αὐτοῦ Καθηγητοῦ ἐξήραν κατὰ σειρὰν ὁ Πρύτανης κ. Π. Γέμτος, ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς ταύτης Σχολῆς κ. Β. Τσάκωνας, οἱ Πρόεδροι τοῦ Θεολογικοῦ καὶ τοῦ Ποιμαντικοῦ Τμήματος αὐτῆς κ.κ. Χρ. Βούλγαρης καὶ Ἡλ. Βουλγαράκης, οἱ Καθηγηταὶ κ.κ. Κ. Σκουτέρης καὶ Μ. Φαράντος καὶ ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς κ. Ἀ. Φυτράκης. Κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῆς τελετῆς ἐψάλε χορωδία τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Τὰ εὐστόχως λεχθέντα περὶ τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἀειμνήστου Ἰ. Καρμίρη συνοψίζονται κατὰ τρόπον ἄριστον ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι ὑπὸ τοῦ κ. Κοσμήτορος Μηνύματι, ὅπερ ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἀπέστειλεν ἐπὶ τῇ ἐκδηλώσει. Ὡς τονίζεται ἐν τῷ Μηνύματι τούτῳ, «ἀσφαλῶς ὁ τιμώμενος διὰ τῆς ἱεράς ταύτης ἐκδηλώσεως μακαριστὸς Καθηγητὴς ἐκοπίασε φιλοτίμως εἰς τὸν χῶρον τῆς ἱεράς ἐπιστήμης τῆς θεολογίας» ἐμελέτησεν ἐπισταμένως τὴν Ὁρθόδοξον Δογματικὴν διδασκαλίαν ἐγνώρισε τὰς ἄλλας χριστιανικὰς Ὁμολογίας ἐξεπόνθη συγκριτικὰς τούτων πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον ἡμῶν πίστιν μελέτας ἐξέδωσε τύποις τὰ Δογματικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὠδήγησεν εἰς τὰς Πηγὰς ἐδημιούργησε διὰ τῆς προσφορᾶς καὶ τοῦ ἥθους αὐτοῦ τὰς προϋποθέσεις εἰς τοὺς νέους Θεολόγους πρὸς μίαν γόνιμον συνέχισιν καὶ πρόοδον τῆς Θεολογικῆς ἐργασίας καὶ ἐπιστήμης».

Ἐν τῷ αὐτῷ Μηνύματι ὁ Παναγιώτατος Προκαθήμενος τῆς Πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τιμῶν τὴν μνήμην καὶ τὴν προσφορὰν τοῦ ἀλήστου μνήμης Διδασκάλου τῆς Ἱεράς Ἐπιστήμης, εὐχεται «ὀλοψύχως, ὅπως οἱ νέοι Θεολόγοι, συνεχίζοντες τὸν φιλοτίμον ἀγῶνα τούτου καὶ βιοῦντες λειτουργικῶς διὰ τῆς πιστότητος τοῦ δόγματος τὸ πλήρωμα τῆς χάριτος, καταστοῦν τύπος πρὸς ὑπογραμμὸν καὶ μάρτυρες τῆς πίστεως...

«Οὕτω πως τὸ ἐπιστημονικὸν μνημόσυνον τοῦ Διδασκάλου θὰ καταστῇ ἀφορμὴ αἰωνίου παρουσίας τῆς Χάριτος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ παντί».

Τὸ ζήτημα τῆς ἐπιβιώσεως τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ

Δέον νὰ ἐπισημανθῇ ὅπως ἰδιαίτερως ὁ ἐκτενὴς χαιρετισμὸς τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου εἰς τὸ ἸΒ' Παγκύπριον Συνέδριον τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Κυπρίων Ἐπιστη-

μόνων (Λευκωσία, 24 Ἰανουαρίου 1993), ὅπερ ἐξήτασε τὸ θέμα «Τὸ χρέος μας μπροστὰ στὰ ἐθνικὰ προβλήματα». Διὰ τοῦ χαιρετισμοῦ τούτου ὁ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ ἀγῶνος τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ ἰστάμενος ἀγωνιστὴς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἐπεσήμανε τὴν ἀνάγκη τῆς ἀναλήψεως ρεαλιστικῆς καὶ ἐθνικῆς συμφερούσης προσπάθειάς πρὸς ἀντιμετώπιον τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος καὶ τῶν κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Μεγαλονήσου τεκταινομένων.

Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ἐτόνισε τὰ ἐξῆς: «Ὡς γνήσιοι Ἕλληνες ἂς χρησιμοποιοῦμε, λοιπόν, τὶς διεθνεῖς ἐπάλξεις, ὅχι γιὰ νὰ συμβιβαστοῦμε μὲ τὴν ἀδικία, ἀλλὰ γιὰ νὰ πετύχουμε τὴν ἀποκατάσταση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων στὴ νῆσο μας. Ἐὰς σταθοῦμε ὀρθοὶ καὶ ἂς διεκδικήσουμε ἀνυποχώρητα τὰ δίκαιά μας. Γιατί, ἂν ἐμεῖς εἴμαστε ἐτοιμοὶ νὰ ξεγράψουμε πατρογονικὲς ἐστίες, ὅσα καὶ ἱερά, σεβάσιμους τάφους πατέρων, τότε κανένας ἀσφαλῶς τρίτος, οὔτε καὶ αὐτὸς ὁ διεθνὴς Ὄργανισμός, δὲν θὰ ζητήσει περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἐμεῖς εἴμαστε διατεθειμένοι νὰ δεχθοῦμε. Καὶ ἀσφαλῶς, μπροστὰ στὴν ἐτοιμότητά μας νὰ δεχθοῦμε καταπάτηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ μας, μὲ κανένα τρόπο δὲν θὰ ἀσκήσουν ὀποιαδήποτε πίεση πάνω στὴν Τουρκία νὰ ἀποσύρει τὰ στρατεύματά της καὶ τοὺς ἐποίκους ἀπὸ τὴ νῆσο μας, ὥστε νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ δικαιοσύνη σ' ὅλη τὴν ἔκτασή της».

Εἶναι ἀναγκαῖος ὁ προγραμματισμὸς εἰς τὴν ἀντιμετώπιον τῶν ἐθνικῶν θεμάτων

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Μακ. Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου κ. Χρυσόστομος ἐν τῷ αὐτῷ ἔκτενεί χαιρετισμῶ του, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐγένετο λόγος ἐν τῇ προηγουμένη παρατηρήσει, παρουσίασε τὴν μεθοδολογίαν καὶ δεοντολογίαν τῆς ὀρθῆς ἀντιμετωπίσεως ὑπὸ τοῦ καθ' ὅλου Ἑλληνισμοῦ τῶν μεγάλων ἐθνικῶν θεμάτων.

Ὁ Μακαριώτατος ἐτόνισε χαρακτηριστικῶς τὰ ἐξῆς: «Ἐπιβάλλεται, χωρὶς ἀναβολή, ἡ ἀνασύνταξις καὶ ἡ στράτευσις ὄλων τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων. Ἐπιβάλλεται ὁ ἄμεσος σχεδιασμὸς ἀντιμετωπίσεως τῶν κινδύνων. Ἐπιβάλλεται τόσο ὁ βραχυπρόθεσμος, ὅσο καὶ ὁ μακροπρόθεσμος προγραμματισμὸς πρὸς κατοχύρωση καὶ διαφύλαξιν τῶν ἐθνικῶν συνόρων ἀπὸ τὶς ὀποιοδήποτε ἐπιβουλὰς ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν σκλαβωμένων ἐθνικῶν ἐδαφῶν. Ὁ προγραμματισμὸς, δηλαδὴ, αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπει μόνον στὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἄμεσων κινδύνων, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπὶ συστηματικῆς βάσεως τροχιοδρομίωσιν τῶν ἐνεργειῶν μας πρὸς κατοχύρωσιν καὶ προάσπισιν τῶν ἐθνικῶν δικαίων, τόσο ἀπὸ τοὺς παρόντες ὀρατοὺς, ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς πιθανοὺς μελλοντικοὺς κινδύνους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπελευθέρωσιν καὶ ἀνάκτησιν ὄλων τῶν σκλαβωμένων σήμερα ἐθνικῶν μας ἐδαφῶν. Τοῦτο σημαίνει εὐρεῖς ὀρατισμοὺς καὶ μακροχρόνια προδιαγραφὴ στόχων. Σημαίνει συνεχῆ καὶ χωρὶς

θόρυβο προπαρασκευῆ τοῦ ἔθνους. Καὶ τοῦτο εἶναι κάτι στὸ ὁποῖο δυστυχῶς χωλαίνουμε ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες. Δὲν μάθαμε νὰ προγραμματίζουμε πάνω σὲ μακροχρόνια βάση. Ἀντιδροῦμε μὲ προχειρότητα καὶ μὲ ἐνέργειες καὶ δηλώσεις, ποὺ τὶς πρὸ πολλὰς φορὰς ἀποβλέπουν στὸ νὰ δημιουργήσουν ἐντυπώσεις στὸ ἐσωτερικόν, παρὰ νὰ ἔχουν οὐσιαστικὰ ἀποτελέσματα στὸ ἐξωτερικόν. Γι' αὐτὸ καὶ ὀδηγοῦμαστε συνέχεια μπροστὰ σὲ τραγικὰ διλήμματα. Μόνον ὅταν βρισκόμαστε στὴν ἀκρότατη ἄκρην τοῦ κρημνοῦ, συνειδητοποιοῦμε τὴν ἀνάγκη τῆς ἐνότητος καὶ ἀντιδροῦμε ἐκ τῶν ἐνότων, γιατί δὲν ὑπάρχουν ἄλλα περιθώρια.

»Ἐμεῖς τουλάχιστο πιστεύουμε ἀκράδαντα πῶς, ἂν ὑπῆρχε σοβαρὸς καὶ μακροχρόνιος προγραμματισμὸς, οὔτε κυπριακὸ πρόβλημα θὰ ὑπῆρχε σήμερα, οὔτε σκλαβωμένη Βόρειος Ἡπειρος, οὔτε πρόβλημα Μακεδονίας ἢ Θράκης. Πολλὰς εὐκαιρίας μᾶς δόθηκαν γιὰ εὐτυχῆ ὀριστικὴ λύση ὄλων αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν προβλημάτων, ἀλλὰ εἴτε δὲν τὶς ἐκμεταλλευσθήκαμε ἐγκαιρῶ, εἴτε, ἐνεργώντας ἀπρογραμματίιστα καὶ ἄκαιρῶ, τὶς καταστρέψαμε».

Ἀξιόπεινος πρωτοβουλία καὶ ἱστορικὴ ἀπόφασις

Αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας παρέχει ἡ εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευμένη ἐπιστολὴ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου κ. Ἰ. Θ. Χαΐνη, εἶναι λίαν εὐχάριστοι καὶ ἀξιοὶ ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως.

Πρέπει νὰ ἐκφρασθοῦν συγχαρητήρια εἰς τὸν ὡς ἄνω Καθηγητὴν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συναδέλφους του, οἵτινες μετ' ἀποστολικοῦ ζήλου ὑπερενίκησαν δυσκολίας καὶ «ἀντιρρόπους» τάσεις καὶ ἐπεισαν τὰς Ἀρχὰς τοῦ Ἀνωτάτου αὐτοῦ Τεχνικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος τῆς χώρας ἵνα αὐταὶ δεῖξουν κατανόησιν καὶ συγκατάθεσιν διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Συγκλήτου αὐτοῦ λήψιν τῆς ἀξιολογῆσιν ἱστορικῆς ἀποφάσεως πρὸς ἀνέγερσιν ἐν τῇ Πολυτεχνειουπόλει Ζωγράφου περικαλλοῦς Ἰ. Ναοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τοῦ Διδακτικοῦ καὶ λοιποῦ Προσωπικοῦ καὶ τῶν Σπουδαστῶν τοῦ Ἰδρύματος.

Ἐλπίζοντες, ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ ταχέως ἡ πραγματώσις τοῦ εὐγενοῦς καὶ θεαρέστου ὀρατισμοῦ τῶν σχόντων τὴν ρηξικέλευθον λαμπρὰν πρωτοβουλίαν, εὐχόμεθα ὅπως τὸ παράδειγμα αὐτῶν καὶ τῆς Συγκλήτου τοῦ Ε.Μ.Π. τύχη μιμῆσεως καὶ ἐκ μέρους τῶν λοιπῶν Πανεπιστημίων καὶ Ἀνωτάτων Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων τῆς χώρας, τὰ ὁποῖα στεροῦνται Ἰ. Ναοῦ. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ Ἀνώτατα Πνευματικὰ Ἰδρύματα τῆς Ἑλλάδος δὲν πρέπει νὰ ὑστεροῦν τῶν ἀντιστοίχων τῶν ἑτεροδόξων χωρῶν. Ἐπὶ πλέον πρέπει νὰ ἐπιδιώκουν τὴν καθολικὴν μὴ ὀφθαλμικὴν προσωπικότητα τῶν φοιτητῶν τῶν δι' ἀξιοποιήσεως τῆς μακροαίωνος ἐλληνορθοδόξου παραδόσεώς των.

Ἡ ἀξιοποίησις γνωμῶν φίλων τῆς Ὀρθοδοξίας Ῥωμαιοκαθολικῶν

Ἡ ἔφημερις «Καθολικὴ» ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 2683 φύλ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τὴν 7ην Μαρτίου, Ἀ΄ Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν, ἑορτὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεὶμ προέστη τῆς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Δ. Ἱεράς Συνόδου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθαγγέλου κηρῶσαντος τὸν Θεῖον Λόγον, παρουσίᾳ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν λοιπῶν πολιτικῶν, δημοτικῶν, δικαστικῶν, στρατιωτικῶν καὶ πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν.

Ἀπὸ 8ης ἕως καὶ 10ης Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεὶμ προήδρευσε τῶν κατὰ μῆνα ἐργασιῶν τῆς Δ.

λω αὐτῆς τῆς 9ης Φεβρουαρίου 1993 ἐπαινεῖ ὅτι ἡ ἐν τοῖς «Διπτύχοις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1993» περιλαμβανομένη μελέτη περὶ τῆς ἑλληνορθοδόξου πολιτιστικῆς παραδόσεως τῆς Μ. Ἀσίας παρουσιάζει καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ γάλλου ρωμαιοκαθολικοῦ λογοτέχνου καὶ κριτικοῦ Gaston Dechamps ἔκφρασιν τοῦ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολήν, «ἀπὸ τὴν ὅποια προερχόμαστε καὶ ἀπὸ ὅπου ἡ ἑλληνικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ χριστιανικὴ φρόνησις ἔλαμψαν στὸν κόσμον γιὰ νὰ τὸν κυβερνήσουν καὶ νὰ τὸν παρηγορήσουν».

Ἐν συνεχείᾳ ἡ «Καθολικὴ», τὴν ὅποیان εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸν ἔπαινον, ἀφοῦ θεωρεῖ ὡς «ἰδιαίτερα σημαντικὴ» τὴν παραπομπὴν εἰς τὸν γάλλον ρωμαιοκαθολικὸν στοχαστὴν, προσθέτει ἐν τῷ σχετικῷ σχολίῳ τῆς: «Κατὰ τὴν ταπεινὴν μᾶς γνώμη ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία δὲν ἀξιοποιεῖ ἀρκετὰ τοὺς φίλους καὶ ὑποστηρικτάς, πού ἔχει σήμερον μέσα στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησίᾳ!».

Νομίζομεν, ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς κρούει ἀνοικτὰς θύρας καὶ παραθεωρεῖ πολλὰ σχετικὰ ἑλληνικὰ δημοσιεύματα. Ἐὰν ὁ συντάκτης τοῦ σχολίου αὐτοῦ ἀναγνώσῃ προσεκτικῶς λ.χ. τὰ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας κύρια ἄρθρα τῆς «Ἐκκλησίας», τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὰς αἰτιάσεις τῶν Ὁρθοδόξων ἐναντίον τοῦ θεομοῦ τῆς Οὐνίας καὶ τῆς «Ἀνατολικῆς Πολιτικῆς» τοῦ Βατικανοῦ, θὰ διαπιστώσῃ ὅτι ἡ ἐπιχειρηματολογία τῶν ἀρθρῶν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς στηρίζεται ἀκριβῶς εἰς ἀξιοποιήσιν γνωμῶν πολλῶν ἐπιφανῶν φίλων τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας βέλγων, γάλλων ἢ γερμανῶν Ρωμαιοκαθολικῶν. Μήπως ἡ ἀξιοποίησις τῶν γνωμῶν τῶν ἔπρεπε νὰ γίνῃ περισσότερον ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐφημερίδος «Καθολικὴ», ἐφ' ὅσον οὗτοι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκφράζονται ἀρνητικῶς διὰ τὴν οὐνιτικὴν καὶ λοιπὴν «ἀνατολικὴν πολιτικὴν» τοῦ Βατικανοῦ;

Ἱ. Συνόδου (βλέπετε σχετικῶν Ἀνακοινωθῆν Ἱεράς Συνόδου).

Τὴν 9ην Μαρτίου τὴν Ἀρχιεραγματεῖαν τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐπεσκέφθη ὁ πανιερώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Γεράσιων κ. Θεοφάνης (Πατριαρχεῖου Ἱεροσολύμων).

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ὑπὸ τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἔλλογιμοτάτων κ.κ. Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, παρουσίᾳ ἱκανοῦ ἀκροατηρίου, ἀκροασθέντων τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβ. κ. Γεωργίου Μεταλληνοῦ, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν ἐπὶ τοῦ θέματος «Θεολογικὴ παιδεία καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀγωγή», καὶ συνδιασκεφθέντων ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτίου μνήμης τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου εἰς τὸ παρὰ τῆ Ἱερά Μονῆ Πεντέλης Διορθόδοξον Κέντρον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ εἰωθὸς, ὁμοφώνως διεπιστώθησαν τὰ ὡς κατωθί:

1. Ἡ φροντίς καὶ ἡ μέριμνα τῆς Πολιτείας, ἡ ὅποια ἔχει ἀναλάβει τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θεολογικὴν παιδείαν ἐν Ἑλλάδι, ὁσημέραι τείνει φθίνουσα δεδομένου ὅτι α) ἐμειώθησαν αἱ ὥραι διδασκαλίας τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τὰ σχολεῖα μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως, β) δὲν προωθεῖται πρὸς νομοθετικὴν κύρωσιν, παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας ὀχλήσεις, Σχέδιον Νόμου διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ γ) παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις τῶν ἀρμοδίων δὲν ἐδημοσιεύθη εἰσέτι ἰδιαίτερος κλάδος εἰσαγωγῆς φοιτητῶν εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς, οὕτως ὥστε νὰ εἰσάγονται εἰς αὐτὰς φοιτηταὶ ἐμφορούμενοι ὑπὸ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος.

Λυπηρὰν δὲ διαπίστωσιν ἀποτελεῖ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὰ σχολεῖα ὑπηρετοῦν Θεολόγοι οἱ ὅποιοι προκαλοῦν δηλοῦντες «ἄθεοι» ἢ σκανδαλίζουσιν διὰ τῆς βιοτῆς των.

2. Μετὰ λύπης διαπιστοῦται ὁ ἐπιχειρούμενος θρησκευτικὸς ἀποχρωματισμὸς τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ὁ ὅποιος ἐπιβάλλεται ἀπὸ ξένα κέντρα λήψεως ἀποφάσεων. Ἡ ὀρθοδοξία καὶ ὁ ἑλληνισμὸς συνεπορεύθησαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας καὶ ὑπῆρξαν ἀρρηκτοὶ οἱ δεσμοὶ των ἄχρι τοῦ νῦν. Σήμερον διακατεχόμεθα ἀπὸ τὸν φόβον μήπως ἡ ἀπώλεια τοῦ ὀρθοδόξου χαρακτήρος ὀδηγήσῃ καὶ εἰς τὴν ἀλλοτριώσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν νεοελλήνων.

3. Μέσα εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ἐπιχειρουμένου θρησκευτικοῦ ἀποχρωματισμοῦ ἐντάσσεται καὶ ἡ καθιέρωσις τῶν νέων ἑλληνικῶν ταυτοτήτων, μὲ προαιρετικὴν ἀναγραφὴν τοῦ θρησκευματος καὶ μὲ δυνατότητα

έγγραφης εις αυτάς στοιχείων δεσμευτικών της άτομικης ελευθερίας του πολίτου.

Κατόπιν τούτων όμοφώνως άπεφασίσθη ή σύστασις Ειδικής Έπιτροπής άποτελουμένης εκ των Σεβ. Μητροπολιτών Μεγάρων κ. Βαρθολομαίου, Περιστερίου κ. Χρυσοστόμου και Θηβών κ. Γερωνύμου, και των Κοσμητόρων των Θεολ. Σχολών και των Προέδρων των Θεολογικών και Ποιμαντικών Τμημάτων άμφοτέρων, και των Αιδεσιμολογιωτάτων Πρωτοπρ. π. Γεωργίου Μεταλληνού και π. Θεοδώρου Ζήση, ή όποία θα μελετήσει τα εν προκειμένω δεδομένα και θα εισηγηθή μελλοντικώς περι τοϋ πρακτέου εις πάντα άρμόδιον.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τρίτης 9ης Μαρτίου 1993

«Η Διαρκής Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος κατά την Συνεδρίαση της 8.3.1993, έπελήφθη του θέματος της προαιρετικής ή υποχρεωτικής άναγραφής του Θρησκευματος εις τας υπό έκδοσιν νέας ήλεκτρονικάς ταυτότητας και του συναφούς μεζονος σημασίας ζητήματος αυτής ταύτης της εκδόσεως των νέου τύπου ταυτοτήτων.

Η Δ. Ίερά Σύνοδος άφού έμελέτησε έπισταμένως την εισήγησιν της ειδικής προς τούτο συσταθείσης Έπιτροπής, καθως και τας, κατά την συζήτησιν, άναπτυχθείσας άπόψεις, εν συνδυασμώ και προς τα διαλειφθέντα κατά την Συνεδρίαση της 3.2.1993 επί παρουσία του κ. Γω. Κεφαλογιάννη, Ύπουργού Έσωτερικών, έλαβε τας έξης άποφάσεις:

Α'

1. Η Έκκλησία εκτιμά ότι ο τόπος διέρχεται μεγάλην κρίσιν και ή πατρις χεμιάζεται από ένορχηστρωμένες έπιθέσεις έξωτερικών κυρίως έχθρών, οι όποιοι έπιβουλεύονται την πνευματικήν άκραιότητα του λαου και επιδιώκουν την όριστικήν ύποταγήν του έλληνισμού.

2. Έναντι της έπιβουλής αυτής το έθνος όφείλει να άντιτάξει τα στερεά πνευματικά του έρείσματα, κυριότερον των όποιων είναι ή Όρθοδοξία. Η συνάντησις Έλληνισμού και Όρθοδοξίας ύπήρξε τομή εις την παγκόσμιον ιστορίαν και άποτελεί δια τους Έλληνας άνεξάντητον δύναμιν έπιβώσεως.

3. Η άποσύνδεσις του Έλληνισμού από την Όρθοδοξίαν μέλλει να άποτελέσει μοιραϊον βήμα προς την άφομοίωσίν του, και πάσα κίνησις εκφράζουσα έστω και άπλην τάσιν προς την κατεύθυνσιν αυτήν δέον όχι μόνον να στηλιτεύεται αλλά και να άποφεύγεται, ως έμπεριέχουσα τα σπέρματα της άλλοτριώσεως.

4. Η πρότασις προς προαιρετικήν άναγραφήν του Θρησκευματος εις τας νέας ταυτότητας, κινείται βεβαίως προς την κατεύθυνσιν αυτήν και συνιστά από-

πειραν συμπορεύσεως και του κράτους μας προς τα πρότυπα των θρησκευτικώς άδιαφόρων κρατών της Ευρώπης, και άλλιώσεως μας καιρίας εκφράσεως της παραδόσεώς μας.

5. Η Έκκλησία, μνήμων των έναντι του λαου καθιόντων της, δέν δύναται να συμπράξει εις την ύλοποίησιν των τάσεων αυτών, διό και τάσσεται ύπερ της υποχρεωτικής δι' όλους τους Έλληνας άναγραφής του θρησκευματος των εις τας νέας ταυτότητας, άπορρίπτουσα πάσαν όποθενδήποτε άσκουμένην πίεσιν περι του άντιθέτου, δεδομένου ότι ή υποχρεωτική άναγραφή δέν άντίκειται εις το Σύνταγμα, ούτε υποθάπει τυχόν, εις βάρος των πιστών των άλλων δογμάτων ή θρησκευμάτων, κινδύνους. Άλλωστε εις την δημοκρατικήν Ελλάδα οι πιστοι αυτοι άπολαμβάνουν πλήρους θρησκευτικής ελευθερίας, ένίοτε δέ και κρατικών διευκολύνσεων περισσοτέρων εκείνων τας όποιάς άπολαμβάνει ή Όρθόδοξος Έκκλησία.

Β'

Άλλ' ή Ίερά Σύνοδος ήχη, εκ της έμβριθούς μελέτης του όλου θέματος των νέων ταυτοτήτων, εις την βεβαιότητα ότι δι' αυτών, εν όψει μάλιστα των άπειρορίστων δυνατοτήτων της νέας ήλεκτρονικής τεχνολογίας είτε προς ύποκλοπήν στοιχείων, είτε προς συνδυασμόν των, ότι ύπάρχει ή δυνατότης μιας έφιαλτικής άπειλής κατά των άτομικών ελευθεριών του πολίτου. Η άπειλή αυτή καθίσταται εύκολοδιάκριτος άν ληφθή ύπ' όψιν ή ύπαρξις της ήλεκτρονικής λωρίδος εις το κάτω μέρος των νέων ταυτοτήτων, ή μέλλουσα να περιλαμβάνει προσωπικά στοιχεία του κατόχου, άόρατα δια γυμου όφθαλμου και έπομένως άγνωστα εις τον κάτοχον, δυνάμενα να άναγνωσθουν μόνον από τα ειδικά ήλεκτρονικά όργανα του κράτους.

Έν όψει των άνωτέρω ή Έκκλησία εκφράζει λίαν σοβαράς έπιφυλάξεις ως προς την άναγκαιότητα της εκδόσεως των τοιούτων έπικινδύνων δια τας άτομικάς ελευθερίας ταυτοτήτων, τοσοούτω μάλλον όσφ καμιά χώρα της Ε.Ο.Κ. δέν έχει άποδεχθή τας τοιαύτας ταυτότητας δια τους ως άνω λόγους.

Κατά ταυτα ή Ίερά Σύνοδος θεωρεί ότι δέν συντρέχει λόγος εκδόσεως νέων ήλεκτρονικών ταυτοτήτων, αι όποια συνοδεύονται από τους άναφερθέντας πολλαπλους κινδύνους και εύχεται όπως άναθεωρηθουν αι σχετικαι κυβερνητικαι άποφάσεις και άφεθουν τα πράγματα ως έχουν, ίνα μη προέλθη έπικίνδυνος άναταραχή και άναστάτωσις του λαου μας ό όποιος διαθέτει ηύξημένη εύαισθησία τόσον εις τα θέματα της όρθοδόξου πίστεως του όσον και εις τα θέματα των συνταγματικώς κατοχυρωμένων άτομικών ελευθεριών».

(Άπό το Γραφείον Τύπου της Ίεράς Συνόδου)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Γεωργίου Θ. Γιαννοπούλου, ΝΕΟΦΥΤΟΣ Ο ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΗΣ, ό εκ Πατρών διδάσκαλος του Γένους, Πάτρα 1992.

Άφου έμελετήσαμε με ιδιαίτερη προσοχή την προσφάτως δημοσιευθείσα μελέτη του Δικηγόρου και τ. Νομάρχου κ. Γιαννοπούλου, θεωρήσαμε ήθικη ύποχρέωση να σημειώσουμε λίγα λόγια ως βιβλιοκρισία.

Α) Με την έν λόγω μελέτη - έρευνα φρονούμε ότι **έπιτυγχάνονται** τα έξης βασικά:

1) Καταδεικνύεται ότι ό Νεόφυτος ό Καυσοκαλυβίτης έντάσσεται ως διδάσκαλος και παιδευτής του Γένους στον ευρύτερο ιστορικοπνευματικό περίγυρο της περιόδου του νεοελληνικού διαφωτισμού, νοουμένου ως συνολικής προσπάθειας παροχής παιδείας, πνευματικής άφυπνίσεως και προπαντός ιδεολογικής σύνδεσης με τό εύκλεές παρελθόν του Έθνους.

2) Έπισημαίνεται και άποσαφηνίζεται ή σχέση διαφωτισμού και κλασικισμού, σχέση που άποκρύπτεται ή διαστρέφεται στα πλαίσια των δογματικών «σχηματοποιήσεων» που επικράτησαν όπως: Διαφωτισμός ίσον δημόδης παράδοση - γλώσσα, κατ' επέκταση δέ στροφή στις θετικές έπιστήμες και στις περι δημοκρατίας νεόκοπες άρχές της Γαλλικής Έπανάστασης. Κλασικισμός ίσον λόγια παράδοση - γλώσσα, άρχαιολατρεία, και κατ' επέκταση προσκόλληση στο συντηρητισμό και στη στενή γραμματολογική παιδεία.

3) Σκιαγραφείται με σαφήνεια τό επίπεδο σπουδών και των παρεχομένων γνώσεων, δηλαδή, των ιδεολογικών κατευθύνσεων της παιδείας κατά τους χρόνους της δουλείας, ιδιαίτερα δέ κατά τον 18ο αιώνα.

4) Καταδεικνύεται και προβάλλεται δεόντως ή συμβολή του Νεοφύτου ως κορυφαίου διδασκάλου (σχολάρχου και συγγραφέως) στο χώρο της παιδείας.

5) Έπιδιώκεται και έπιτυγχάνεται ή «άναστήλωση» της μορφής του Νεοφύτου ως διδασκάλου, μετά μάλιστα τό «διασυρμό» που υπέστη από τον Κοραή, ίσως άκόμη και από τον πνευματικό του περίγυρο, δηλαδή, τον κύκλο του «Λογίου Έρμου». Και

6) Τέλος από ένα νομικό (λογιώτατο βέβαια) και όχι θεολόγο ή εκκλησιαστικό αξιωματούχο «άναστήλώνεται» και τρόπον τινά ανασύρεται από την άφάνεια στην όποια, κατά την ταπεινή μας αντίληψη, την ώθησε ή όποια σκοπιμότητα, μιá πρώτου μεγέθους εκκλησιαστική φυσιογνωμία σε συνδυασμό με την όρθη τοποθέτηση του όλου κινήματος των κολλυβάδων, ένός κινήματος όρθοδόξου και άγιοπατερικού που ά-

πετέλεσε τη συνέχεια της Βυζαντινής παράδοσης και περι τό όποίου οί Νεοέλληνες όφείλομε να ένημερωθούμε σωστά. Ευτυχώς τα τελευταία χρόνια έγιναν στον τόπο μας προσπάθειες μελέτης και έρευνας του κινήματος των Κολλυβάδων. Ένδεικτικά μνημονεύομε: α) τη διδ. διατριβή του Χαριλάου Ζιώγα: «Η περι μνημοσύνων έρις έν Άγίω Όρει κατά τον ΙΗ' αιώνα», Θεσσαλονίκη 1969, όπου και πλούσια βιβλιογραφία βρίσκει ό μελετητής, β) Την πολύτιμη μελέτη του Άρχιμ. Ηλία Μαστρογιαννοπούλου, «Άναγεννητικό κίνημα, Παραφυάδες των Κολλυβάδων», Άθήναι 1986 και γ) Την πρόσφατη όγκώδη έκδοση του Χρήστου Γιανναρά, «Όρθοδοξία και Δύση στη νεώτερη Έλλάδα», Άθήνα 1992.

Β) Προσεκτική μελέτη της έν λόγω εργασίας του Γ. Γιαννόπουλου καταλήγει στις έξης **διαπιστώσεις**:

1) Τό να ανασύρει κανείς «έκ του βυθού» προσωπικότητες του διαμετρήματος Νεοφύτου του Καυσοκαλυβίτου δέν έπιτελεί μόνο χρέος ιστορικό πρós τό παρελθόν, αλλά άποδεικνύει και έξαιρετική ευαισθησία του για τό παρόν και τό μέλλον, που δυστυχώς, άρχισε να... χάνεται! Άποτελεί πράγματι άφυπνιστικό αισιόδοξο μήνυμα από τό παρελθόν για μάς και για τα παιδιά μας, για τό παρόν και για τό μέλλον αυτού του τόπου, ή **προβολή** προσωπικοτήτων, ως εκείνη του Νεοφύτου του Καυσοκαλυβίτου, που έδρασε καταλυτικά στην έποχή του και μπορεί και πρέπει, ιδιαίτερα σήμερα, να λειτουργήσει ως δείκτης πορείας για όλους μας, μάλιστα δέ για την ήγεσία μας.

2) Προφανής είναι ή έπιτυχής κριτική χρήση των πηγών έκ μέρους του συγγραφέως καθώς και οί ισχυροί λογικοί συνειρμοί του. Όπωσδήποτε ό επίδέξιος έπιστημονικός τρόπος έπεξεργασίας, αξιολόγησης και κατανομής του ύλικού του όδήγησε τον σ. σε θεμελιωμένα και όρθά συμπεράσματα, όπως π.χ. για τό έτος γεννήσεως, θανάτου κ.ά.

3) Μέσα άπ' την έν λόγω μελέτη διαπιστώνει κανείς την άγάπη και τό σεβασμό του σ. πρós τη γενεατεία του και την ιστορία της. Διαπιστώνει κανείς την πνευματική δύναμη του σ. να έπικοινωνεί έρευνητικά με τό παρελθόν και ειδικότερα με προσωπικότητες που όχι μόνο κοσμούν τό στερέωμα της ιστορίας αλλά και φωτίζουν με τη ζωή τους και τις έπιλογές τους τό παρόν και τό μέλλον. Άλήθεια - άς μάς έπιτραπεί να διερωτηθούμε - πόσοι άραγε από εκείνους που άσχολούνται με τα κοινά αυτής της πόλης (των Πατρών) φιλοτιμούνται, άν όχι να έρευνήσουν έπιστημονικά, έστω να γνωρίσουν σε γενικές γραμμές την ί-

στορία της; 'Από όσα τουλάχιστον γνωρίζουμε λίγοι διαθέτουν τέτοιες ευαίσθησιες και φυσικά είναι προς τιμήν τους. Και

4) Με την αφιέρωση τής εν λόγω μελέτης στη μνήμη «τής προσφιλεστάτης μηρός του» ό σ. δέν εκφράζει μόνο τόν όφειλόμενο σεβασμό του, αλλά θυμίζει (άλλωστε τó ύπογραμμίζει στόν πρόλογό του) ό όσους τουλάχιστο γνωρίζαμε τήν άείμνηστη μητέρα του, ότι άγαπούσε τά γράμματα αλλά και τήν πόλη πού τή γέννησε και τήν άνέθρεψε. 'Εμείς θά τó διατυπώσουμε διαφορετικά: 'Η αφιέρωση μιάς μελέτης με θέμα της τήν προσωπικότητα του Νεοφύτου του Κουσοκαλυβίτου στη μνήμη τής Τούλας Θ. Γιαννοπούλου είναι ταιριαστή και ουσιαστική γιατί ή άείμνηστη εκείνη γυναίκα ύπήρξε **πνευματικός** άνθρωπος με τήν πραγματική σημασία του όρου και όπως έννοούμε αυτόν μέσα στο χώρο τής 'Ορθόδοξης 'Εκκλησίας μας. 'Αν και γνωρίζω ότι προσκρούω στην έγνωσμένη σεμνότητα τών παιδιών της θά προσθέσω και τούτο: 'Ότι οι καρποί τής ύπέροχης εκείνης μητέρας πού έπιβεβαιώνουν αυτή μας τήν εκτίμηση, είναι τά ίδια της τά παιδιά με τó άνεπίληπτο ήθος τους και τήν αξιόλογη προσφορά τους όχι μόνο στα στενά επαγγελματικά τους πλαίσια αλλά και στόν ευρύτερο κοινωνικό χώρο. Και

Γ) Τί προκύπτει ως σύγχρονο μήνυμα;

1) Σε μιά έποχή πού τήν 'Ελλάδα όχι μόνο τήν έπιβουλεύονται έξωτερικοί έχθροι αλλά τή μαστίζει και βαθεία πολυεπίπεδη έσωτερική κρίση και ειδικότερα στόν ευαίσθητο χώρο τής παιδείας, με χαρακτηριστικό στοιχείο τή γλωσσική μας συρρίκνωση, άξίζει νομίζουμε, νά προβληθεί και νά αξιοποιηθεί τó υπόμνημα του Νεοφύτου του Κουσοκαλυβίτου στο Δ' βιβλίο τής γραμματικής του Μακεδόνας - Θεσσαλονικέως λογίου του ΙΕ' αί. Θεοδώρου Γαζή. Οι άρμόδιοι του ΥΠΕΠΘ έχουν τó λόγο γιατί έχουν τήν ευθύνη νά δώσουν στα 'Ελληνόπουλα τούς για αιώνες άναξιοποίητους και μάλλον περιφρονημένους θησαυρούς τής πατρίδας τους, τών προγόνων τους, πού βρίσκονται καταχωνιασμένοι και σκονισμένοι στα ράφια τών διαφόρων βιβλιοθηκών.

2) Σε μιά έποχή -όπως ή σημερινή- πού τή χαρακτηρίζει ή κραιπάλη και ή έξ αυτής προερχόμενη άνισορροπία μεταξύ ύλης και πνεύματος αλλά και ή πείνα και ή δυστυχία πού μαστίζει πολλές σημερινές ανθρώπινες κοινωνίες, παρά τήν λάμψη τής... ευημερίας, **ό λιτός τρόπος ζωής** του Νεοφύτου του Κουσοκαλυβίτου ίσως είναι τó πιό χρήσιμο και τó πιό επίκαιρο μήνυμα ζωής και συμπεριφοράς για όλους μας, μάλλον δέ για όσους ισχυρίζομαστε ότι ακολουθούμε τήν «όδόν Κυρίου». Και

3) Σε μιά έποχή πού σε άρκετές περιπτώσεις ή συμβατική ήθική και τó βόλεμα άποτελούν, δυστυχώς, στοιχεία ζωής και μέσα στο χώρο τής 'Εκκλησίας μας, ή μελέτη και ή προβολή του «κινήματος» τών Κολλυβάδων είναι περισσότερο από άναγκαία γιατί έχει πολλά τά ώφέλιμα νά προσφέρει, άφου σίγουρα

μπορεί νά βοηθήσει ουσιαστικά σε άνάνηψη λαού και ήγεσίας, πού όπωσδήποτε μάς χρειάζεται για νά ξεπεράσουμε τήν όμολογημένη άποτελεμάτωσή μας.

Πρωτοπρ. ΝΙΚ. Γ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

Κώστα Σαρδελή, 'Η προδομένη Παράδοση. (Α' τόμος, **Τά ψευδώνυμα φώτα**, Β' τόμος, **Οί γραικύλοι τής σήμερον**), έκδ. «Τήνος», 'Αθήνα 1991, σσ. 221 + 221.

'Ο Κώστας Σαρδελής, γνωστός συγγραφέας έλληνορθόδοξων μελετημάτων και βιβλίων έχει μιά συχνότατη παρουσία στόν περιοδικό και τόν καθημερινό τύπο. 'Από χρόνια τώρα, παρά τήν εύθραυστη ύγεία του, γυρνάει όλη τήν 'Ελλάδα και τήν Κύπρο και δίνει διαλέξεις, παίρνει μέρος σε Συνέδρια και Συμπόσια, και ό λόγος του είναι πάντα όχι μονάχα «άλατι ήρτυμένος», αλλά γενναίος και άσυμβίβαστος στα έλληνορθόδοξα θέματα τής καθ' ήμάς 'Ανατολής. Για νά μή χαθούν, λοιπόν, αυτά τά κείμενα πνευματικού άγώνος και μάχης, τά ξαναείδε, διόρθωσε, συμπλήρωσε, και μάς τά προσφέρει εδώ σε δυό τομίδια κομψά, με τόν ένιαίο τίτλο **'Η προδομένη Παράδοση**. Είναι όλα τούς (όμιλίες, μελετήματα, δοκίμια) κείμενα γραμμένα με **γνώση** και **τόλμη**, και έχουν χαρακτηριστικά έκλαικентικό, έτσι πού νά είναι σε όλους κατανοητά και προσιτά. 'Εκκλησιαστικά και έθνικά, ιστορικά και πνευματικά, λογοτεχνικά και φιλολογικά, όλα τούς έχουν έναν παλμό άγωνιστικό, έπαινώντας τó γνήσιο έλληνορθόδοξο και σπηλιτεύοντας τó ξενόφερο και τó όθνείο, πού νοθεύει τήν παράδοσή μας. 'Αν ζούσε ό Κόντογλου θά τόν χειροκροτούσε τó συγγραφέα μας και θά τόν φιλούσε σταυρωτά!

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Στεργίου Ν. Σάκκου, 'Ο Θεός στη γή μας, έκδ. «'Απολύτρωσις», Θεσσαλονίκη 1992, σσ. 126.

'Ο γνωστός καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και καταπέτης άκαταμάχητος τών συγχρόνων αίρετικών (ιδίως τών Χιλιαστών) κ. Στ. Σάκκος, μάς προσφέρει σ' αυτό τόν κομψό και βυζαντινά εικονογραφημένο τόμο μερικά επίκαιρα μελετήματα και άρθρα του με θέμα τή **Γέννηση του Χριστού**. Είναι κείμενα γραμμένα με θερμοουργό πίστη και πέννα και με προσωπική μετοχή στα θαυμαστά και θεία γεγονότα τών Χριστουγέννων. «Τά καταθέτω -μάς λέει ό συγγραφέας- σαν μιά προσωπική εμπειρία και μαρτυρία, ότι ό Θεός ήλθε στη γή μας και μάς σώζει μέσα στην 'Εκκλησία του, σαν μιά "άκοη Κυρίου", πού έφθασε σ' αυτά μου και έγινε φωνή στην καρδιά μου προς όλα τ' άδέρφια μου» (σελ. 6). 'Ο συγγραφέας, με πρωτότυπο τρόπο, χρησιμοποιεί παράλληλα κείμενα ύμνογράφων και συγχρόνων ποιητών, πού, μαζί με τις έγχρωμες και άσπρόμαυρες βυζαντινές εικόνες πλουτίζουν τήν πνευματική άτμόσφαιρα του ωραίου αυτού βιβλίου και τού δίνουν έλληνικό χρώμα όρθόδοξων Χριστουγέννων.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΥΡΟΥ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ 110/1993

Έχοντες υπ' όψει ήμών τὸ ἄρθρον 1 παράγραφος 4 καὶ 29 παράγραφος 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἀποφασίζομεν τὴν ἴδρυσιν «Ἐκκλησιαστικοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου», ἐν τῇ ἐνορίᾳ Γενεθλίων τῆς Θεοτόκου Χρούσσων Σύρου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας καὶ προαγωγῆς τῶν κατοίκων τῆς Σύρου καὶ δὴ τῶν νέων.

Ἐν Ἐρμούπολει τῇ 2α Μαρτίου 1993
† Ὁ Σύρου ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΧΡΟΥΣΣΩΝ ΣΥΡΟΥ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΥΡΟΥ

Ἄρθρον 1

Ἰδρύεται εἰς τὸν ἐνοριακὸν Ναὸν τῶν Γενεθλίων τῆς Θεοτόκου Χρούσσων Σύρου «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΡΟΥΣΣΩΝ ΣΥΡΟΥ».

Ἐδρα τοῦ Κέντρου εἶναι τὸ ἰσόγειον κτίριον, τὸ ἀποπερατωθὲν πλησίον τοῦ Ναοῦ τῶν Γενεθλίων τῆς Θεοτόκου Χρούσσων Σύρου.

Ἄρθρον 2

Σκοπὸς τοῦ Ε.Π.Κ. εἶναι ἡ θρησκευτικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐν γένει προαγωγή τῆς κοινωνίας τῆς Σύρου μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν παρότρυνσιν μελέτης ὠφελίμων βιβλίων, τὴν προσφορὰν ἀγάπης μέσῳ θρησκευτικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων.

Ἄρθρον 3

Ἔσοδα τοῦ Κέντρου εἶναι:

α) Δωρεαί, κληρονομία καὶ ἐπιχορηγήσεις κρατικά καὶ ἄλλαι.

β) Τὰ ἐκ διαφόρων ἐκδηλώσεων ἔσοδα.

γ) Ὅποιοδήποτε ἔσοδο, τὸ ὁποῖον νομίμως κατατίθεται εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Κέντρου.

Ἄρθρον 4

α) Τὸ Ε.Π.Κ. διοικεῖται ἀπὸ πενταμελῆ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία θὰ τελῇ ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου.

β) Πρόεδρος τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ ἐκαστοτε Προϊστάμενος τοῦ Ναοῦ τῶν Γενεθλίων τῆς Θεοτόκου Χρούσσων Σύρου. Εἰς περίπτωσιν ἀδυναμίας του λόγῳ ἀσθενείας ἢ γήρατος, Πρόεδρος ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Σύρου.

γ) Τὰ ὑπόλοιπα Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἄνδρες ἢ γυναῖκες ὀρθόδοξοι τὸ δόγμα καὶ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ εἰρημένου Ναοῦ. Ὡς Μέλη εἶναι δυνατὸν νὰ διορίζονται καὶ τὰ Μέλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

δ) Ἡ θητεία τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι τριετής.

ε) Ἡ Ἐπιτροπὴ μετὰ τὸν διορισμὸν τῆς συνέρχεται εἰς σῶμα καὶ ἐκλέγει μυστικῶς τὸν Γραμματέα καὶ τὸν Ταμία.

στ) Ὅλα τὰ Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των ἀμισθί, ἔχουν δικαίωμα ἐπαναδιορισμοῦ καὶ εἰς περίπτωσιν δυστροπίας ἢ συνεχοῦς ἀρνήσεως προσφοράς τῶν ὑπηρεσιῶν τους, παύονται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου.

Ἀρμοδιότητες τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς

α) Προβαίνει εἰς τὰς ἀναγκαῖας δαπάνας λειτουργίας τοῦ Ε.Π.Κ.

β) Συντάσσει τὸν οικονομικὸν ἐτήσιον ἀπολογισμὸν καὶ προϋπολογισμὸν.

γ) Ἀποφασίζει διὰ κάθε θέμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν παρόντα Κανονισμόν, μετ' ἐγκρισίν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

δ) Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν καὶ εἰς περίπτωσιν ἰσοψηφίας κατῆχεται ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 5

α) Ὁ Πρόεδρος ἐκπροσωπεῖ τὸ Κέντρον ἐνώπιον πάσης ἀρχῆς.

β) Συγκαλεῖ εἰς συνεδρίασιν τὴν Δ.Ε., καταρτίζων μετὰ τοῦ Γραμματέως τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως καὶ διευθύνει τὰς συζητήσεις.

γ) Φροντίζει διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Δ.Ε.

δ) Συνυπογράφει μετὰ τοῦ Γραμματέως τὰ σχετικὰ ἔγγραφα καὶ μετὰ τοῦ Ταμίου τὰ ἔγγραφα τῆς οικονομικῆς διαχειρίσεως.

Ἄρθρον 6

α) Ὁ Γραμματεὺς εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν, διὰ τὴν φύλαξιν τῆς σφραγίδος, διὰ τὴν σύνταξιν μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῶν συνεδριάσεων τῆς Δ.Ε.

β) Συντάσσει τὰ Πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων καὶ τηρεῖ τὰ βιβλία πρακτικῶν, πρωτοκόλλου, ἀποθήκης, δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν.

γ) Εἰς περίπτωσιν ἀπουσίας τοῦ Προέδρου τὸν ἀναπληροῖ, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἀναπληροῦται ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο Μέλος, μετ' ἀπόφασιν τῆς Δ.Ε.

Ἄρθρον 7

α) Ὁ Ταμίας ἐπιμελεῖται τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τοῦ Ε.Π.Κ.

β) Τηρεῖ τὰ βιβλία ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ ἐκδίδει τὰς νομίμους διὰ πάσαν εἰσπραξίν ἀποδείξεις, τὰς ὁποίας ἐκ τῶν προτέρων ἔχει θεωρήσει ἡ Μητρόπολις Σύρου.

γ) Συνυπογράφει μετὰ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως τὰ ἔγγραφα τῆς οικονομικῆς διαχειρίσεως.

Ἄρθρον 8

Εἰς περίπτωσιν θανάτου ἢ παραιτήσεως Μέλους ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου μετὰ πρότασιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ναοῦ Χρούσσων Σύρου.

Ἄρθρον 9

Ὁ Κανονισμὸς δύναται νὰ τροποποιηθῇ μετ' ἀπόφασιν τῆς Δ.Ε. καὶ ἐγκρισίν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 10

α) Εἰς περίπτωσιν διαλύσεως τοῦ Ε.Π.Κ. ἡ περιουσία του περιέρχεται εἰς τὸν Ναὸν Γενεθλίων Χρούσσων Σύρου.

β) Τὸ Ε.Π.Κ. ἔχει ἰδίαν σφραγίδα στρογγύλην, φέρουσαν εἰς τὸ μέσον παλαιοχριστιανικὸν σύμβολον, γύρωθεν δὲ τὰς λέξεις, «Ἐκκλησιαστικὸ Πνευματικὸ Κέντρο Χρούσσων Σύρου».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τὸ Δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθὼν εἰς Συνεδρίαν τῆ 9ῃ Μαρτίου 1993, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ α) τὴν Ἀνακοπὴν Ἐρημοδικίας τοῦ Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλασσοπούλου κατὰ κόσμον Χαραλάμπους τοῦ Κωνσταντίνου, Κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κατὰ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδοθείσης ὑπ' ἀριθμ. 7/1992 ἀποφάσεως τοῦ Δευτεροβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, δι' ἧς ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι ἐπεκυρώθη αὐτῷ ἢ πρωτοδικῶς ἐπιβληθεῖσα ποινὴ τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος μετ' ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, καὶ β) τὴν ἔφεσιν τοῦ Πρεσβυτέρου Βασιλείου Μουρταράκου τοῦ Σαράντη, Κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γυθείου καὶ Οἰτύλου κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 18/1992 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου δι' ἧς ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι ἐπεβλήθη αὐτῷ ἢ ποινὴ τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἀπέρριψεν τὴν μὲν πρώτην ὡς τύποις ἀπαράδεκτον καὶ οὕτω ἰσχύει κατὰ πάντα ἢ ἀνακοπεῖσα ἀπόφασις, τὴν δὲ δευτέραν ὡς νόμῳ καὶ οὐσίᾳ ἀβάσιμον καὶ ἀνεπείριστον, ἐπικυρώσαν τῷ ἐφεσεῖοντι τὴν διὰ τῆς ἐφεσιβληθείσης ἀποφάσεως ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ποινήν, ἐκδὼν ἀντιστοίχως τὰς ὑπ' ἀριθμ. 1/9-3-1993 καὶ 2/9-3-1993 ἀποφάσεις Αὐτοῦ.

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις συνωδᾶ τῷ ἄρθρῳ 151 τοῦ Νόμου 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικα-

Ἄρθρον 11

Ὁ Κανονισμὸς ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρον 12

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν μπορεῖ νὰ προσδιορισθῇ.

Ἐν Ἐρμούπολει τῆ 2α Μαρτίου 1993

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Σύρου ΔΩΡΟΘΕΟΣ

στηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας» ὡς τίθεται καὶ ἰσχύει κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» εἶναι τελεσίδικοι, ὀριστικοὶ καὶ ἀμετάκλητοι.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΣΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Μεντζελόπουλος

Ἱερὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Εὐαγγελιστρίας Λάμπου Μύλων

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῆ 2ῃ Μαρτίου 1993

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κασσανδρείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐνορίας Ταξιάρχου καὶ 2)

Ἁγίου Γεωργίου Ν. Φλογητῶν

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Πολυγύρῳ τῆ 3ῃ Μαρτίου 1993

† Ὁ Κασσανδρείας ΣΥΝΕΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ.

1398/1973, γ) του Ν. 673/1977 και προκειμένου ίνα προβώμεν εις ανάκληρυν υποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ διακόνου ἐν τῷ ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῶ

Ἁγίου Γεωργίου Νεαπόλεως
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ίνα καταλάβωσι τὴν διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 10ῃ Μαρτίου 1993

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33 – 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Ἁγίας Τριάδος Μυρίνης, 2) Ἁγίου Παντελεήμονος Μυρίνης, 3) Ἁγίου Γεωργίου Ἀγγαριῶνων, 4) Ἁγίου Δημητρίου, Ἁγίου Δημητρίου, 5) Ἁγίου Γεωργίου Ἀτσικῆς, 6) Ἁγίων Ἀναργύρων Δάφνης, 7) Ἁγίου Παχωμίου Καρπασίου, 8) Ἁγίας Μαρίνης Λειβαδοχωρίου, 9) Ἁγίου Δημητρίου Λύχνων, 10) Γεν. Θεοτόκου Παναγίας, 11) Ἁγίου Γεωργίου Πλατέως, 12) Εἰσ. Θεοτόκου Πορτιανοῦ, 13) Ἁγ. Γεωργίου Ρεπανιδίου, 14) Γενεσ. Χριστοῦ Ρωμανοῦ, 15) Ἁγίου Δημητρίου Σαρδῶν, 16) Ἁγ. Νικολάου Σκανδάλης, 17) Ἁγίου Ἰωάννου Φυσίνης
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Μυρίνῃ τῇ 12ῃ Μαρτίου 1993

† Ὁ Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 4/1993 Πράξεως ἡμῶν προκρῦσσόμεν τὰς διακονικὰς θέσεις: α) Ἁγίου Νικολάου Βάμου Ἀποκορώνου καὶ β) Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου Κουνουπιδιανῶν Κυδωνίας καὶ προσκαλοῦμε τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβουν αὐτὰς ὅπως ἐνεργήσουν τὰ νόμιμα διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χανίοις τῇ 26ῃ Φεβρουαρίου 1993

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ
† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
† Ὁ Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἐσχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου
τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἀπὸ τὴν παθολογία στὴ θεραπευτικὴ καὶ ὑγιεινὴ τῶν σχέσεων μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν.

Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Θησαυρὸς σοφίας. π. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ, Θεολογικὴ Παιδεία καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀγωγή.

Ἀναστασίου Μαρίνου, Τὸ θρησκευμα, τὸ δελτίο ταυτότητας καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ.

Ι. Θ. Χαΐνη, Ἀνέγερσις ἱεροῦ ναοῦ εἰς τὴν Πολυτεχνειούπολιν Ἀθηνῶν.

Γεωργίου Ν. Λιλαίου, Αἱ συνέπειαι καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῶν μοναχῶν ἐκ τῆς ἐπαγγελίας ὑπακοῆς.

Ἐορταστικὴ ἐκδήλωσις πρὸς τιμὴν Σεβ. Μητροπολιτῶν.

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Σεβ. Μητροπ. Δράμας κ. Διονυσίου ὡς Διδάκτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Δημ. Β. Γόνη, Τὸ Πατριαρχικὸ στὴν Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ

Βιβλιοκρισίαι.

Πράξις συστάσεως ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος.

Παράρτημα.